

**UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO
PRAHA**

**MAGISTERSKÉ KOMBINOVANÉ
STUDIUM
2011–2013**

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Karolína Pavlíková

Proměny a souvislosti role muže a ženy

Praha 2013

Vedoucí diplomové práce: PhDr. Marie Farková

JAN AMOS KOMENSKY UNIVERSITY PRAGUE

MASTER COMBINED
STUDIES
2011–2013

DIPLOMA THESIS

Karolína Pavlíková

**Transformations and context of roles of men and
women**

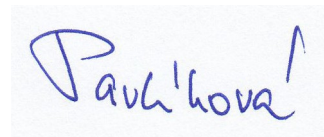
Prague 2013

The Diploma Thesis Work Supervisor: PhDr. Marie Farková

Prohlášení

Prohlašuji, že předložená diplomová práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracovala samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem při zpracování čerpala, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použitých zdrojů.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v univerzitní knihovně.

V Praze dne 10. 3. 2013

Karolína Pavlíková

Poděkování

Na tomto místě bych chtěla poděkovat PhDr. Marii Farkové, za její metodické vedení, odbornou pomoc, cenné rady a připomínky při vypracování této práce.

Anotace

Diplomová práce se zabývá pohledem na proměny a souvislosti rolí muže a ženy a genderovou problematiku současnosti. Cílem této práce je podat ucelený obraz o vývoji a proměnách rolí muže a ženy a popsat současný pohled společnosti na genderovou problematiku a vymezení genderových rolí. Jednotlivé části práce se věnují samotnému aspektu genderu, historickému vývoji, pohledu náboženství na gender i současnému postavení muže a ženy ve společnosti.

Klíčové pojmy

Diplomová práce, diskriminace, dotazníkové šetření, feminismus, gender, muž, postavení, rovnost, role mužů, role žen, společnost, zaměstnání, žena.

Annotation

This thesis deals with view of society of transformation and connection between man and woman and gender problems of the present. The concept of this work provides a coherent picture of the development and the changing roles of man and woman with description society's view on gender problems and descriptions of the gender roles. Each part of my work describes self-contained aspect of gender, historical development, religion and view of the current position man and woman in the society.

Key words

Company, diploma thesis, discrimination, feminism, gender, gender roles, job, male, questionnaire survey status, woman, women's roles.

OBSAH

ÚVOD	8
1 GENDER A JEHO KONCEPT	10
1.1 Genderová identita a stereotypy	11
1.2 Genderová rovnost.....	12
2 HISTORICKÝ EXKURZ PROMĚNOU POSTAVENÍ MUŽE A ŽENY VE SPOLEČNOSTI OD PRAVĚKU DO SOUČASNOSTI	14
2.1 Pravěk	15
2.2 Starověk	16
2.3 Středověk	18
2.4 19. století	19
2.5 20. století.....	20
2.6 Dílčí shrnutí	21
3 POJETÍ MUŽE A ŽENY VE SVĚTOVÝCH NÁBOŽENSTVÍCH	22
3.1 Judaismus	23
3.1.1 Postavení muže a ženy v judaismu	24
3.2 Křesťanství.....	25
3.2.1 Postavení muže a ženy v křesťanství.....	27
3.3 Islám.....	28
3.3.1 Postavení muže a ženy v islámu.....	29
3.4 Dílčí shrnutí.....	31
4 POSTAVENÍ ŽENY V SOUČASNÉ EVROPSKÉ SPOLEČNOSTI	32
4.1 Feminismus.....	33
4.1.2 Současné proudy feminizmu	34
4.2 Postavení ženy v zaměstnání v ČR	36
4.3 Míra účasti žen na politickém a veřejném životě v Evropě.....	41
4.4 Rodina versus povolání	42
4.5 Dílčí shrnutí	44
5 GENDEROVÁ PROBLEMATIKA SOUČASNOSTI	45
5.1 Gender studies	46
5.2 Právní ukotvení rovnosti žen a mužů v Evropské unii.....	47
5.3 Právní ukotvení rovnosti žen a mužů v ČR.....	48
5.4 Příklady některých sfér, do kterých gender zasahuje	50
5.5 Dílčí shrnutí.....	52
6 EMPIRICKÉ ŠETŘENÍ	53
ZÁVĚR	72
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	74

SEZNAM OBRÁZKŮ, TABULEK A GRAFŮ	82
SEZNAM PŘÍLOH	84

ÚVOD

Aspekt genderové problematiky je velice zajímavým a aktuálním tématem. Diplomová práce je zaměřena právě na toto téma, na problematiku genderových rolí, vývoj těchto rolí a samotné postavení muže a ženy ve společnosti. Klade si za cíl zjistit, zda v naší společnosti stále panují tak hluboké rozdíly v pojetí mužské a ženské role, nebo zda je tato problematika velmi lehce řečeno pouze nafouknutou bublinou.

Práce je zaměřena především na popsání této problematiky ve středoevropské kultuře, to zejména proto, že různé kultury mají různé společenské vnímání a to, co se v naší kultuře může zdát důležitým, je v jiné kultuře naprosto běžné a prakticky nezajímavé. Mnohé výzkumy dokazují, že existují hluboko zakořeněné geneticky dané rozdíly mezi muži a ženami, které jsou uzpůsobovány danou kulturou a podle kterých se následně utváří společenské očekávání rozdělení úloh muže a ženy.

V dnešní společnosti se velmi často v mediích dočítáme o genderové problematice. Muži a ženy jsou neustále stavěni do různých rolí tak, jak jim to ukládá společenské vnímání, a jsou nuceni přijímat stereotypy a způsoby chování, které pramení z tohoto rozdělení. Tyto rozdíly nalezneme i u nás, např. v náboženském prožívání. Změna ve vnímání rozdělení mužských a ženských rolí ve společnosti pramení z posunu ve vnímání rodiny a rodinného života. Dříve bylo chápáno tradiční pojetí rodiny tak, že žena trávila svůj život péčí o domácnost a rodinu a muž se staral o finanční zajištění rodiny. V dnešní společnosti se toto vnímání posunulo – takzvaně „klasický“ model rodinného soužití je následující: partneři spolu žijí a vychovávají děti, většinou v nesezdaném trvalém partnerství, žena i muž pracují, ale většinou je to žena, která se stará o zajištění plynulého chodu domácnosti, a muž má rozhodující funkci v zajištění rodinného rozpočtu. Tento popisovaný model samozřejmě není zcela univerzální, ale lze ho aplikovat na velkou část naší evropské společnosti.

Mezi odborníky panují diskuze, jaké povahy jsou role muže a ženy. Tyto rozdíly jsou značně kulturně podmíněné a vychází z toho, jak daná kultura pohlíží na samotné ženství a mužství. Toto dokládají i mnohé antropologické výzkumy.

Cílem práce je popsat a přiblížit problematiku genderových rolí, jejich proměny a souvislosti a zároveň současné společenské nahlížení na rozdělení role muže a ženy

ve společnosti. První část práce se zabývá konceptem a samotným vymezením genderu. Následné dvě části práce se snaží přiblížit historické a náboženské souvislosti postavení muže a ženy ve společnosti. Zbylé kapitoly jsou pak věnovány současným problémům vymezení genderových rolí ve společnosti. Teoretická část práce si klade za cíl zjistit, jaký je stav současné problematiky a vymezení genderových rolí. Zda má na gender vliv náboženství a jak k rozdělení rolí přistupují ženy a muži.

K vypracování této práce bylo použito deskriptivních, komparativních metod a dotazníkového šetření s využitím všech dostupných zdrojů a materiálů, které jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

1 GENDER A JEHO KONCEPT

Koncept genderu se ve společenských vědách začal objevovat na počátku 70. let minulého století, jako konstrukt, který se váže ke kultuře a je historicky proměnlivý. Pro dobré pochopení genderové problematiky je důležité hned na začátku jasně vymezit slovo gender a pohlaví.

Původ slova gender nalezneme původně v řečtině, kde γένος znamená rod. Používá se k označení sociálních, psychologických, kulturních a historických rozdílů mezi muži a ženami, tedy popisuje rozdíly mezi mužem a ženou, které nejsou biologické. Pojetí genderu může být v různých kulturách různé.¹ Gender je tedy sociální konstrukt vyjadřující obraz chování muže a ženy tak, jak je formován danou kulturou a společností. Jedná se o kulturně vymezenou definici „ženskosti“ (feminity) a „mužskosti“ (maskulinity), které se liší v prostoru a čase. Vyjadřuje to, že rozdělení norem, chování a rolí muže a ženy je v různých obdobích, společnostech a sociálních skupinách různé. Mění se podle času nebo místa a ukazuje dočasný obraz stupně vývoje sociálních vztahů mezi mužem a ženou.²

Pohlaví je určeno geneticky již při samotném početí, když dojde ke spojení spermie s vajíčkem. Je dáno biologickými rozdíly.³ „*Jedná se o viditelný rozdíl v pohlavních orgánech a z toho vyplývající rozdíly v reprodukci.*“⁴

Rozdílnost mezi genderem a pohlavím tedy spočívá v tom, jak popisují rozdíl mezi mužem a ženou. Budeme-li se bavit o pohlaví, budeme mít na mysli rozdělení z hlediska biologického, v případě genderu se budeme bavit spíše o hledisku kulturním.

V genderové problematice nejde tedy o pojetí muže a ženy z primárně biologického hlediska, ale spíše o sociální rozdělení rolí, jak je můžeme vyzorovat z dané společnosti a kultury. „*Gender je viditelný na první pohled, kdežto pohlaví bývá*

---

1 PLESKOVÁ, K., et al. *Průvodce na cestě k rovnosti žen a mužů*. 3. aktualiz. vyd. Brno: Nesehnutí, 2005. s. 4. ISBN 80-903228-7-5.

2 NOVÁKOVÁ, J. *Gender mainstreaming*. 1. vyd. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2002. s. 122. ISBN 80-86552-35-7.

3 HARTMUT, K. *Ženy – muži: genderové role, jejich původ a vývoj*. 1. vyd. Praha: Portál, s.r.o., 2006. s. 11., ISBN 80-7367-145-X

4 OAKLEY, A. *Pohlaví, gender a společnost*. 1. vyd. Praha: Portál, s.r.o., 2000. s. 20. ISBN 80-7178-403-6.

skryto pod oděvem.“⁵

Prakticky již od útlého dětství nás naše společnost diferencuje podle pohlaví. Je to patrné již na hračkách, které jsou dávány malým dětem – chlapci dostanou auta a náradí, dívky panenky, kuchyňky a nádobí. Některé výzkumy přinášejí v této oblasti výsledky, které toto vnímání potvrzují: „...*stereotypy pohlavních rolí v naší společnosti přiřazují muži a ženě typické vlastnosti, které se často vzájemně doplňují jako protiklady, určují naše očekávání vůči jednotlivým ženským a mužským jedincům i naše jednání vůči nim v konkrétních sociálních situacích.*“⁶ Právě tyto stereotypy pak vedou k znesnadňování postavení na trhu práce i v samotné společnosti.

Koncept genderu je tedy pohyblivý a závislý na dané době, kultuře a politickém kontextu. Být příslušníkem určitého pohlaví v určité době a kultuře znamená být vybaven nejen příslušnou biologickou funkcí, ale také ovládat symbolický kód příslušný dané kultuře v daném historickém kontextu. Každá kultura má jiné rozdělení genderových rolí, ke kterým se neodmyslitelně váže i forma jednání, mluvy, oblékání či vykonávání určitých činností, které se vážou výhradně k jednomu pohlaví. Tyto atributy pak napomáhají k vytváření svébytné identity. Gender tedy není pouze sociálně konstruovanou definicí mužů a žen, ale je rovněž sociálně konstruovanou definicí vztahu mezi pohlavími.⁷

1.1 Genderová identita a stereotypy

Genderovou identitu můžeme popsat jako příslušnost k nějakému pohlaví, jedná se o pocit maskulinity nebo feminity. Znamená přijetí správné genderové role⁸. Zjednodušeně bychom mohli popsat, že genderová identita znamená cítit se jako muž

---

5 OAKLEY, A. *Pohlaví, gender a společnost*. 1. vyd. Praha: Portál, s.r.o., 2000. s. 123. ISBN 80-7178-403-6.

6 HARTMUT, K. *Ženy – muži: Genderové role, jejich původ a vývoj*. 1. vyd. Praha: Portál, s.r.o., 2006. s. 23–24. ISBN 80-7367-145-X.

7 ČADKOVÁ, K., LENDEROVÁ, M., STRÁNÍKOVÁ, J. (edd.). *Dějiny žen aneb Evropská žena od středověku do poloviny 20. století v zasetí histografie*. 1. vyd. Pardubice: Univerzita Pardubice, Filosofická fakulta, 2006. s. 26–27. ISBN 80-7194-920-5.

8 Genderové role jsou způsoby chování a jednání, kterými se charakteristicky projevuje muž nebo žena. In: PLESKOVÁ, K., et al. *Průvodce na cestě k rovnosti žen a mužů*. 3. aktualiz. vyd. Brno: Nesehnutí, 2005. s. 4. ISBN 80-903228-7-5.

nebo jako žena. Tento pojem označuje osobní zkušenost s mužskou nebo ženskou existencí. Vyjadřuje skutečnost, že vše, co daná osoba dělá a prožívá, souvisí s tím, jaký je její sociální status. Genderová identita zahrnuje jak sociální, tak zákonnou identifikaci. Genderová identita odkazuje na sociální a kulturní rozdíly mezi muži a ženami, které jsou ovšem kulturně a sociálně podmíněné a konstruované a mohou se kulturně a historicky měnit.⁹

Genderové stereotypy bychom mohli charakterizovat jako představy, které přisuzujeme jednomu pohlaví o správném způsobu chování, které mu přísluší. Často se jedná o mylné představy spojené s chováním určitého pohlaví. Jedná se zároveň o vlastnosti, které připisujeme mužům a ženám na základě pohlaví (pasivita, průbojnost apod.).¹⁰ Genderové stereotypy lze tedy definovat jako představy o typicky mužských a typicky ženských vlastnostech a rolích ve společnosti.

1.2 Genderová rovnost

Genderová rovnost je chápána jako skutečnost, že všechny lidské bytosti mají právo svobodně rozvíjet své schopnosti a mít možnost osobního výběru bez limitu stanoveného genderovými rolemi. Jedná se rovněž i o rovnocenné posuzování a hodnocení mužů a žen. Genderová rovnost znamená vyrovnané zastoupení, zviditelňování a kompetence ve všech sférách soukromého i veřejného života. Jejím cílem je podporovat plnou účast žen i mužů na společenském dění. Mluvíme-li o genderové rovnosti, znamená to, že hodnotíme a přijímáme rozdíly mezi muži a ženami stejným způsobem. Důležitým principem je brát ohled na nejruznější rozdíly spojené s rasou, politickým názorem, náboženstvím, etnickou příslušností nebo třeba sexuální orientací. Cíle pro dosažení genderové rovnosti v současné době obsahují následující aspekty:¹¹ „*Uspokojování práv žen jakožto lidských práv. Znamená to účinné respektování, poskytování ochrany a podpory lidským právům náležejícím jak*

9 ČERMÁKOVÁ, M. *Genderové identity – ekonomické a sociální souvislosti*. In: *GENDER, ROVNÉ PŘÍLEŽITOSTI, VÝZKUM*. 2003, roč. 4, č. 1–2/2003. s. 1. ISSN 1213-0028.

10 HRDLIČKOVÁ, A. *Úvod do gender studies*. 1. vyd. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2008. s. 102. ISBN 978-80-86708-41-6.

11 NOVÁKOVÁ, J. *Gender mainstreaming*. 1. vyd. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2002. s. 24–25. ISBN 80-86552-35-7.

ženám, tak mužům a přijímání nezbytných opatření umožňující jak ženám, tak mužům plné využívání těchto práv. Kromě lidských práv je nejdůležitější oblastí rozvoj a zlepšování zastupitelské demokracie. Dalším důležitým cílem pro dosažení genderové rovnosti je ekonomická nezávislost jedince, která vede k zajištění rovného pracovního příjmu, rovného přístupu k úvěru, vyrovnaným podmínkám na trhu práce a k vyrovnanému rozdělování zisku, berouc přitom v úvahu genderové rozdíly v soukromém životě. Klíčovým cílem pro genderovou rovnost je vzdělání, neboť se týká způsobů, jakými se ve společnosti přenášejí normy, chování, znalosti a dovednosti. Posledním cílem, který je nutné zmínit, je všeobecné uznání potřeby odstranit nerovnosti ve společnosti – a to jak ze strany žen, tak ze strany mužů – a přijmout společenskou zodpovědnost za dosažení tohoto cíle.“¹²

---

12 NOVÁKOVÁ, J. *Gender mainstreaming*. 1. vyd. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2002. s. 25–26. ISBN 80-86552-35-7.

2 HISTORICKÝ EXKURZ PROMĚNOU POSTAVENÍ MUŽE A ŽENY VE SPOLEČNOSTI OD PRAVĚKU DO SOUČASNOSTI

Abychom mohli pochopit vývoj vztahů mezi mužem a ženou, a zejména pak vztahy současné, je nutné přiblížit si je v jednotlivých historických obdobích především v oblastech rodiny, partnerského vztahu, manželství a práce. O genderovém rozdělení lze prakticky mluvit od počátku celé naší civilizace. Být mužem či ženou v určité společnosti znamená splňovat společenské představy, které k těmto rolím patří. Odlišnosti mezi mužem a ženou nespočívají pouze v těch biologických, psychologických a sociálních, ale vychází i z kulturně historických rozdílů.

Odlišnost muže a ženy je nesporná. Asi nejdůležitějším biologickým rozdílem je, že žena je schopna rodit a kojit děti, a právě tato odlišnost způsobila, že žena měla méně možností opouštět domácnost. Když pomineme další fyzické rozdíly, jako je např. tělesná zdatnost, mnohdy se tímto faktem vysvětluje role ženy jako pečovatelky o děti a udržovatelky „rodinného krbu“ a role muže jako ochránce, lovce a bojovníka, což mělo nesporné ekonomické, sociální i politické výhody. V průběhu staletí se toto rozdělení velmi proměňovalo a diferencovalo až do podoby, kterou známe dnes.

Následující část práce si klade za cíl přiblížit proměny genderových rolí v průběhu základních historických období přes pravěk, středověk až po 20. století. V důsledku rozsahu i celkového tématu práce je ovšem tato kapitola pojata ve velmi zredukované formě, která má za cíl přiblížit jen ty nejpatrnější a nejdůležitější formy proměn role muže a ženy ve spojitosti s vývojem a změnami ve společenském, sociálním a kulturním uspořádání společnosti v průběhu jednotlivých historických období.

2.1 Pravěk

V lovecko-sběračských společnostech bylo postavení muže a ženy jasně rozděleno. Zatímco ženy měly na starosti výhradně sbírání rostlinné potravy, muži lovili maso. Díky těmto rozdílným úlohám ženy získaly výborné znalosti z oblasti rostlin a podle některých antropologů to byly právě ony, jež vedly k založení zemědělství. Na základě těchto znalostí žena své doby získala postavení, jaké v pozdějších společnostech budeme jen těžko hledat. Stala se jako matka skutečnou „hlavou“ rodu a těšila se nesmírné úctě. Tento způsob chápání ženské role se nazývá matriarchát a je to „*období společenského uspořádání prvobytně pospolných společností, kde byla celá společnost postavena na ženských hodnotách, příbuzenská linie je určována podle matky a v rodové hierarchii má nejvyšší postavení žena*“.¹³ Matriarchát však můžeme nalézt u některých společností i v dnešní době. Matka jakožto žena na nejvyšším hierarchickém stupni měla moc soudní a náboženskou. Ženský princip byl posvátný. Toto se odráželo i v mytologii. Lidé si často podivné přírodní úkazy personifikovali a připisovali jim božský charakter a tak došlo k tomu, že se obraz ženy promítl i v přírodních silách. Mytologové hovoří o Matkách Země, Paní Nebe a podobně. Mužská božstva se vyskytovala spíše mezi božstvy nižšími.¹⁴ V době nerozvinuté živočišné výroby byla činnost ženy a muže rozdělena čistě prakticky.¹⁵

Úměrně s rostoucí vyspělostí, zvyšováním vědomostí a technickou zručností vzrůstají i společenské nároky a potřeba specializace. Je pravděpodobné, že v dobách lovců a sběračů ve společenském uspořádání výrazně nedominovalo ani jedno pohlaví. Tvořily se organizační formy s dělbou práce založenou na různých klimatických podmínkách. V teplých oblastech, kde bylo možné sbírat semena a plody, se na tuto práci specializovaly ženy, protože jí mohly vykonávat s dítětem na zádech. V chladnějších oblastech zase byla obživa doménou mužů, kteří lovili a rybařili. Tyto činnosti mohli muži vykonávat zejména díky tomu, že na rozdíl od žen nejsou

---

13 KLIMEŠ, L. *Slovník cizích slov*. 1. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství n. p., 1981. s. 434, ISBN 14-608-81.

14 MEZINÁMI.CZ. *Ženská práva II. díl – Postavení ženy v pravěku*. [online]. ©2013. [cit. 2013-01-16]. Dostupné z: <http://www.mezinami.cz/bud-v-obraze/politika/prava-zen-2-postaveni-zeny-v-praveku/>.

15 MICHLOVSKÝ, V. *Dějepis: Pravěk a starověk pro základní školy, 1. díl*. 1. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1991. s. 21. ISBN 80-04-25949-9.

biologicky uzpůsobení rození a kojení dětí a mohli se vzdálit od jeskyně, která ženám s malými dětmi skýtala bezpečný úkryt.¹⁶ „Nepochybné je, že prostý akční rádius žen, vymezený víceméně jejich mateřskou úlohou, byl většinou omezenější než akční rádius mužů. Shoda mezi odborníky panuje v tom, že přechod od loveckých a sběračských společností ke společnostem zemědělců a chovatelů dobytka přinesl změnu pozic v uspořádání společnosti.“¹⁷ Díky těmto faktorům se postupně začíná jasně diferencovat postavení, které v rodině, respektive kmeni zaujímá žena a které muž.

S příchodem rozvinutějšího zemědělství a vznikem složitějšího systému vesnic dochází ke změně způsobu života lidí, spjaté s dalším rozvojem zemědělství, kdy nejnamáhavější práce vykonávali muži. Postupně tak začíná zanikat kult ženy a ženských božstev, který je vystřídán kultu bohů.¹⁸ „Patriarchát označuje formu společenské struktury, pro níž je charakteristická vedoucí úloha muže (otce) a dědičná posloupnost v mužské linii. Může též označovat vládnoucí skupinu starších mužů, kteří mají v daném společenství rozhodující slovo. Antropologie definuje patriarchát poměrně úzce, a to jako společnost, v níž muži představují dominantní prvek ve veřejném politickém životě. Teoretikové genderu často užívají termínu patriarchát k označení stavu, kdy si muži osobují právo zaujímat dominantní pozici ve všech oblastech života“.¹⁹

2.2 Starověk

Ve starověku se ženy stávají již zcela podřízené mužům. Společnost je postavena na modelu patriarchátu. Ženy se starají především o údržbu domu a péči o děti, výdělek a obživa je zcela v kompetenci muže.

Patriarchální rozdělení společnosti mělo v řeckých Aténách za následek

---

16 HARTMUT, K. *Ženy – muži; Genderové role, jejich původ a vývoj*. 1. vyd. Praha: Portál s.r.o., 2006. s. 147. ISBN 80-7367-145-X.

17 HARTMUT, K. *Ženy – muži; Genderové role, jejich původ a vývoj*. 1. vyd. Praha: Portál s.r.o., 2006. s. 147. ISBN 80-7367-145-X.

18 MICHLOVSKÝ, V. *Dějepis, Pravěk a starověk pro základní školy, 1. díl*. 1. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1991. s. 21. ISBN 80-04-25949-9.

19 *REVUE PRO MEDIA. Patriarchát a matriarchát | RPM č.9*. [online]. ©2001–2005. [cit. 2013-01-16]. Dostupné z: http://rpm.fss.muni.cz/Revue/Heslar/patriarchat_matriarchat.htm.

vyžadování manželské věrnosti. Dědicem se stalo pouze dítě, u kterého bylo prokazatelné, že je vlastní. To mělo za následek ještě větší připoutání ženy k domácnosti. Ty se prakticky zdržovaly pouze ve vyhrazené části domu a vycházely pouze sporadicky. Řecký dům byl přísně rozdělen na dvě části, ženskou a mužskou. Do ženské směl vstoupit kromě žen a malých dětí pouze její manžel. Tam byla také umístěna manželská ložnice. Žena pečovala o domácnost, a co bylo za zdmi domu, se jí týkalo jen minimálně. Muž nebýval často doma a s ženou moc nekomunikoval.²⁰

Sňatek domlouvali otec ženicha a otec nevěsty. Pokud žena opouštěla dům, musela být zahalena, aby k sobě nepoutala zraky jiných mužů. Toto uspořádání společnosti znamenalo propad společenského postavení ženy.²¹

Jinak tomu bylo ve starém Římě, zde se žena těšila úctě. Pro Římany byla rodina základní stavební jednotkou státu a žena byla vysoce společensky vážena. I zde však byl patriarchální model společnosti. Do doby, než se dívka vdala, byla v poručnictví otce, po svatbě o všech majetkových záležitostech ženy rozhodoval manžel. Ženy neměly politická práva a trvalo poměrně dlouho dobu, než si vydobýly rovnoprávnost. Žena se podílela na chodu rodiny a na společenských aktivitách byla účastna společně se svým mužem. Za římské republiky se postupně začala prosazovat ženská emancipovanost. Ženy začínaly vlastnit majetek a podílet se stále více na společenském životě, věnovaly se i politickému životu, hudbě, výtvarnému umění. Úkoly spojené s péčí o domácnost za ně obstarávali otroci. Takovému životu se ale těšila pouze skupina žen ze vznešených kruhů. V Římě nalezneme i pracující ženy, manželky nemajetných občanů, které se staraly o domácnost a vychovávaly děti bez pomoci otroků.²²

Toto vnímání rolí muže a ženy vydrželo až do krize římské republiky a následného pádu Říma, jehož důsledkem došlo k úpadku římské společnosti, čímž se výrazně změnilo i postavení ženy.

---

20 KOLEKTIV AUTORŮ, *Guinnessova encyklopedie historie světa*. 1. vyd. Praha: Mustang, 1998. s. 270. ISBN 80-7207-183-1.

21 GEISS, M. *Dějiny světa v souvislostech*. 1. vyd. Praha: Ivo Železný, s.r.o., 1999, s. 72–75. ISBN 80-240-0453-4.

22 ÜRÖGD, G. *Tak žil starý Řím*. 1. vyd. Brno: Orbis, 1963. s. 119, 120, 125.

2.3 Středověk

V raném středověku byla společnost agrární. Pěstování zemědělských plodin se dostalo do popředí před řemeslnou výrobu. Převládala velká existenční nejistota a propukaly morové epidemie a lidé byli zmítáni nejrůznějšími válkami.

Současně je však tato doba spojena s příchodem křesťanství, které má značný vliv na vývoj společenských rolí. Křesťanství, alespoň z počátku, odmítá takzvanou dvojí morálku – jednu po muže, druhou pro ženy. Staví ženu i muže na stejný stupeň ve společenském systému. Toto nahlížení však trvá jen nějakou dobu, později je žena ze společenského života opět vytlačena, mužské a ženské role dostávají rozdílný charakter. Počátkem 4. a 5. století našeho letopočtu někteří významní církevní otcové začínají navazovat na patrilineární pojetí společenského vnímání, které aplikují do křesťanské společnosti. Tento postoj zaujímal jasný pohled na ženy a určoval jim méněcenné postavení ve společnosti, které přetrvalo dlouhá staletí. Východiskem tohoto vnímání středověké křesťanské společnosti byl výklad prvních pěti knih Mojžíšových, vysvětlujících důvody přijímání nadřazenosti muže nad ženou.²³

Další proměnu v uspořádání středověké společnosti zaznamenáváme s rozvojem stavů. Každý stav měl specifické modely rodiny. Role ženy je zde podřízena, vedoucí postavení v rodině náleží muži. Převládá velmi striktní oddělení ženské a mužské role. Rodina začíná být více vázána na svůj majetek a stává se nejen jednotkou výchovnou a společenskou, ale i výrobní.²⁴ Další výrazné změny ve společenském uspořádání přicházejí v renesanci. Ženská a mužská společenská role se začíná vyrovnávat. Vzdělání již není ryze mužskou záležitostí, zakládají se nejrůznější ženské i mužské spolky. Mění se i obraz ženy jako takové, a to zejména v umění a literatuře. Rodí se ženská emancipace.²⁵ Politické i sociální postavení muže a ženy je prakticky stejné od renesance až do začátku 19. století, kdy se začíná celá společnost uvolňovat, otevírá se společenský život široké veřejnosti a jsou zavedeny nové způsoby vládnutí.

---

23 LENDEROVÁ, M., KOPIČKOVÁ, B., BUREŠOVÁ, J., MAUR, E., (eds.). *Žena v českých zemích od středověku do 20. století*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, s.r.o., 2009. s. 21. ISBN 978-80-7106-988-1.

24 LENDEROVÁ, M., KOPIČKOVÁ, B., BUREŠOVÁ, J., MAUR, E., (eds.). *Žena v českých zemích od středověku do 20. století*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, s.r.o., 2009. s. 278. ISBN 978-80-7106-988-1.

25 FEMINISMUS.CZ. *Stručná historie feminismu*. [online]. ©2003. [cit. 2013-01-16]. Dostupné z: <http://www.feminismus.cz/historie.shtml>.

2.4 19. století

19. století je vyznačeno příchodem řady změn a nese se v duchu průmyslové revoluce. Ruší se nevolnictví, vznikají ústavy. V různých sociálních vrstvách byla role žen různá. Hodnota rodiny spočívala především v zajištění pocitu bezpečí, pomoci a ochrany jejích členů. Podobně jako ve společnosti agrární měla rodina patriarchální podobu. Podle zákona měl v rodině rozhodující moc muž, který za ženu a děti zodpovídal a z právního hlediska vždy ženu zastupoval. Žena však měla možnost vlastnit majetek, ze kterého měl muž k dispozici jen vzešlé zisky. Toto uspořádání rodiny prosazovala i církev.²⁶

19. století je co do významu považováno za jednu z nejdůležitějších etap – s velkým technologickým pokrokem a hospodářskými a demografickými změnami, které se neodmyslitelně odrazily i na lidském životě. S rozvojem industriální společnosti se začaly měnit vzory rodinného chování, a to zejména od 60. let 19. století. Velmi zásadní skutečnosti, které daly do pohybu vývoj celé společnosti, se odehrály na přelomu 19. a 20. století. Rozšířila se lidská práva, mnoho žen začíná studovat, pracuje se s veřejným míněním. Ženy se začínají prosazovat v některých mužských oblastech, jako je například věda nebo politika. Jsou zakládána emancipační²⁷ hnutí, která mají stanoveny tyto své složky:²⁸

- *„úsilí o individuální uvolnění a požadavek neomezeného přístupu ke vzdělání,*
- *uvolnění sociální a etické, spojené s požadavkem přístupu ke všem povoláním a oborům lidské činnosti,*
- *odstranění dvojí morálky, nuceného celibátu a prostituce,*
- *uvolnění politické, spojené s bojem za právo na svobodné seburčení ve státě, tedy za volební právo,*
- *úsilí o změnu zákonů znevýhodňujících ženy,*

---

26 ČADKOVÁ, K., LENDEROVÁ, M., STRÁNÍKOVÁ, J. (edd.). *Dějiny žen aneb Evropská žena os středověku do poloviny 20. století v zasetí histografie*. 1. vyd. Pardubice: Univerzita Pardubice, Filosofická fakulta, 2006. s. 209. ISBN 80-7194-920-5.

27 Emancipace – osvobození z podřízeného postavení, zrovnoprávnění; boj za rovnoprávnost žen. Viz.: KOLEKTIV AUTORŮ. *Slovník cizích slov*. 1. vyd. Praha: Levné knihy KMa, s. r. o., 2006. s. 86. ISBN 80-7309-347-2.

28 ČADKOVÁ, K., LENDEROVÁ, M., STRÁNÍKOVÁ, J. (edd.). *Dějiny žen aneb Evropská žena od středověku do poloviny 20. století v zasetí histografie*. 1. vyd. Pardubice: Univerzita Pardubice, Filosofická fakulta, 2006. s. 373 - 376. ISBN 80-7194-920-5.

- *uvolnění rodinné, usilující o mravní a právní rovnost v rodině, hospodářskou nezávislost a omezení vlivu a moci rodičů.*²⁹

Z výčtu můžeme s odstupem času konstatovat, že některých bodů se postupem let podařilo dosáhnout, a naopak některé vyvolávají bouřlivé diskuze i v současnosti. Tomuto tématu se bude věnovat podrobněji kapitola 4.1.

Nicméně i přes veškeré snahy emancipovaných žen, zejména těch z anglosaského prostředí,³⁰ stále zůstaly některé role neměnně rozdělené. Například v obstarávání živobytí a starosti o majetek, což byla po staletí až do této doby převážně mužská doména.

2.5 20. století

Ve 20. století v rozdělení a nazírání na role muže a ženy sehrála svoji velkou roli demokratizace společnosti. Velmi důležitým aspektem těchto změn je zpřístupnění volebního práva pro všechny bez rozdílu pohlaví. Do této chvíle měli volební právo pouze muži. Nyní je jediným kritériem možnosti volit nebo být volen pouze věk a duševní způsobilost.³¹ Mnohé nové oblasti vnímání žen se ve 20. století dále rozšiřují, prohlubují a specifikují.

Během první i druhé světové války je společnost opět podrobena velkým zkouškám. Většina mužů je hlavně na frontě, ženy jsou zapojovány do různých činností a jejich zaměstnanost značně stoupá. Proměny společenského života, modernizační a liberalizační procesy, pokrok v ekonomice, vědě, to vše se promítlo do rodinného života. V letech po první světové válce rovněž můžeme zaznamenat aktivity žen v oblasti mezinárodních vztahů a politiky.³²

29 FEMINISMUS STYLOVĚ. *Feminismus: ideologie směřující k totalitarismu* [online]. ©1999 [cit. 2013-01-16]. Dostupné z: <http://feminismus.stylove.com/>.

30 Anglosaské země byly kolébkou feminismu.

31 FEMINISMUS.CZ. *Volební právo pro ženy se muselo vybojovat.* [online]. ©2003. [cit. 2013-01-16]. Dostupné z: <http://www.feminismus.cz/fulltext.shtml?x=183881>.

32 ČADKOVÁ, K., LENDEROVÁ, M., STRÁNÍKOVÁ, J.(edd.). *Dějiny žen aneb Evropská žena od středověku do poloviny 20. století v zasetí histografie.*, 1. vyd. Pardubice: Univerzita Pardubice, Filosofická fakulta, 2006. s. 382–383. ISBN 80-7194-920-5.

S příchodem komunistického režimu a umělého vytváření zaměstnanosti bez možnosti volby se začíná opět měnit model společnosti. Ženy a muži mají zdánlivě stejné společenské postavení. Avšak některé rozdíly stále zůstaly. Kupříkladu v tabulkovém hodnotícím systému byla mužům vyplácena za stejnou práci vyšší mzda a vrcholové funkce zastávali také výhradně muži.

Po pádu komunistického režimu přestává být prosazováno klasické chápání muže jako živitele a ženy jako matky a hospodyně. Obě pohlaví se stávají podobnými a mají tendenci se vyrovnávat. Ženy se začínají osamostatňovat, pracovat ve vrcholových funkcích.

2.6 Dílčí shrnutí

V průběhu lidských dějin se rozdělení mužské a ženské role nejrůzněji diferencovalo. Můžeme si z výše uvedených skutečností všimnout, že to, jak jsou společenské role rozděleny, je určeno kulturou a dobou. Je zde patrné bilancování mezi rozvolněnými vztahy, kdy můžeme mluvit o vyrovnaně rozložených úkolech muže a ženy, a to zejména v těžkých obdobích lidstva, ale vidíme zde i období, kdy je značný rozdíl ve vnímání mužské a ženské identity. To je způsobeno rozdílným uspořádáním vztahů v rodině a mezi partnery, protože každá společnost je postavena na základech rodinného uspořádání. Rovněž dochází i k uvolňování některých zažitých stereotypů ve vnímání ženské role. Takovéto uvolnění společnosti ovšem nepřichází pouze v západních zemích. Můžeme ho pozorovat i v islámském světě, kde díky náboženskému vyznání jsou mnohem hlouběji zakořeněny tradice a poslušnost k příkázáním než u nás. Koncem 20. století, ale můžeme i zde vidět jisté uvolnění. Jak v úrovni rodinné, kdy muži mívají jen zřídka více manželek (a je za určitých podmínek povolen rozvod), tak v rovině osobní, kdy se začíná uvolňovat tradiční oblékání žen.³³

Předchozí text se pokusil ve stručnosti shrnout, jakých proměn doznalo postavení muže a ženy ve společnosti, než dosáhla podoby, jakou známe dnes.

---

33 KNOTKOVÁ-ČAPKOVÁ B., a kol. *Obrazy ženství v náboženských kulturách*. 1. vyd. Praha, Paseka, 2008. s. 124. ISBN 978-80-7185-890-4.

3 POJETÍ ROLE MUŽE A ŽENY VE SVĚTOVÝCH NÁBOŽENSTVÍCH

Abychom mohli do důsledku pochopit jednotlivé proměny tradičních vztahů a rolí muže a ženy, je nezbytné osvětlit, jak na tento vztah nahlíží jednotlivá světová náboženství. Protože náboženství, ať je to křesťanství, židovství nebo třeba islám, je odedávna nedílnou součástí života každého, i nevěřícího člověka. Prakticky každá kultura z nějakého náboženského přesvědčení vychází. Posvátné texty jsou podstatou lidského bytí, ze kterého pak vycházely veškeré normy správného chování a jednání pro muže i ženy. Tyto pak byly představeny jako boží zákon, kterým je třeba se řídit. I z nejstarších posvátných textů vyplývá, jak má vypadat správná rodina, jak se má muž k ženě chovat, jak se má žena chovat k muži, jak mají vychovávat děti. Žijeme v moderní a chaotické době, kdy dochází k proměně celé společnosti a tím i k proměně pohledu na ženu 21. století.

Následující část práce se pokusí nastínit, jak ženu a muže prezentují monoteistická náboženství, tedy judaismus, křesťanství a islám, protože jsou to zejména tato náboženství, se kterými se dostáváme prakticky denně do kontaktu. Právě tato tři mají nejvíce praktikujících věřících v České republice.³⁴ Abychom správně pochopili toto rozdělení, je zapotřebí popsat zejména rozdělení rolí v rodině, protože z tohoto vychází i společenské vnímání rolí muže a ženy.

I tato problematika je natolik hluboká, že by sama o sobě mohla tato část vydat za samostatnou odbornou práci a do budoucna by bylo dozajista velmi zajímavé tuto problematiku do hloubky popsat. Ale pro účely této práce využijeme jen základního vymezení genderového rozdělení rolí muže a ženy v rámci tří základních monoteistických náboženství – křesťanství, judaismu a islámu, které nám poslouží k uchopení vnímání rolí ve společnosti.

---

34 ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Náboženské vyznání obyvatelstva České republiky*. [online]. ©2013. [cit. 2013-02-04]. Dostupné z: http://www.czso.cz/csu/tz.nsf/i/nabozenske_vyznani_obyvatelstva_ceske_republiky_23_12_04.

3.1 Judaismus

Židovské dějiny sahají prakticky do období starověku, první zmínky o Izraelcích pocházejí zhruba z poloviny 13. století. Základním stavebním kamenem, ze kterého židovská víra vychází, je Tóra³⁵.³⁶

Stejně jako v jiných kulturách i tady doznal život muže a ženy jistých změn, nelze tedy obecně určit, jaké je jejich postavení. V průběhu dějin docházelo k hledání nových východisek, která by odpovídala společenským změnám (například někde už je ženám dovoleno, aby byly přítomny na každé úrovni náboženských aktivit).

V židovství dnes rozlišujeme čtyři hlavní proudy, které se liší ve vnímání závaznosti Tóry. Těmito proudy jsou ortodoxní, reformní, konzervativní a liberální judaismus. Z tohoto rozdělení vychází i rozdílné pojetí rolí muže a ženy v jednotlivých proudech. Z ilustrativních důvodů je důležité alespoň ve stručnosti zmínit základní charakteristiku jednotlivých proudů.

Ortodoxní judaismus – hlásá věrnost tradici. Tóra představuje boží zákon, který je neměnný a v každé situaci platný. Veškeré texty v Tóře jsou posvátné a žádné její části se nesmí měnit. Ortodoxní židovství klade důraz na tradiční rozdělení rolí muže a ženy. Striktně se dodržují příkazy, povinnosti a rituály, které z Tóry plynou (např. muži nosí plnovous a na veřejnosti černý oděv a klobouk).³⁷

Konzervativní judaismus – zastánci této formy židovské víry se snaží o co nejpřísnější dodržování pravidel, ale pouze do té míry, do jaké to umožní prostředí, ve kterém žijí. Snaží se moc se neodlišovat od okolní společnosti. Uznávají důležitost reformy v rámci víry. Konzervativní judaismus můžeme zařadit na pomezí mezi judaismus ortodoxní a liberální.³⁸ Například odmítá rituální aspekty halachy³⁹ nebo uzavírání manželství pouze mezi Židy.

---

35 Boží zákon, tento termín je používán pro pět knih Mojžíšových.

36 SADEK, V., FRANKOVÁ, A., ŠEDINOVÁ, J. *Židovské dějiny, kultura a náboženství*. 1. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1992. s. 4. ISBN 80-04-25998-7.

37 PAVLINCOVÁ, H., A KOL. *Slovník Judaismus, křesťanství, islám*. 1. vyd. Praha: Mladá fronta, 1994. s. 80. ISBN 80-204-0440-6.

38 Srov. ŠTAMPACH, I. O. *Směry v Judaismu*. s. 10–11. [online]. In Dingir. Religionistický časopis o současné náboženské scéně 1/2001. Dostupné z [www:http://www.dingir.cz/archiv/Dingir101.pdf](http://www.dingir.cz/archiv/Dingir101.pdf).

39 Způsob jednání, chování a celkového životního postoje Žida vycházející zejména z Písma, zejména Tóry. PAVLINCOVÁ, H., A KOL. *Slovník Judaismus, křesťanství, islám*. 1. vyd. Praha: Mladá fronta, 1994. s. 44. ISBN 80-204-0440-6.

Reformní judaismus – snaží se přizpůsobit společenským změnám, nelpí na striktním dodržování tradic. Předpisy ústního zákona pro tento směr nejsou závazné, vychází pouze ze psaného zákona a morálních pravidel. Důraz neklade ani na rituální předpisy, pokud nezapadají do moderního života. V rámci tohoto směru mají ženy a muži vyrovnaná místa v duchovním životě. Ženy se smí aktivně účastnit bohoslužeb a mohou se dokonce stát rabínkami.⁴⁰ V rámci tohoto náboženského směru vzniká velké množství reformních hnutí.

Liberální judaismus – pro tento směr není Tóra zákonem, ale naukou. Není nedotknutelná a je možné si přizpůsobit některá přikázání, která nevyhovují požadavkům moderní doby. Jde o judaismus přijatelný pro věřící, kteří se tak mohou plně zapojit do života okolní společnosti.⁴¹

Jak je patrné z tohoto rozdělení, i v rámci jednoho náboženství můžeme najít několik různých proudů, ze kterých vychází i zaujímání společenských rolí.

3.1.1 Postavení muže a ženy v judaismu

Pro vymezení postavení muže a ženy v židovské víře musíme začít narozením dítěte. Hned z počátku je nutné uvést, že dle ortodoxního judaismu se Židem stane ten, který je narozen židovské matce.

Narození dítěte je v židovství radostná událost, boží požehnání. Narození chlapce je však oslavováno a žádáno více než narození dívky. *„Když porodí chlapce, každý je z narození syna nadšený. Z narození dcery je každý zklamán, proto k odvolání zapřísahání dochází až po čtrnácti dnech.“*⁴²

Odlišnost rolí muže a ženy je patrná i v dosažení plnoletosti. *„Talmud⁴³ uznává, že dívky dospívají dříve nejen z fyzického hlediska, ale stejně tak z emocionálního*

40 Srov. SPIEGEL, P. *Kdo jsou Židé?*. 2.vyd. Brno: Barrister & Principal, 2010. s. 95–98. ISBN 978-80-87029-07-7.

41 Srov. ŠTAMPACH, I. O. *Směry v Judaismu*. s. 10-11.[online]. In Dingir. Religionistický časopis o současné náboženské scéně 1/2001. Dostupné z: [www:http://www.dingir.cz/archiv/Dingir101.pdf](http://www.dingir.cz/archiv/Dingir101.pdf).

42 NOSEK, B., DAMOHORSKÁ, P. *Židovské tradice a zvyky*. 1. vyd. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Nakladatelství Karolinum, 2010, s. 16. ISBN 978-80-246-1518-9.

43 Korpus tradičního učení judaismu. PAVLINCŮVÁ, H., A KOL. *Slovník Judaismus, křesťanství, islám*. 1. vyd. Praha: Mladá fronta, 1994. s. 106. ISBN 80-204-0440-6.

*a jsou tak schopny zvládnout odpovědnost, která přichází s dosažením plnoletosti v útlejším věku než chlapci.*⁴⁴

Není pochyb o tom, že v judaismu je kladen velký důraz na rodinu. O postavení muže a ženy z pohledu židovské tradice můžeme tedy zcela hovořit teprve v kontextu rodiny – základní stavební jednotky celé židovské víry potažmo společnosti. Ustanovení týkající se rodiny a rodinného života vycházejí zejména z Talmudu a Tanachu⁴⁵. Žena je zde popisována jako manželka a matka, stojí v samém středu dění rodiny a stará se o život uvnitř domu.

V Bibli najdeme rovněž i verše odkazující na manželství a život muže a ženy. Je zde řečeno, že manželství má muži a ženě přinášet radost a lásku, pomoc a porozumění. Klade i důraz na jejich jednotu a rovnost. Když si ale přečteme verše o stvoření Evy, najdeme zde odkaz na určitou nadřazenost muže. „*Toto je kost mých kostí a tělo mého těla! Ať muženu se nazývá, neboť z muže vzata jest*“ (Gn, 2,23). Někdy podle některých výkladů bývá právě tento verš považován za výklad mužského práva na vlastnictví ženy. Midraš⁴⁶ tímto veršem vykládá, že Eva je stvořena z Adamova žebra, a proto je její ženská přirozenost ryze povahy soukromé, z čehož vyplývá její povinnost modlit se a studovat v soukromí. Kdežto mužova přirozenost je obrácena směrem ven, a jeho náboženská povinnost je tedy veřejná.⁴⁷

3.2 Křesťanství

Vzhledem k tomu, že křesťanství vznikalo na stejném území jako judaismus, vychází ze stejného základu. Rozdílné jsou texty, ze kterých čerpá. Jak již bylo řečeno výše, judaismus vychází z Tóry, zatímco křesťanská tradice je založena na evangeliích⁴⁸. Křesťané navíc na rozdíl od židů přijali nauku Ježíše Krista.

---

44 SPIEGEL, P. *Kdo jsou Židé?*. 2.vyd. Brno: Barrister & Principal, 2010. s. 32. ISBN 978-80-87029-07-7.

45 Bible

46 Midraš – výklad, interpretace biblických textů. PAVLINCOVÁ, H., A KOL. *Slovník Judaismus, křesťanství, islám*. 1. vyd. Praha: Mladá fronta, 1994. s. 70. ISBN 80-204-0440-6.

47 Srov. LANCASTER, B. *Judaismus*. Praha: Ikar, 2000. s. 231. ISBN 80-7202-704-02.

48 Evangelium – označení literárního žánru – životopisu soustředěného na Ježíšovo veřejné vystoupení a vyprávěného z hlediska jeho vzkříšení. PAVLINCOVÁ, H., A KOL. *Slovník Judaismus, křesťanství, islám*. 1. vyd. Praha: Mladá fronta, 1994. s. 176. ISBN 80-204-0440-6.

Stejně jako jiné náboženské směry i křesťanství prošlo historickým vývojem a bylo mnohdy ovlivněno náladou té které doby. Již od samého počátku vzniku křesťanství na něj působily různé vnější i vnitřní vlivy. Díky vnějším sociálním a kulturním vlivům, ale i díky mocenským rozbrojům uvnitř samotné církve došlo k odtržení několika myšlenkových proudů. Vznikly tři hlavní proudy křesťanství – pravoslaví, katolicismus, protestantismus.⁴⁹ Základní pilíř víry všech tří směrů je víra v trojjediného⁵⁰ Boha a víra v učení Ježíše Krista. Liší se způsobem prožívání víry, provádění obřadů a liturgií. Rozdíl najdeme i ve vnímání muže i ve vnímání ženy, ale v těchto pohledech sehrál obrovskou roli historický aspekt.

Pravoslaví – je jedním ze tří základních proudů křesťanství. Pravoslaví je nejortodoxnější směr křesťanské víry. Oficiální název je Pravoslavná katolická církev východní. Vyznává základní dogma⁵¹ křesťanské víry. Hlavními představenými pravoslavné církve jsou patriarchové. Na rozdíl od katolických kněží se mohou ženit. V rámci pravoslaví existují další ortodoxní směry.⁵²

Protestantismus – tento směr se od římskokatolické církve oddělil v průběhu tzv. druhé reformace a jeho počátek se datuje do roku 1529. Sdružuje církve vzniklé následkem církevních reforem v 16. století. Jeho základní myšlenkou je potřeba reformy v rámci celého křesťanství. Je velmi liberálním směrem. Zjednodušil liturgii, zredukoval počet svátostí, obnovil přijímání pod obojím způsobem i pro laiky, odmítl mnišství a instituci papežství. Na lokální úrovni řídí společenství pastor s pomocí farní rady. Úkol pastora může být svěřen mužům či vdaným ženám. Stejně jako pravoslaví se protestantismus dělí do dalších několika proudů. Jeho hlavní směry určuje luterství⁵³,

49 Srov. NEKVINDA, L. *Registrované církve a náboženské společnosti v ČR*. In Dingir. Religionistický časopis o současné náboženské scéně [online] 3/1998 [cit. 2013- 01-25] Dostupné na [www:http://www.dingir.cz/archiv/Dingir398.pdf](http://www.dingir.cz/archiv/Dingir398.pdf).

50 Trojjediný – Bůh existující ve třech osobách jedné substance. Třemi osobami jsou Otec, Syn a Duch svatý. PAVLICOVÁ, H., A KOL. *Slovník judaismus, křesťanství, islám*. 1. vyd. Praha: Mladá fronta, 1994. s. 308. ISBN 80-204-0440-6.

51 Dogma je teologická nebo filosofická teze, která je přesně formulována a nepřipouští žádné další námítky. Tímto termínem se označují také články víry, které církev označuje jako zjevenou pravdu. Teologicky je dogma výpovědí o víře, kterou církev považuje za natolik důležitou, že ten, kdo ji popírá, nemůže být křesťanem či v plném společenství s církví. Dogma vymezuje, dává hranice, kam až křesťan může ve své víře jít. Viz SVĚTOVÁ NÁBOŽENSTVÍ. *Křesťanství: Katolictví*. [online]. [cit. 2013-02-02] Dostupné z: <http://www.svetova-nabozenstvi.cz/katolictvi/>.

52 PAVLICOVÁ H. *Slovník: judaismus, křesťanství, islám*. 1. vyd. Praha: Mladá fronta, 1994. s. 263–265. ISBN 80-204-0440-6.

53 Luterství – teologický směr navazující na učení Martina Luthera. Zdůrazňuje ospravedlnění pouhou vírou bez dalších „záslužnických“ skutků. Za jediný zdroj a normu víry považuje Písmo. Viz: PAVLICOVÁ H. *Slovník: judaismus, křesťanství, islám*. 1. vyd. Praha: Mladá fronta, 1994. s. 230–268. ISBN 80-204-0440-6.

kalvinismus⁵⁴ a anglikánství⁵⁵. Protestantismus klade důraz na význam osobní víry v Boha⁵⁶.

Katolicismus – je nejrozšířenější formou křesťanství, považuje se za legitimního dědice tradice převzaté od apoštolů. Základním kánonem je katolická Bible. Katolickou tradici určují dogmata. Katolická církev přikládá velký význam církevnímu životu, klášterním řádům, hnutím spirituality a apoštolství. Důležitou složkou římskokatolické církve je kult svatých. Světcí jsou považováni za vzory křesťanského života. Nejvyšší hlavou katolické církve je papež.⁵⁷

3.2.1 Postavení muže a ženy v křesťanství

Pro vysvětlení postavení muže a ženy v tomto světovém monoteistickém náboženství je právě postava Ježíše Krista klíčová. Evangelia popisují Ježíše jako člověka, který ve své době přistupoval k ženám s nezvyklou rovností. Muže a ženy staví na stejný duchovní a společenský stupeň. Tento postoj je vyobrazený v evangeliích a odrazil se ve vnímání společenských rolí muže a ženy křesťansky smýšlející společnosti a celé historii křesťanství vůbec.

Nejlépe lze demonstrovat vztah muže a ženy na modelu manželství. Nejvíce textů věnujících se manželům najdeme v Novém zákoně. Svazek muže a ženy je zde popisován jako přenesený obraz vztahu Ježíše a církve. Asi nejlépe podstatu manželství vystihuje následující text: „*V poddanosti Kristu se podřizujte jedni druhým: ženy svým mužům jako Pánu, protože muž je hlavou ženy, jako Kristus je hlavou církve, těla, které spasil. Ale jako církev je podřízena Kristu, tak ženy mají být ve všem podřízeny svým*

54 Kalvinismus – teologický směr utvářený Janem Kalvínem. Stejně jako luterství považuje písmo za základ víry a života a možnost ospravedlnění pouhou vírou. Viz.: PAVLICOVÁ H. *Slovník: judaismus, křesťanství, islám*. 1. vyd. Praha: Mladá fronta, 1994, s. 206. ISBN 80-204-0440-6.

55 Anglikánství – Anglikánská církev vznikla odloučením anglické katolické církve od Říma v roce 1534, kdy došlo k rozkolu mezi Jindřichem VIII. a římským papežem. Zachovává episkopální zřízení a klade důraz na tradici. Viz.: PAVLICOVÁ H. *Slovník: judaismus, křesťanství, islám*. 1. vyd. Praha: Mladá fronta, 1994, s. 136, ISBN 80-204-0440-6.

56 PAVLICOVÁ H. *Slovník: judaismus, křesťanství, islám*. 1. vyd. Praha: Mladá fronta, 1994, s. 267–268. ISBN 80-204-0440-6.

57 PAVLICOVÁ H. *Slovník: judaismus, křesťanství, islám*. 1. vyd. Praha: Mladá fronta, 1994, s. 282–283. ISBN 80-204-0440-6.

mužům. Muži, milujte své ženy, jako si Kristus zamiloval církev a sám se za ni obětoval, aby ji posvětil a očistil křtem vody a slovem; tak si on sám připravil církev slavnou, bez poskvrny, vrásky a čehokoli podobného, aby byla svatá a bezúhonná. Proto i muži mají milovat své ženy jako své vlastní tělo. Kdo miluje svou ženu, miluje sebe.“ (Ef 5,21-33).

Na tomto textu je demonstrována rozdílná role obou pohlaví. Je zde patrná podřízená role ženy, která jak lze vyčíst, nemá být brána jako něco podřadného nebo znehodnocujícího. Tato odlišnost plyne z jejich přirozenosti. Muž má vedoucí pozici v rodině jako přirozený rys mužského pohlaví. Je hlavou rodiny a má ji příkladně vést. Náleží mu předpoklad, že bude schopen lépe než žena zajistit ochranu a obživu rodiny. Ženě pak náleží emocionální aspekt péče o rodinu a domácnost. Žena je obrazem církve, která je podřízena Kristu a tato podřízenost má ryze pozitivní charakter. Muž je zde přirovnán ke Kristu a stejně jako Kristus miloval církev, pro kterou se obětoval, stejně tak má muž milovat svoji ženu a obětovat se pro ni.

3.3 Islám

Islám a prakticky i celý muslimský svět je dnes velmi kontroverzním tématem. Zejména díky mediím, ale i událostem, které v posledních dvou letech otřásají arabským světem, se islám dostal do povědomí široké veřejnosti. Nezřídka se stává terčem různých organizací ochránců lidských práv, včetně feministických hnutí a podobně. Řešena je především otázka práv ženy v islámském světě. Zejména v západních zemích, kde převažuje křesťanství, se často řeší postavení ženy v islámu. Z pohledu západní společnosti je kritizováno degradující postavení žen a násilí na nich páchané. Na toto téma nalezneme i nepřehledné množství publikací. Na druhou stranu muslimové kritizují konzumnost a ztrátu tradičního pojetí rodiny západní společnosti. Do značné míry je vidění islámské víry zprostředkováno a démonizováno sdělovacími prostředky. Následující část práce se pokusí objektivně popsat pojetí ženské a mužské role v muslimské společnosti.

Pro muslimy je základem společnosti rodina. A je to opět žena, která zde zaujímá nesmírně důležitou roli. Rozdělení rolí muže a ženy, tak jak to nalezneme

v muslimských zemích, je do značné míry podmíněno historicky. Jistá míra nadřazenosti muže se do islámu promítla z dob před jeho vznikem, kdy arabská společnost měla patriarchální povahu. S příchodem islámu je možno říci, že se společenské role dokonce částečně vyrovnaly. Žena získala některá ze svých práv (například právo dědit, vlastnit majetek a později i právo na rozvod).⁵⁸

Na kulturně-spoolečenské rozdělení rolí nemůžeme nahlížet globálně. Toto rozdělení je podmíněno nejen koránem a islámským právem, ale i zvyklostmi, tradicemi a poměry dané muslimské země. Jiné vnímání společenských rolí můžeme najít v Turecku, jiné například v Íránu. Tento fakt je dům zejména vlivem náboženství na státní zřízení (Turecko má oddělenou státní správu od náboženství, Írán nikoli). Zároveň ani nemusíme překračovat hranice států. Na různosti postavení má vliv i velikost sídla, kde se nacházíme. Jiné vnímání nalezneme ve velkých městech, jiné sociální role zaujímají muži a ženy na vesnicích, je možné zde pozorovat rozdíly ve výkladových proudech i etnických zvyklostech.⁵⁹

3.3.1 Postavení muže a ženy v islámu

Jak již bylo řečeno výše, je rodina středobodem muslimské společnosti. Islámské právní předpisy šaría⁶⁰ vychází z nejrozšířenějšího typu rodiny, kterým je tzv. „velkorodina“. Uvnitř rodiny panují velmi silné vazby. Islámské náboženství klade velký důraz na dodržování morálky, a to i jako způsob předcházení nežádoucích vztahů mezi ženou a mužem. V Koránu nalezneme množství veršů, které nastavují pravidla sociálních vztahů a nabádají k harmonickému soužití muže a ženy.⁶¹

O vedoucím postavení muže v rodině pojednává velké množství textů v Koránu. V tomto kontextu je nejčastěji citován následující text, který zároveň vyvolává četné

---

58 KŘÍKAVOVÁ, A., MENDEL, M., MÜLLER, Z., DUDÁK, V. *Islám: ideál a skutečnost*. Praha: Baset, 2002. s. 132-134. ISBN 80-7038-012-8.

59 Srov. DENNY, F. M. *Islám a muslimská obec*. Praha: Prostor, 1998. s. 7-8. ISBN 80-85190-96-6.

60 Šaría – Boží zákon, soubor norem obsahujících komplexní návod k tomu, jak být správným muslimem. Jednota koránu, tradice a právní vědy. Viz.: PAVLINCOVÁ, H., A KOL. *Slovník Judaismus, křesťanství, islám*. 1. vyd. Praha: Mladá fronta, 1994. s. 442. ISBN 80-204-0440-6.

61 Srov. MENDEL, M. Rodina. In PAVLICOVÁ H. *Slovník: judaismus, křesťanství, islám*. 1. vyd. Praha: Mladá fronta, 1994. s. 431–432. ISBN 80-204-0440-6.

diskuze a spory: „Muži zaujímají postavení před ženami proto, že Bůh dal přednost jednomu z vás před druhými, a proto, že muži dávají z majetků svých ženám. A ctnostné ženy jsou pokorně oddány a střeží skryté kvůli tomu, co Bůh nařídil střežit. A ty, jejichž neposlušnosti se obáváte, varujte a vykažte jim místa na spaní a bijte je! Jestliže vás jsou však poslušny, nevyhledávejte proti nim důvody! A Bůh věru je vznešený, veliký.“ (Súra 4:38/34). Z těchto veršů je patrné patriarchální i patrilineární⁶² pojetí rodiny. Samotné povolení ženu bít, které je v tomto textu uváděno, je „muslimskými exegety vykládáno jako souhlas s mírným trestem, který může být pro stabilitu rodiny účinnější než dlouho se vedoucí hádky.“⁶³ Velmi pozorně je toto vedoucí postavení muže dodržováno na veřejnosti, za zavřenými dveřmi domu se leckdy vliv ženy projevuje silněji, ale i zde hodně záleží na vzájemném vztahu obou partnerů.⁶⁴

Dalším tématem, které vyvolává nesčetné množství diskuzí, je mnohoženství. Šaría dovoluje muži být ženatý až se čtyřmi manželkami najednou. „Berte si za manželky ženy takové, které jsou vám příjemné, dvě, tři a čtyři; avšak bojíte-li se, že nebudete spravedliví, tedy si vezměte jen jednu.“ (Súra 4:3). Z tohoto textu jasně plyne svolení k polygamii, zároveň je zde uvedeno, že se muž musí chovat ke všem svým manželkám stejně, jak z hlediska materiálního zajištění, tak v otázce citů. V současné době polygamiálních svazků znatelně ubylo, v některých zemích dokonce byla polygamie zákonem zrušena.⁶⁵

V Koránu najdeme rovněž vysvětlení, že rozdělení rolí nedegraduje ženu, jako něco druhotného, ale upozorňuje na různé fyziologické a biologické rozdíly. Z nich tedy vychází i role, kterou každý zaujímá – muži náleží zajištění rodiny, ženě starost o domácnost a péče o děti.⁶⁶ V posledních letech můžeme zaznamenat určitý posun v tomto rozdělení. Tento posun přinesla možnost vzdělání pro dívky, a to i v oblasti vysokého školství. I přes patrný vliv západní kultury stále přetrvávají povinnosti ženy v oblasti oblékání. Žena je povinna nosit dlouhé volné šaty a hlavně šátek přes vlasy. V některých zemích předepisuje zahalení zákon (například Írán nebo Saudská Arábie).

---

62 Dědění po mužské linii.

63 KNOTKOVÁ-ČAPKOVÁ B., a kol. *Obrazy ženství v náboženských kulturách*. 1. vyd. Praha: Paseka, 2008. s. 124. ISBN 978-80-7185-890-4.

64 KNOTKOVÁ-ČAPKOVÁ B., a kol. *Obrazy ženství v náboženských kulturách*. 1. vyd. Praha: Paseka, 2008. s. 124. ISBN 978-80-7185-890-4.

65 KNOTKOVÁ-ČAPKOVÁ B., a kol. *Obrazy ženství v náboženských kulturách*. 1. vyd. Praha: Paseka, 2008. s. 124. ISBN 978-80-7185-890-4.

66 Srov. HAERI, Š. F. *Islámu: Tradice, historie, vývoj, současnost*. 1. vyd. Olomouc: Votobia, 1997. s. 177–179. ISBN 80-7198-212-1.

3.4 Dílčí shrnutí

Z historického vývoje je patrné, že i v rámci jednotlivých náboženských směrů došlo k posunu vnímání mužských a ženských rolí. Toto vnímání bylo ovlivněno kulturně společenským vývojem společnosti. Díky těmto vlivům došlo i v rámci judaismu a křesťanství k rozdělení do několika základních směrů, ze kterých vychází vnímání víry.

Z výše uvedených skutečností lze vyčíst, že poslání židovského muže je zajištění a ochrana rodiny a náleží mu i patřičná autorita. Žena má poslání matky, manželky a udržovatelky rodinného krbu a stojí ve středobodu dění rodiny. Tento model židovské rodiny, která je základní stavební jednotkou celé židovské víry se jasně odráží i v tradiční židovské společnosti.

Křesťanství svým vznikem přineslo ohromné změny ve vnímání tradiční společnosti. S jeho nástupem se začínají obě role vyrovnávat. Ženě stejně jako muži je dán prostor pro úplnou duchovní realizaci. Je uznána rovnost muže a ženy před Bohem.

V rámci tří výše popisovaných náboženství je islám asi nejdiskutovanější a nejkontroverznější náboženství, se kterým se v Evropě běžně setkáváme. Velmi často je ve společnosti a v médiích probírána otázka postavení muslimské ženy a často ne zcela objektivně popisována. Díky těmto skutečnostem je mnohdy tento pohled na tradiční rozdělení rolí v islámském světě v očích laické veřejnosti zkreslen. Typické pojetí rozdělení rolí muže a ženy vychází z Koránu, kde najdeme různé pasáže věnující se tomuto tématu. Nelze popřít, že je zde určitým způsobem upřednostněno postavení muže ve veřejném životě. Ale i od tohoto se postupem času začíná v muslimských zemích upouštět a veřejné vnímání se posouvá blíže západní tradici. Ale i zde stejně jako v předešlých dvou náboženských vírách najdeme rozdělení rolí, kdy muž je ten, jenž se stará o obživu a ochranu rodiny, a žena o děti a domácnost. Z toho vyplývají i role ve společenském životě.

4 POSTAVENÍ ŽENY V SOUČASNÉ EVROPSKÉ SPOLEČNOSTI

Jak již bylo řečeno výše, postavení ženy ve společnosti se v průběhu dějin velmi proměňovalo. Již od raného dětství si každý z nás nese určitý pohled na pozice ve společnosti. Přesto se celkovým vývojem společnosti pozice ženy postupně měnila a měnily se a mizely některé zažité stereotypy až do podoby, kterou známe dnes. V současné západní civilizaci zažívá žena z historického hlediska nejlepší přístup v porovnání s mužem v historii. V důsledku vývoje společnosti začínají v 19. století vznikat první emancipační hnutí, prohlubuje se potřeba žen aktivně se účastnit společenského života a podílet se na pracovním procesu a potřeba vlastní realizace. Díky vzniku ženských spolků se společenské vnímání ženské role v západoevropské společnosti posunulo od „plotny“ k pohledu na ženu jako na svébytnou osobnost se schopností uspět v nejrůznějších sférách lidského života.

Stále však ve společnosti přetrvává představa ženy jako starostlivé matky. Z tohoto nahlížení vyplývají i některé těžkosti, se kterými se současná žena potýká. I nadále se setkáváme s různým přístupem k ženám a mužům. Tyto rozdíly můžeme vnímat především v oblasti zaměstnání a politického života. V této oblasti bývá asi nejvíce diskutována otázka mzdy. Kupříkladu ve srovnání s muži je žen v politice, velmi nadneseně řečeno, jako šafránu.

Dalším velkým tématem, které provází postavení ženy ve společnosti, je role ženy v domácnosti. Zde stále ještě přetrvává tradiční model rozdělení rolí. Stále existuje řada faktorů, které ženám znesnadňují cestu k seberealizaci. Když pomíneme takové aspekty, jako je péče o domácnost a mateřství, najdeme zde faktory, které ženy nutí vynakládat velké úsilí, aby se mužům vyrovnaly.

Všemi těmito aspekty života ženy a muže v současné společnosti se bude zabývat další kapitola této diplomové práce.

4.1 Feminismus

První zprávy o feminismu, jak ho vysvětlujeme dnes, pocházejí ze začátku 20. století ze Spojených států amerických. Vznikl jako důsledek bojů černochů a etnických menšin za lidská práva. V tomto kontextu si mnohé americké ženy začaly uvědomovat své nedostatečné ocenění, ať v oblasti rodinného života, práce, nebo v pohledu společnosti. Tato vlna se v průběhu 20. století rozšířila i do západní Evropy. U nás byl v té době feminismus odsouzen a považován za „idealistickou filosofii“ poškozující boj za socialismus. V dnešní době není tato problematika širokou veřejností přijímána zcela vážně a je leckdy zlehčována, někdy i špatně interpretována. Velkou roli na tomto pohledu sehrávají i výroky některých radikálních feministek, které jsou pak brány jako základní myšlenky celého hnutí.⁶⁷ Obecně lze charakterizovat feminismus následujícím způsobem: *„Feminismus je schopnost a ochota přijmout možnost i jiné interpretace a vidění reality, než na jakou jsme byli až doposud zvyklí. Je to filozofický směr zdůrazňující právo, nárok na přijetí „jinakosti pohledu a přístupu druhého člověka“, právo a nárok interpretovat skutečnost i jinak, než jak to odpovídá současnému kánonu.“*⁶⁸

První vlna feminismu

První vlnu feminismu datujeme do dob francouzské revoluce, tedy do poloviny 20. století. Jejím hlavním cílem bylo legislativní zakotvení rovnoprávnosti žen, a to zejména volební právo a právo rovného přístupu ke vzdělání. Na základě těchto snah a společenského tlaku bylo v polovině 20. století zavedeno volební právo i pro ženy téměř ve všech evropských zemích. Ovšem v souvislosti s druhou světovou válkou na několik desítek let feministické hnutí utichá a ubírá se směrem odporu proti fašismu.⁶⁹

Druhá vlna feminismus

Druhá vlna feminismu začíná v 60. letech 20. století, kdy se do popředí opět dostávají některá feministická hnutí. Tehdejší ženy si začínají uvědomovat, že i přes

67 VEŠÍNOVÁ – KALIVODOVÁ, MAŘÍKOVÁ, H. *Společnost žen a mužů z aspektu gender*. 1. vyd. Praha: Open Society Fund, 1999. 15–16 s.

68 VEŠÍNOVÁ-KALIVODOVÁ, E., MAŘÍKOVÁ, H. *Společnost žen a mužů z aspektu gender*. 1. vyd. Praha: Open Society Fund, 1999. s. 14.

69 Srov: FEMINISMUS.CZ. *Stručná historie feminismu*. [online], [cit. 2013-01-26]. Dostupné z: <http://www.feminismus.cz/historie.shtml>.

fakt, že je jim umožněno vystudovat jakoukoliv školu, je jejich šance na kvalifikované uplatnění mizivá. Po druhé světové válce se společnost začíná navracet ke konzervativnímu pojetí rodiny, které staví ženu především do domácnosti, jako hlavní poslání jí přisuzuje péči o rodinu a zdůrazňuje odlišnost obou pohlaví. Vzhledem k těmto skutečnostem začínají ženy zakládat spolky a hnutí, které se z velké části zabývají feministickými otázkami. Paleta témat je mnohem širší a obsáhlejší, než jak tomu bylo v první vlně. Vystávají otázky jazykových struktur, socializace a postavení ženy ve společnosti.⁷⁰ „Významným přínosem je motiv „*personal is political*“ – „*osobní je politické*“, který přináší nové možnosti pohledu např. na domácí práce a postavení žen v domácnosti v širším slova smyslu.“⁷¹

Třetí vlna feminismu

Třetí etapa vývoje feminismu je spojená s 90. léty 20. století. Tato vlna „*se neomezuje pouze na pracovní či politickou oblast, ale snaží se zkoumat samotné sexistické základy společnosti a odhalovat subjektivitu ženy.*“⁷² Toto období je charakteristické masivním nárůstem různých proudů feminismu.

4.1.1 Současné proudy feminismu

V současné době je feministické hnutí rozčleněno do několika názorových proudů. Všechny mají za cíl prosazovat zlepšení postavení žen ve společnosti a prosazovat jejich rovnost s muži. Rozdíly najdeme ve způsobech, jakým chtějí jednotlivé směry těchto cílů dosáhnout, a také v tom, jak vnímají podstatu ženství a mužství.

Liberální feminismus – byl po dlouhá léta jediným převládajícím feministickým proudem. Je postaven na myšlence, že rozdělení rolí ve společnosti vychází z odlišného vlivu prostředí a výchovy. Bojuje za rovnoprávnost žen a jejich

---

70 Srov: FEMINISMUS.CZ. *Stručná historie feminismu*. [online], [cit. 2013-01-26]. Dostupné z: <http://www.feminismus.cz/historie.shtml>.

71 Tamtéž.

72 Tamtéž.

možnost prosazovat se stejně jako muži. Východisko vidí v odmítnutí rozdílného sociálního postavení a nahlížení na role muže a ženy prostřednictvím společných prvků, a ne naopak. Věnuje se především problematice změn práva a zákonů. V duchu liberálního proudu se nesla celá první vlna feminismu.⁷³

Marxistický (socialistický) feminismus – Marxovu kritiku kapitalistického útlatku aplikuje na postavení žen. Prosazuje ekonomickou nezávislost žen na mužích, především díky změně struktury společnosti. Požaduje například zlepšení uplatnění žen na pracovním trhu, zlepšení pracovních a platových podmínek. Těchto cílů chce dosáhnout revoluční cestou.⁷⁴

Psychologický feminismus – pracuje s poznatky tradiční Freudovy psychoanalýzy a transformuje základní psychoanalytické teze, pomocí nichž se snaží dokázat neoprávněnost nerovnosti odlišnosti pohlaví.⁷⁵

Radikální feminismus – hlavní myšlenkou tohoto proudu je, že ženy jsou utlačovány muži, zejména v sexuální rovině. Tento útlak je důsledek patriarchálního uspořádání společnosti, který se snaží vymýtit. Nepřipouští dialog s muži. Budoucnost vidí v nastolení matriarchátu, kterého dosáhnou pomocí radikálního politického boje.⁷⁶

Ekofeminismus – kritizuje vztah člověka k přírodě, v němž nachází vztah muže k ženě. Usiluje o znovuoobnovení rovnováhy mezi člověkem a přírodou. Spolupracuje s ekologickými organizacemi.⁷⁷

Spirituální (náboženský) feminismus – odmítá patriarchální náboženství a jejich diskriminující pojetí ženy.⁷⁸

Anarchofeminismus – spojuje feminismus s anarchismem. V souvislosti s kritikou kapitalismu prosazuje rovnost muže a ženy, které chce dosáhnout pomocí třídního anarchistického boje.⁷⁹

Kyberfeminismus – studuje vliv médií a vidí informační technologie jako

---

73 ŽENSKÁ PRÁVA. *Historie feminismu*. [online]. [cit. 2013-01-26]. Dostupné z: http://www.zenskaprava.ecn.cz/images/content/historie_feminismu_WEB.pdf.

74 Tamtéž

75 Tamtéž

76 Tamtéž

77 NESEHNUTÍ. *Feminismus* [online]. poslední aktualizace 5. 1. 2013. [cit. 2013-01-26]. Dostupné z: <http://www.nesehnuti.ecn.cz/cz/tiskoviny/fem.html>.

78 Tamtéž

79 ŽENSKÁ PRÁVA. *Historie feminismu* [online], [cit. 2013-01-26]. Dostupné z: http://www.zenskaprava.ecn.cz/images/content/historie_feminismu_WEB.pdf.

nástroj pro řešení nerovnosti muže a ženy.⁸⁰

Multirasový feminismus – poukazuje na rasismus, který znevýhodňuje menšinu, snaží se řešit otázku diskriminace žen z pozice menšin.⁸¹

Rozvojový feminismus – zaměřuje se na problémy a potřeby žen v zemích třetího světa. Vychází z myšlenek liberálního a socialistického feminismu.⁸²

Feministky se zaměřují na monitorování rozdělení mužů a žen ve společnosti a snaží se prosadit rovný pohled na uspořádání společnosti především prostřednictvím nevládních organizací. Převážná většina feministických směrů vychází z toho, že jsou ženy utlačovány patriarchální společností. Z historie feminismu je patrné, že na něj nelze nahlížet jako na jednotný proud. Je rozčleněn do řady směrů, které různými přístupy a způsoby chtějí dosáhnout rovnosti žen a mužů. Například liberální feminismus, v jehož duchu se nesla celá první vlna feminismu, se snaží o odstranění patriarchálního smýšlení společnosti pomocí legislativních opatření. Psychologický feminismus pracuje s psychoanalýzou a na základě jejích tezí se opět snaží dokázat nesprávnost patriarchálního rozdělení společnosti. O poznání radikálnější způsob dosažení rovnoprávnosti žen hlásá marxistický a radikální feminismus, který chce dosáhnout svržením patriarchátu pomoc ženské světové revoluci.

Všechny tyto směry mají tedy společný cíl, kterým je prosazování genderové rovnosti. Některé extrémní feministické směry spolupráci s ostatními směry naprosto odmítají a prosazují striktně pouze jedno pohlaví a tím ještě více tuto nerovnost prohlubují.

4.2 Postavení ženy v zaměstnání v ČR

V Listině základních práv a svobod je deklarována rovnost všech občanů a občanek České republiky. Stále se ale setkáváme s případy, kdy dochází k určité diskriminaci v důsledku pohlaví, například v nerovném přístupu k přijímacímu řízení,

---

80 ŽENSKÁ PRÁVA. *Historie feminizmu* [online], [cit. 2013-01-26]. Dostupné z: http://www.zenskaprava.ecn.cz/images/content/historie_feminizmu_WEB.pdf.

81 Tamtéž

82 KOLEKTIV AUTORŮ. *Abc feminizmu*. 1. vyd. Brno: NESEHNUTÍ, 2004. s. 204. ISBN 80-903228-3-2.

v samotném zaměstnání, v platových podmínkách nebo již v samotných inzerátech nabízejících zaměstnání.

Inzeráty nabízející práci

Diskriminační inzeráty bývají zpravidla zaměřeny přímo na jedno pohlaví (např. „Hledáme mladého muže bez závazků“ nebo „přijmeme asistenta...“ apod.). Prokázání diskriminace při tomto typu inzerátů je většinou velmi složité.⁸³

Diskriminace při přijímacím pohovoru

Zákon o zaměstnanosti, 435/2004, §4, odstavec 2: *„Při uplatňování práva na zaměstnání je zakázána přímá i nepřímá diskriminace z důvodu pohlaví, sexuální orientace, rasového nebo etnického původu, národnosti, státního občanství, sociálního původu, rodu, jazyka, zdravotního stavu, věku, náboženství či víry, majetku, manželského a rodinného stavu nebo povinností k rodině, politického nebo jiného smýšlení, členství a činnosti v politických stranách nebo politických hnutích, v odborových organizacích nebo organizacích zaměstnavatelů; diskriminace z důvodu těhotenství nebo mateřství se považuje za diskriminaci z důvodu pohlaví. Za diskriminaci se považuje i jednání zahrnující podněcování, navádění nebo vyvolávání nátlaku směřujícího k diskriminaci.“*⁸⁴

Z uvedeného textu jasně vyplývají skutečnosti, které bývají často při pracovních pohovorech porušovány. To je dáno zažitými stereotypy ve společnosti. Zaměstnavatel by se měl zajímat pouze o kvalifikační předpoklady, nikoliv o věk či rodinný stav. Je to právě věk, který často bývá u žen v rozmezí 25–35 let důvodem pro nepřijetí do zaměstnání. Z obecně platných postojů společnosti totiž vyplývá, že pokud žena v tomto věku ještě nemá žádné děti, určitě je bude chtít a ze zaměstnání po krátkém čase odejde. Při tomto pohledu se její šance na kvalifikované zaměstnání značně snižuje, i když při tom dochází k porušování zákoníku práce.⁸⁵

---

83 PLESKOVÁ, K., FRANK, P., BOSÁKOVÁ, M., KUGLEROVÁ, D. *Průvodce na cestě k rovnosti mužů a žen (pracovní sešit)*. 1.vyd. Brno: Nesehnutí, 2005, s. 21. ISBN 80-903228-7-5.

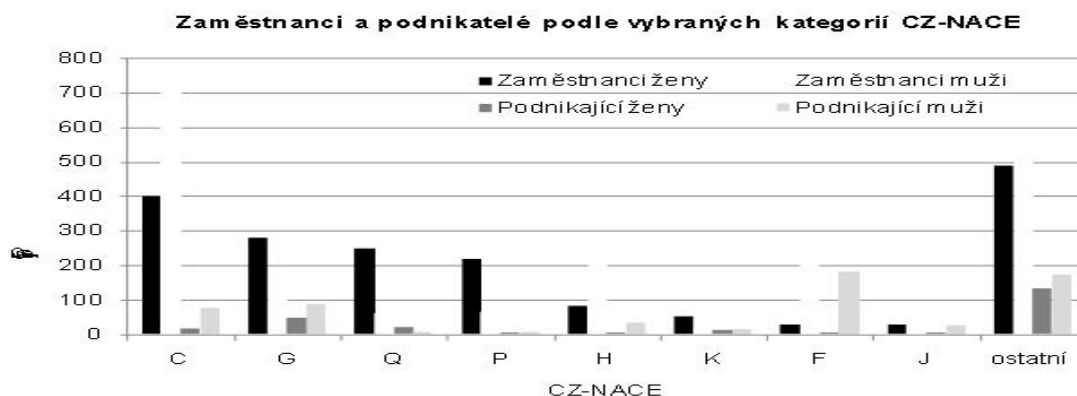
84 *ÚPLNÉ ZNĚNÍ ZÁKONA č. 65/1965 Sb., ZÁKONÍK PRÁCE, Zákon o zaměstnanosti, 435/2004*, [online], [cit. 2013-01-27]. Dostupné z: http://www.i.info.cz/urs-att/p_065-65-114812361719638.htm.

85 Sro.: PLESKOVÁ, K., FRANK, P., BOSÁKOVÁ, M., KUGLEROVÁ, D. *Průvodce na cestě k rovnosti mužů a žen (pracovní sešit)*. 1.vyd. Brno: Nesehnutí, 2005. s. 20. ISBN 80-903228-7-5.

Diskriminace při výkonu zaměstnání

Zákoník práce opět jasně definuje, jak by se měl zaměstnavatel chovat ke svým zaměstnancům. Tuto definici najdeme v zákoníku práce, 65/1965 Sb. (ke dni 1. 10. 2004), §1, odstavci 3: „Zaměstnavatelé jsou povinni zajišťovat rovné zacházení se všemi zaměstnanci, pokud jde o jejich pracovní podmínky včetně odměňování za práci a jiných peněžitých plnění a plnění peněžité hodnoty, odbornou přípravu a příležitost dosáhnout funkčního nebo jiného postupu v zaměstnání...“⁸⁶ Je smutným faktem, že i v tomto případě se mnohdy shledáváme s opakem. Stále přežívá pocit, že na pozicích manažerů nebo vrcholových vedoucích pracovníků budou dosahovat lepších výsledků muži než ženy. Tento fakt velmi dobře ověřuje výzkum českého statistického úřadu, který potvrdil, že ženy stále dominují v méně placených odvětvích a v oblasti zdravotnictví a sociální péče, muži převažují ve zpracovatelském průmyslu a ve stavebnictví.⁸⁷

Graf 1: Kategorizace zaměstnanců a podnikatelů

Zdroj: Ženy a muži v datech, Zaměstnanci a podnikající [online], poslední aktualizace 23. 1. 2013 [cit. 2013-01-27]. Dostupné z: [http://www.czso.cz/csu/2011edicniplan.nsf/t/66002DE64D/\\$File/141711k4.pdf](http://www.czso.cz/csu/2011edicniplan.nsf/t/66002DE64D/$File/141711k4.pdf)

86 ÚPLNÉ ZNĚNÍ ZÁKONA č. 65/1965 Sb., ZÁKONÍK PRÁCE, 65/1965 Sb. ke dni 1. 10. 2004. [online]. [cit. 2013-01-27]. Dostupné z: http://www.i.info.cz/urs-att/p_065-65-114812361719638.htm.

87 Srov. : ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Gender: Práce a mzdy. [online]. Poslední aktualizace 23.1. 2013. [cit. 2013-01-27]. Dostupné z: http://www.czso.cz/csu/cizinci.nsf/kapitola/gender_pracemzdy.

Kategorie CZ-NACE:

- C: Zpracovatelský průmysl
- G: Velkoobchod a maloobchod; opravy a údržba motorových vozidel
- Q: Zdravotní a sociální péče
- P: Vzdělávání
- H. Doprava a skladování
- K: Peněžnictví a pojišťovnictví
- F: Stavebnictví
- J: Informační a komunikační činnosti

Lze se domnívat, že tato předem daná diferenciací má u žen za vinu nízké sebevědomí, které je limituje při kariéerním postupu a uplatnění na vyšších pozicích. Je to možná proto, že jsou to muži, kteří mají větší odvahu riskovat díky větší míře sebedůvěry.

Evropská komise se problematikou dosazování žen do vedoucích pozic zabývala na zasedání v červenci 2011 a vyzvala k zavedení kóty ke zvýšení zastoupení žen ve vrcholových pozicích a správních radách firem. *„Za účelem zvýšení počtu žen v řídicích pozicích evropských firem vyzývá usnesení Evropskou komisí, aby zhodnotila národní opatření, která byla dosud přijata. Pokud by je uznala za nedostatečná, měla by Komise přijít s návrhem předpisů na zavedení kvót s cílem zvýšit zastoupení žen v řídicích orgánech společností na 30% do roku 2015 a 40% do roku 2020“.*⁸⁸

Diskriminace v platových podmínkách

Diskriminace v platových podmínkách je úzce spojena s diskriminací v zaměstnání. V České Republice stále panují velké rozdíly v platových podmínkách mužů a žen a to ve většině případů právě v neprospěch žen. Zákon o mzdě však hovoří jasně: *„Podmínky pro poskytování mzdy musí být stejné pro muže a ženy. Zaměstnancům, kteří vykonávají stejnou práci nebo práci stejné hodnoty, přísluší stejná mzda. Stejnou práci nebo práci stejné hodnoty se rozumí práce stejné nebo srovnatelné*

---

⁸⁸ EVROPSKÝ PARLAMENT. *Evropský parlament / Zpravodajství*. [online]. [cit. 2013 – 01 - 28].

Dostupné z:

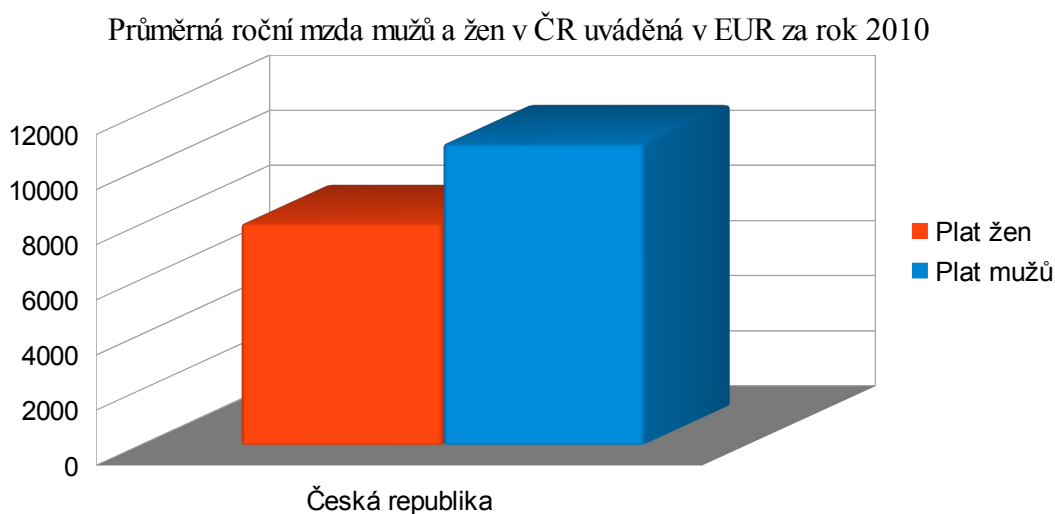
<http://www.europarl.europa.eu/news/cs/headlines/content/20120302FCS39886/4/html/Parlament-pro-kv%C3%B3ty-ke-zv%C3%BD%C5%A1en%C3%AD-zastoupen%C3%AD-%C5%BEen-v-politice-a-byznysu>.

složitosti, odpovědnosti a namáhavosti, která se koná ve stejných nebo srovnatelných pracovních podmínkách, při stejných nebo srovnatelných pracovních schopnostech a pracovní způsobilosti zaměstnance a při stejné nebo srovnatelné pracovní výkonnosti a výsledcích práce, a to v pracovním poměru ke stejnému zaměstnavateli.⁸⁹

Tento zákon se snadno obchází tím, že se pracovní místo pro ženu a pracovní místo pro muže pojmenuje jinak, i když náplň práce je velmi podobná. Rozdíl v platových podmínkách je dobře čitelný ze zprávy Českého statistického úřadu s názvem Mezinárodní srovnání – průměrná roční mzda žen a mužů z roku 2010. Je zde jasně uvedeno, že rozdíl v platových podmínkách žen a mužů činí 26,49 %. Dle těchto zjištění činila v roce 2010 průměrná roční mzda ženy 8 034 EUR, naproti tomu roční mzda muže byla o téměř 3 000 EUR vyšší a činila 10 929 EUR.⁹⁰

Graf 2: Ukazatel průměrné roční mzdy mužů a žen v ČR

Zdroj: PRÁCE A MZDY, 4–37. Mezinárodní srovnání – průměrná roční mzda žen a mužů (EUR) [online], poslední aktualizace 23. 1. 2013 [cit. 2013-01-27]. Dostupné z: [http://www.czso.cz/csu/2011edicniplan.nsf/t/AA0022931F/\\$File/1413114437.pdf](http://www.czso.cz/csu/2011edicniplan.nsf/t/AA0022931F/$File/1413114437.pdf)

89 ÚPLNÉ ZNĚNÍ ZÁKONA č. 65/1965 Sb. ZÁKONÍK PRÁCE. Zákon o mzdě, 1/1991 Sb. [online]. [cit. 2013-01-27]. Dostupné z: http://i.iinfo.cz/urs-att/p_065-65-114812361719638.htm.

90 ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. 4 – 37. Mezinárodní srovnání – průměrná roční mzda. [online]. Poslední aktualizace 23. 1. 2013. [cit. 2013-01-27]. Dostupné z: [http://www.czso.cz/csu/2011edicniplan.nsf/t/AA0022931F/\\$File/1413114437.pdf](http://www.czso.cz/csu/2011edicniplan.nsf/t/AA0022931F/$File/1413114437.pdf).

Na tomto porovnání můžeme vidět jasný nepoměr ve výši platů mužů a žen. Z toho vyplývá, že je to dáno buďto tím, že jsou ženy převážně zaměstnávány na nižších pozicích, z čehož plyne i jejich nižší platové ohodnocení, nebo že je platové ohodnocení ženy, pracující na stejné pozici jako muž, nižší. Nutno ovšem podotknout, že se dnes začíná stále více, zejména ve velkých organizacích, prosazovat genderová politika, a to zejména v oblasti řízení organizace a managementu genderových vztahů. V zemích Evropské unie bylo v posledních letech respektování genderové rovnosti zakotveno i v některých zákonných opatřeních.

Postavení ženy ve společnosti, jak bylo řečeno, je do značné míry determinováno kulturou, ve které se nachází. Práva ženy a muže jsou v České republice zakotvena v Listině základních práv a svobod. I přes všechny vyhlášky a zákony, které v naší legislativě najdeme, nalezneme případy, kdy si role muže a ženy není zcela rovna. Nejvíce patrné rozdíly nalezneme v oblasti zaměstnání. Zde velmi často dochází k porušování hned několika zákonů. Mnozí zaměstnavatelé však tyto zákony obcházejí velmi obezřetným způsobem, a to tak, aby za to nemohli být sankcionováni. K nerovnému postavení muže a ženy dochází téměř na všech úrovních pracovního poměru.

4.3 Míra účasti žen na politickém a veřejném životě v Evropě

Již v polovině 70. let 20. století přijalo Evropské společenství první směrnice o rovnosti mužů a žen. Procento žen zastoupených v politickém životě naznalo od roku 1976 mírný vzestup. V roce 1976 bylo v evropském parlamentu zastoupeno 68 žen, což tvořilo zhruba 16 %. Dnes je zastoupení žen o poznání větší – tvoří necelých 35 %. ⁹¹ Jiné je to v případě politiky jednotlivých členských států, zde „*procento zastoupení žen a mužů ve vnitrostátních parlamentech v celé EU zůstává stejné, tj. 24 % tvoří ženy a 76 % muži, kdy podíl žen v parlamentních sborech nepřesahuje v některých členských státech 15 %, přičemž ženy zastávají jen 23 % veškerých ministerských postů.*“⁹²

91 EUROPARLAMENT. *Ženy v evropském parlamentu* 8. března 2012. s. 6. [online]. Poslední aktualizace 14. března 2012. [cit. 2013-01-27]. Dostupné z: [http://www.europarl.europa.eu/RegData/publications/2012/0001/P7_PUB\(2012\)0001_CS.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/publications/2012/0001/P7_PUB(2012)0001_CS.pdf).

92 EVROPSKÝ PARLAMENT. *Usnesení evropského parlamentu ze dne 13. března 2012 o*

V České republice jsme v zastoupenosti žen ve veřejných funkcích ještě lehce pod průměrem vygenerovaným Evropskou unií – ve vládě, v poslanecké sněmovně i v senátu. Zde se pohybujeme zhruba okolo 18 %, například ve vládě ČR tvoří zastoupení žen 18,8 % oproti 81,2 % mužů.

Z tohoto výčtu je patrné, že zastoupení žen v politickém a veřejném životě je velmi malé. Vidím zde řešení v zamyšlení se nad kvótami doporučenými Evropskou unií. Nikoliv však jako direktivního příkazu, ale pouze jako vzor pro možné řešení genderové rovnosti ve veřejné a politické sféře.

4.4 Rodina versus zaměstnání

Jak se již pokusila nastínit kapitola zabývající se rozdělením mužských a ženských rolí ve společnosti z pohledu světových monoteistických náboženství, rodina je základ téměř každé společnosti. V důsledku historických a politických změn se její funkce proměňovaly, uspořádání rolí si však po staletí zachovává více či méně stejnou podstatu.

Genderové rozdělení rolí v naší společnosti je podmíněno přesvědčením, že žena má nezastupitelnou roli v rodině a činnostech s ní spojených, která vychází z biologické způsobilosti rodit děti. Na základě navyklých vzorců chování a myšlení jsou rozděleny i role v rodině. V klasické domácnosti žena vykonává všechny běžné každodenní domácí práce, jako je úklid, vaření, praní a podobně. Mužovou doménou jsou práce jako údržba domu, auta či zahrady.⁹³ „*V tradiční rodině, existující přibližně od konce 19. století, rodinné kolektivní zájmy převažovaly nad zájmy individuálními. V první fázi moderní rodiny, s pokračující individualizací společnosti, se začaly prosazovat zájmy jednotlivců, ovšem těmito jednotlivci byli prakticky pouze muži, protože ženy se dále obětovaly a žily pro ostatní členy rodiny. Ve druhé fázi moderní rodiny, od konce 60. let dvacátého století, se individui stávají i ženy a usilují o uznání a naplňování svých*

---

rovnoprávnosti žen a mužů v Evropské unii – 2011. [online]. Poslední aktualizace 14. března 2012. [cit. 2013-01-27]. Dostupné z: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P7-TA-2012-0069+0+DOC+XML+V0//CS>.

93 KRÍŽÍKOVÁ, A., PAVLICA, K. *Management genderových vztahů. Postavení žen a mužů v organizaci.* 1. vyd. Praha: MANAGMENT PRESS, 2004, s. 69-70., ISBN 80-7261-117-8.

*vlastních zájmů, které se mohou a nemusí shodovat se zájmy rodiny.*⁹⁴ V dnešní společnosti, kdy je těžko představitelné, aby žena nepracovala, ať z důvodů finančních, nebo z přesvědčení a potřeby vlastní realizace, je její postavení při zvládnání práce a domácnosti podstatně těžší než postavení muže. Ženě prakticky velmi nadneseně řečeno nastává jakási druhá směna.

V posledních desetiletích narůstá podíl zaměstnaných žen zaměřených na seberealizaci v zaměstnání a kariérní postup, jejich zaměření na rodinu není tak markantní, jak tomu bylo dříve. Vzdůstá i počet žen, které dosahují stejného stupně vzdělání jako muži, ale u velké části z nich v dalších letech můžeme pozorovat určitou kvalifikační stagnaci. Rozdíl bývá i v cílevědomosti, kdy muži si jdou více za svou kariérou, než jak to vidíme u žen, které ani nedosahují v takové míře vedoucích funkcí jako muži.

Nezřídka bývá jednou z překážek kariérního postupu ženy potřeba založit rodinu a mít dítě. I s tímto faktem dost často zaměstnavatelé kalkulují. Není mnoho žen, které jsou ochotny se na úkor profesního života a kariéry vzdát svých životních plánů v oblasti rodinného života. Často proto volí cestu přerušení kariéry na několik let. V dnešní společnosti řeší ženy otázku mateřství mnohem později, než jak tomu bylo v předchozích desetiletích. Ve všech průmyslových zemích není výjimkou 30–35letá svobodná a bezdětná žena.

Muži mají v tomto ohledu mnohem jednodušší možnost skloubit kariérní a rodinný život. V jejich případě jen zřídka nastane situace, kdy jsou nuceni přerušit profesní dráhu, aby se mohli věnovat rodině. V případě, že chce žena budovat kariéru a zároveň mít rodinu a děti, nastává pro ni velmi nelehký úkol všechny tyto činnosti skloubit. Jen malé hrstce se tento úkol podaří, a to často jen za předpokladu, že je jejich partner ochoten kompromisů v péči o rodinu a v práci na vlastní profesní dráze.⁹⁵

To, jak je pro ženy těžké spojit péči o domácnost, děti a partnera a zároveň budovat kariéru, dokládají i mnohé sociologické výzkumy žen a mužů v manažerských pozicích. *„Většina mužů v manažerských pozicích má rodinu a jejich partnerka, pokud pracuje, nemá výrazné kariérové ambice. Naproti tomu většina žen manažerek je*

---

94 KRÍŽÍKOVÁ, A., PAVLICA, K. *Management genderových vztahů. Postavení žen a mužů v organizaci.*, 1. vyd. Praha: MANAGMENT PRESS, 2004. s.70. ISBN 80-7261-117-8.

95 HARTMUT, K. *Ženy – muži: Genderové role, jejich původ a vývoj.* 1 vyd. Praha: Portál, s.r.o., 2006. s. 23–24. ISBN 80-7367-145-X.

rozvedená, svobodná nebo bezdětná. Pokud mají ženy v řídicích pozicích partnera, je také vysoce orientován na pracovní výkon a kariéru. Zároveň ale bylo zjištěno, že ženy v řídicích pozicích (ženy s vysokou pracovní zátěží) často věnují práci v domácnosti zhruba stejný čas jako ženy jinak zaměstnané. V domácnosti těchto žen se většinou ani nic nemění na dělbě práce a péče o děti mezi partnery. Většina těchto úkolů leží stereotypně na ženě, ať již je pracovní zátěž partnera jakákoliv.“⁹⁶

4.5 Dílčí shrnutí

Současné postavení ženy ve společnosti je v různých oblastech společenského života různé. Nuance ve vnímání postavení muže a ženy nalezneme napříč celým společenským děním – přes zaměstnání, politiku až po rodinný život – dodnes. Všechny tyto sféry jsou nedílně provázány mezi sebou, ale i mezi rodinným a partnerským životem.

Nezřídka slýcháme heslo „rodina základ státu“. Bylo tomu tak po staletí a je tomu tak i dnes. Často hraje nejdůležitější roli v rodině žena, na které závisí téměř všechny úkoly spojené s chodem domácnosti. Mnohé výzkumy dokazují, že i když se vnímání společenských rolí v průběhu staletí proměnily, role ženy v rodině si zachovala téměř stejnou podobu. Téměř všechny pracovní vytížené ženy, které pracují na vrcholových pozicích, věnují péči o domácnost stejný čas jako ženy, které tak vytížené nejsou.⁹⁷

Z výše uvedeného vyplývá, že je velmi náročné, bez určitého omezení jedné oblasti, naplno se věnovat profesnímu postupu a rodinnému životu, ze kterého poněkud vyplývá i rozdělení rolí v zaměstnání. Je zde víceméně dané rozdělení mužské a ženské role v rodině. S historickým vývojem se modifikovaly i tyto role, ale i dnes je to stále žena, které je předurčena role pečovatelky a udržovatelky rodinného krbu. Díky tomuto zažitému stereotypu a silícím tendencím žen se kariérně realizovat dochází k velmi úzkému propojování profesního a rodinného života.

---

96 KRÍŽÍKOVÁ, A., PAVLICA, K., *Management genderových vztahů. Postavení žen a mužů v organizaci*. 1. vyd. Praha: MANAGMENT PRESS, 2004. s. 70. ISBN 80-7261-117-8.

97 KRÍŽÍKOVÁ, A., PAVLICA, K., *Management genderových vztahů. Postavení žen a mužů v organizaci*. 1. vyd. Praha: MANAGMENT PRESS, 2004. s. 19. ISBN 80-7261-117-8.

5 GENDEROVÁ PROBLEMATIKA SOUČASNOSTI

„Gender je jedním z hlavních kritérií, podle kterých se společnosti organizují do vertikálních a horizontálních struktur. Podle genderu se přiděluje sociální status, tedy odstupňovaný souhrn práv a povinností členů společnosti, a zároveň patří mezi nejvýraznější prvky tvořící identitu jednotlivce. Gender je strukturním fenoménem, překračujícím individuální úroveň, zřejmým se ale stává zvláště v rovině každodenních interakcí. Gender je základní kategorií analýzy organizace lidských společností a produktů sociálního a kulturního života.“⁹⁸

V dnešní společnosti jsou stále muži a ženy bráni jako dvě zcela odlišné skupiny. Toto vnímání do značné míry ovlivňuje i gender, jakožto konstrukt naší společnosti, a posiluje rozdíly v odlišnostech a charakteristikách v pohledu na opačné pohlaví. Tyto postoje mají i různé dopady na muže a ženy. Důvodem bývá skutečnost, že existují rozdíly v mnoha oblastech života mužů a žen, které mohou způsobovat na první pohled neutrální opatření, která ve svém důsledku mohou tyto nerovnosti ještě prohlubovat.

V řadě zemí se v dnešní době začínají zřizovat instituce, které mají za cíl provádět politiku genderové rovnosti, která má sloužit k uskutečňování koncepce rovnosti. Pozornost je ve velké míře obrácena na problematiku související se ženskými záležitostmi. Díky rozvíjení genderové politiky začíná vzrůstat objem znalostí a expertíz o postavení žen a genderové problematice a zároveň roste i povědomí o mužských rolích. Z historického hlediska je tento pokrok velmi významný, ale nesmí být přeceňován. I přes významný posun, kdy ženy dosáhly de facto stejných práv a postavení jako muži, stále ještě naráží v mnoha sférách života na překážky a určitý druh diskriminace. Možná i díky tomu, že v posledních letech je otázka genderu a rovného postavení mezi mužem a ženou aktuální, se zvyšuje povědomí o nerovnostech a rozdílech mezi muži a ženami. Možná i proto se posun v genderové rovnosti v Evropě setkává s řadou překážek.⁹⁹

Gender prostupuje téměř všemi sférami lidského života. Další část práce se bude

---

98 GENDEROVÁ STUDIA FSS MU. *Obor genderových studií katedry sociologie FSS MU*. [online]. © 2007. [cit. 2013-01-27]. Dostupné z: <http://www.gender.fss.muni.cz>.

99 NOVÁKOVÁ, J. *Gender mainstreaming*. 1. vyd. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2002.s. 26–28. ISBN 80-86552-35-7.

zabývat základními oblastmi, kde se s genderem nebo genderovou problematikou setkáváme. Proto je velmi důležité začít samotnými gender studies, jako disciplínou, které se začala rozvíjet zejména v poslední několika desetiletích.

5.1 Gender studies

Obor gender studies vznikl při druhé vlně feminismu v 80. letech 20. století v důsledku sociálních a politických změn ve společnosti. Gender studies jsou vědeckou disciplínou, která se zabývá historickými i současnými kontexty rozdílu rolí muže a ženy ve společnosti a jejich zrovnoprávněním.¹⁰⁰ Vznikla jako reakce na kritiku popisu ženy a ženskosti, na kterých byla dosavadní ženská studia postavena. Tyto skutečnosti daly impulz pro vznik samostatné vědní disciplíny, která se nebude zabývat jen popisem a prací s výlučně ženskými faktory, ale bude postavena na společenských kulturních a historických jevech a na rozdělení rolí v těchto kontextech.¹⁰¹

Jak již bylo několikrát zmíněno, genderové problematice se dnes přikládá veliký význam. Gender studies bývají velmi často jedním z předmětů některých studijních programů na vysokých školách. Kupříkladu *„dnes již téměř není možné absolvovat v USA vysokou školu bez alespoň základní znalosti genderové problematiky. Na přelomu druhého tisíciletí zde existuje téměř 500 bakalářských, magisterských a doktorandských programů gender a women studies.“*¹⁰²

*„Genderová studia se zabývají jak analýzou struktur a procesů, jež se podílejí na sociálním uspořádání vztahů mezi ženami a muži, tak analýzou reprodukce feminity a maskulinity na individuální úrovni. Toto analytické zaměření na gender překonává zdánlivě univerzální a objektivní dichotomii muž-žena. Studia genderu jsou dynamicky se rozvíjícím oborem, který sociální vědy obohacuje o perspektivu dekonstruuující další zažitě binarismy (příroda vs. kultura, biologie vs. společnost, soukromé vs. veřejné), vystavěné na hierarchickém základě.“*¹⁰³ Genderová studia jsou zpravidla založena na

100 Srov. ŠIKLOVÁ, J. *Gender studies a feminismus na univerzitách ve světě v české republice*. In: MAŘÍKOVÁ, H., VĚŠÍNOVÁ, E. *Společnost žen a mužů z aspektu gender*. 1. vyd. Praha: Open Society Fund, 1999, s. 10. ISBN neuvedeno.

101 Srov. KAMPICHLER, M. *Reflexe k tématu genderových studií na pozadí feministického rozvoje*. In: *GENDER, ROVNÉ PŘÍLEŽITOSTI, VÝZKUM*. 2006, roč. 7, č. 2/2006. s. 1–2. ISSN 1213-0028.

102 HRDLÍČKOVÁ, A. *Úvod do gender studies*. 1. vyd. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2008. s. 14. ISBN 978-80-86708-41-6.

103 GENDEROVÁ STUDIA FSS MU. *Obor genderových studií katedry sociologie FSS MU*. [online].

interdisciplinární spolupráci a usilují o včlenění genderové problematiky a perspektivy do dalších oborů.

V České republice vznikla v roce 1991 nezisková organizace Gender studies a kontaktní středisko českých ženských organizací, kterou založila socioložka Jiřina Šiklová.¹⁰⁴

5.2 Právní ukotvení rovnosti žen a mužů v Evropské unii

Cílem politiky rovných příležitostí pro muže a ženy je uchopení této problematiky a prosazování opatření vedoucí k této rovnosti pomocí právních předpisů. Vzhledem k velkému společenskému významu, který v sobě tato problematika skýtá, je řešena nejen na bázi jednotlivých států, ale je jedním z hlavních témat politiky Evropské unie. První právně deklarované zmínky o rovnosti mužů a žen, vycházející z nadnárodních dokumentů, jsou obsaženy v Římské smlouvě¹⁰⁵ z roku 1957, kde je ustanoveno, že muži i ženy mají obdržet stejnou odměnu za stejnou práci. Dalším důležitým dokumentem s povinností začlenit rovnost mužů a žen do veškerých činností byla například z roku 1997 Amsterodamská smlouva. Dalším z řady významných mezinárodních dokumentů je Lisabonská smlouva, ve které najdeme ukotveny zásady pro rovné zacházení a příležitosti mužů a žen (tzv. gender mainstreaming¹⁰⁶) ve všech politikách EU. Jedná se o článek 8 Smlouvy o fungování Evropské unie.

V zimě v roce 2006 zřídil Evropský parlament Evropský institut pro rovné příležitosti mužů a žen, k jehož hlavní činnosti patří podpora rovného postavení mužů a žen. Jeho fungování je založeno na bázi evropské agentury, která má za cíl podporovat členské státy Evropské unie v oblastech rozvoje rovnosti žen a mužů.¹⁰⁷

© 2007. [cit. 2013-01-27]. Dostupné z: <http://www.gender.fss.muni.cz>.

104 GENDER STUDIES. *Historie Gender Studies, o.p.s...* [online]. ©2008. [cit. 2013-01-30]. Dostupné z: <http://www.genderstudies.cz/gender-studies/historie.shtml?x=237046>.

105 Smlouva o založení Evropského hospodářského společenství.

106 „*Gender mainstreaming znamená systematickou integraci potřeb, priorit a pozic žen a mužů ve všech politikách a opatřeních s cílem prosazovat rovnost mezi pohlavími.*“ Viz. JARKOVSKÁ, L. *Rovné příležitosti dívek a chlapců ve vzdělání*. 1. vyd. Brno: Nesehnutí Brno, 2005. s. 15. ISBN 80-903228-6-7.

107 EVROPSKÝ PARLAMENT. *Rovnost mužů a žen*. [online]. © 2009. [cit. 2013-01-30]. Dostupné z: http://circa.europa.eu/irc/opoce/fact_sheets/info/data/policies/socialemploy/article_7290_cs.htm.

Evropská sociální politika tedy existuje především v rovině společně sdílených hodnot, idejí a principů. „Význam sociální politiky a všeobecná sociální paradigmaty byly zdůrazňovány od samého počátku evropské integrace v 50. letech 20. století, neboť rozvoj agendy sociální politiky je důsledkem úsilí o zlepšení kvality života občanů Společenství. Evropská sociální politika patří do oblasti sdílené pravomoci EU, protože každý členský stát má jiné historické tradice a možnosti realizace této politiky.“¹⁰⁸

5.3 Právní ukotvení rovnosti žen a mužů v ČR

Téma genderové problematiky a rovnosti mužů a žen se v českém právním systému začalo prosazovat až v poledních dvou desetiletích. Tím, že se v roce 1995 Česká republika přihlásila k závěrům Pekingské konference¹⁰⁹, zavázala se ke sledování a statistickému vyhodnocování údajů rozdělených podle pohlaví, na jehož základě jsou pak vydávány publikace s genderovými údaji. Na základě výsledků vycházejících ze statistických informací prováděných v rámci Pekingské akční platformy vydalo v červnu roku 2000 zasedání OSN v New Yorku doporučení rozvíjet nové statistiky a ukazatele, posudky a pravidelné informování veřejnosti.¹¹⁰

V důsledku opatření OSN, které Česká republika přijala, založila vláda roku 1998 Radu pro lidská práva. Problematikou genderového mainstreamingu se zabýval konkrétně Výbor pro odstranění všech forem diskriminace žen, který byl i poradním orgánem vlády. Zároveň v této oblasti vzniklo oddělení pro rovnost mužů a žen, které spadalo do kompetence Ministerstva vnitra a sociálních věcí.

8. dubna 1998 přijala vláda usnesení č. 236/1998 s názvem Priority a postupy při

---

108 EUROSKOP. *Zaměstnanost a sociální věci*. [online]. ©2005–13. [cit. 2013-01-30]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/688/sekce/zamestnanost-a-socialni-veci/>

109 Čtvrtá konference spojených národů (OSN) o ženách. Byla zde přijata deklarace Pekingské akční platformy, jako závazek států k prosazování rovných příležitostí a odstraňování překážek účasti žen ve všech oblastech veřejného i soukromého života a zohledňovat dopady vládních politik a opatření na muže a ženy. GENDER STUDIES. *Pekingská akční platforma a další dokumenty OSN: vime, co s nimi?*. [online]. ©2008. [cit. 2013-01-30]. Dostupné z: http://www.genderstudies.cz/gender-studies/akce_detail.shtml?cmd%5B1538%5D=x-1538-2267152.

110 ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Gender: Historie – Historie genderové problematiky v ČR*. [online]. ©2013. Poslední aktualizace den 17. 2. 2009. [cit. 2013-01-30]. Dostupné z: http://www.czso.cz/csu/cizinci.nsf/o/gender_hist-historie_genderove_problematiky_v_cr.

prosazování rovnosti mužů a žen.¹¹¹ Jeho hlavními cíly je:

- *„Prosazování principu rovnosti mužů a žen jako součást politiky vlády.*
- *Právní zabezpečení předpokladů rovnosti mužů a žen a zvyšování úrovně právního vědomí v této oblasti.*
- *Zajištění rovných příležitostí žen a mužů v přístupu k ekonomické aktivitě.*
- *Vyrovňování sociálního postavení žen a mužů pečujících o děti a potřebné členy rodiny.*
- *Respektování žen z hlediska jejich reprodukční funkce a fyziologických odlišností.*
- *Potlačování násilí páchaného na ženách.*
- *Sledování a vyhodnocování účinnosti uplatňování principu rovného postavení žen a mužů.*¹¹²

Jako důsledek těchto opatření a jako další významný krok vlády ČR můžeme považovat vznik Rady pro rovné příležitosti, která byla založena na základě usnesení č. 1030 ze dne 10. října 2001. Tato rada slouží zároveň jako stálý poradní orgán vlády v oblasti vytváření rovných příležitostí pro muže a ženy. Tento orgán funguje i dnes a nyní spadá do kompetence Ministerstva práce a sociálních věcí. Mezi hlavní činnosti rady patří připravování a prosazování návrhů vedoucích k dosažení rovnosti mezi muži a ženami.¹¹³ Rada:

- *„projednává a doporučuje vládě základní koncepční směry postupu vlády při prosazování rovných příležitostí pro ženy a muže,*
- *koordinuje základní směry resortních koncepcí v oblasti rovných příležitostí pro ženy a muže,*
- *stanovuje okruh priorit pro projekty resortů na podporu realizace rovných příležitostí pro ženy a muže,*
- *identifikuje ve společnosti aktuální problémy v rovných příležitostech pro ženy*

---

111 ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Gender: Historie – Historie genderové problematiky v ČR*. [online]. ©2013. Poslední aktualizace den 17. 2. 2009. [cit. 2013-01-30]. Dostupné z:

http://www.czso.cz/csu/cizinci.nsf/o/gender_hist-historie_genderove_problematiky_v_cr.

112 KRÍŽKOVÁ, A. *Právní instrumenty pro dosahování rovných příležitostí v EU a ČR*. In. GENDER, ROVNÉ PŘÍLEŽITOSTI, VÝZKUM. 2000, roč. 1, č. 1/2000. s. 6. ISSN 1213-0028.

113 VLÁDA ČESKÉ REPUBLIKY. *Rada pro rovné příležitosti*. [online]. ©2009–2012 [cit. 2013-01-30]. Dostupné z: <http://www.vlada.cz/cz/pracovni-a-poradni-organy-vlady/rada-pro-rovne-prilezitosti/uvod-29829/>.

a muže,

- *hodnotí efektivitu naplňování principu rovnosti žen a mužů.*¹¹⁴

Ze snahy vlády prolamovat bariéry v oblasti rovnosti vztahů mužů a žen byly logické další kroky, které následovaly po vzniku Rady pro rovné příležitosti. Rozšíření působnosti v této oblasti dalo v červenci roku 2002 vzniknout Stálé komisi Poslanecké sněmovny pro rodinu a rovné příležitosti.

5.4 Příklady některých sfér, do kterých gender zasahuje

Jednou z oblastí, do kterých gender zasahuje, je bezesporu oblast našeho školství. Z mnoha statistických šetření, ale i z médií zjišťujeme, že obrovským problémem je nedostatek mladých pedagogických pracovníků. Stálým tématem zůstává, že na školách chybí učitelé, muži. V historii pedagogiky se však setkáváme s tím, že povolání učitele náleželo převážně mužům. Vůbec poprvé se učitelky objevily ve školách kolem roku 1870.¹¹⁵ Asi největší nepoměr mezi počtem učitelů a učitelek najdeme v mateřských školách. V České republice dle údajů z roku 2009 učí v mateřských školách okolo 27 mužů, naproti tomu je zde drtivá převaha ženských pedagožek, kterých je 22 tisíc. O něco málo lepší je poměr pedagogů na základních školách, zde je poměr 27 tisíc ku 73 tisícům. Jediným stupněm, kde bychom mohli nalézt větší míru zastoupení mužů, je vysoké školství, kde vyučuje 65 % mužů. Tyto výsledky daly impuls ministerstvu školství a za podpory Ligy otevřených mužů¹¹⁶ spustilo program „Muži do škol“.¹¹⁷ „*Liga otevřených mužů v rámci programu Muži do škol nabízí podpůrné skupiny pro učitele a informační portál.*“¹¹⁸ Podle serveru

114 Tamtéž

115 METODICKÝ PORTÁL. *Učitel v mateřské škole*. [online]. [cit. 2013-01-30]. Dostupné z: <http://clanky.rvp.cz/clanek/o/p/15605/UCITEL-V-MATERSKE-SKOLE.html/#b4>.

116 Liga otevřených mužů je nezisková organizace pro muže, která vznikla v roce 2006. Jak se aktivně starat o své zdraví a osobní růst, jak pečovat o svoje děti, vztahy a rodinu, jak zapojit mužský element do školství i jak přispívat k rozvoji občanské společnosti. Viz: LIGA OTEVŘENÝCH MUŽŮ. Co je LOM?. [online]. [cit. 2013-02-05]. Dostupné z: <http://www.web.ilom.cz/co-je-lom.html>.

117 Srov. TÝDEN.CZ. *Na školách učí málo učitelů*. [online]. ©2006–2013. [cit. 2013-01-30]. Dostupné z: http://www.tyden.cz/rubriky/domaci/skolstvi/na-skolach-uci-malo-muzu-liskuv-urad-to-chce-zmenit_109335.html.

118 Srov. TÝDEN. CZ. *Na školách učí málo učitelů*. [online]. ©2006–2013. [cit. 2013-01-30]. Dostupné z: http://www.tyden.cz/rubriky/domaci/skolstvi/na-skolach-uci-malo-muzu-liskuv-urad-to-chce-zmenit_109335.html.

Deník.cz je jedním z hlavních důvodů, proč muži nechtějí učit a proč je na obou stranách nevyrovnaný počet, platové ohodnocení a téměř žádný kariérní růst.¹¹⁹

Dalším velmi aktuálním tématem je otázka přechylování příjmení¹²⁰. Dle serveru Aktuálně.cz zamítl dne 2. února 2013 Senát České republiky novelu zákona, která měla umožnit ženám, aby se samy rozhodly, zda se bude jejich příjmení přechylovat, či nikoli. Cílem bylo zrušit dosavadní zákonná omezení při podávání žádosti o zápis příjmení ženy v mužském tvaru, to znamená bez použití koncovky -á nebo -ová. Díky tomuto zamítavému postoji ani nadále nezískají Češky právo používat příjmení v mužském tvaru. Tuto možnost budou mít nadále pouze cizinky, Česky žijící trvale v zahraničí nebo ty, které se provdají za cizince.¹²¹

V současné době je tedy přechylování jmen zakotveno v matričním zákoně (zákon č. 301/2000 Sb. z 18. března 2004), konkrétně v § 69 a jeho znění je následující: „(1) Příjmení žen se tvoří v souladu s pravidly české mluvnice. (2) Při zápisu uzavření manželství lze na základě žádosti ženy, jíž se uzavření manželství týká, uvést v matriční knize příjmení, které bude po uzavření manželství užívat, v mužském tvaru, jde-li o a) cizinku, b) občanku, která má nebo bude mít trvalý pobyt v cizině, c) občanku, jejíž manžel je cizinec, d) občanku, která je jiné než české národnosti. (3) Při zápisu narození dítěte lze na základě žádosti rodičů uvést příjmení dítěte ženského pohlaví v mužském tvaru, je-li dítě a) cizincem, b) občanem, který má nebo bude mít trvalý pobyt v cizině, c) občanem, jehož jeden z rodičů je cizincem, d) občanem, který je jiné než české národnosti. Není-li jeden rodič znám, nebo je-li rodič pravomocným rozhodnutím soudu zbaven rodičovské zodpovědnosti, nebo je mu výkon rodičovské zodpovědnosti pozastaven, anebo je-li pravomocným rozhodnutím soudu rodič zbaven způsobilosti k právním úkonům nebo je jeho způsobilost k právním úkonům omezena, zapíše se mužský tvar příjmení dítěte ženského pohlaví podle prohlášení druhého z rodičů. (4) Při zápisu úmrtí cizinky se uvede v matriční knize příjmení ženy, jíž se zápis týká, v mužském tvaru, je-li jeho užívání prokázáno matričním dokladem, popřípadě jinou veřejnou listinou.“¹²²

119 DENÍK. CZ. *Učitelé mají autoritu, je jich ale málo.* [online]. ©2005. [cit. 2013-01-30]. Dostupné z: http://www.karvinsky.denik.cz/zpravy_region/20090320ucitele.html.

120 Odvozování ženských podob příjmení z příjmení mužských.

121 AKTUÁLNĚ. CZ. *Paní Novák neplatí. Přechylovat se musí, řekl Senát.* [online]. ©1999–2013. [cit. 2013-02-03]. Dostupné z: <http://aktualne.centrum.cz/domaci/zivot-v-cesku/clanek.phtml?id=770224>.

122 Zákon č. 301/2000 Sb. ze dne 2. srpna 2000 o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů v platném znění. [online]. [cit. 2013-02-03]. Dostupné z: <http://www.zakony->

5.5 Dílčí shrnutí

V současném demokratickém světě můžeme hovořit o největší míře svobody, jakou kdy v historii člověk měl. Tato svoboda je stejná pro muže i ženy a vyplývají z ní stejná práva i povinnosti. Rovné zacházení s muži a ženami je zásadou každé demokratické společnosti. Ale i přes tyto zásady přetrvávají skutečnosti a situace, kdy tomu tak není.

Termín genderová rovnost se používá pro označení rovnosti mezi muži a ženami z kulturního hlediska. Z tohoto vymezení vyplývají i příslušné genderové role.

Problematika genderu je jedním ze stěžejních témat OSN a Evropské unie a je ukotvena v několika směrnicích. Poprvé byla uchopena v Římské smlouvě uzavřené v roce 1957, v níž se řeší rovnost v platových podmínkách. Česká republika se poprvé k plnění závazků zavázala v roce 1997, když se přihlásila k závěrům Pekingské dohody. Následně česká vláda přikročila ke zřízení Rady pro lidská práva, jako samostatné jednotky spadající pod Ministerstvo práce a sociálních věcí, za nedlouho následoval i vznik Institutu pro rovné příležitosti pro muže a ženy. V 80. letech 20. století se začínají rozvíjet gender studies jako samostatná vědní disciplína. Dnes je možné gender studies studovat na vysokých školách v rámci bakalářských, magisterských, dokonce i doktorských studií.

Genderová problematika prostupuje všemi oblastmi společenského života, jedním s neaktuálnějších témat poslední doby bylo přechylování příjmení, které bylo zamítnuto vládou. Genderová otázka je ale řešena například i v oblastech školství, jak dokládá kapitola 5.4.

---

online.cz/?s157&q157=1.

6 EMPIRICKÉ ŠETŘENÍ

Cílem diplomové práce je posoudit, jak se vyvíjela role muže a ženy, jakých tyto role doznaly proměn, a zjistit, jaký je stav současné problematiky vymezení genderových rolí. Na základě těchto položených cílů byl proveden výzkum, jehož cílem je ověřit platnost položených hypotéz

Hypotézy

Pro výzkumnou část diplomové práce byly stanoveny hypotézy vycházející z teoretické části textu.

- H1: Většina dotazovaných žen si myslí, že má náboženství vliv na jejich postavení v rodině.
- H2: Většina dotazovaných upřednostňuje tradiční rozložení rolí muže a ženy.
- H3: Většina dotazovaných si myslí, že muži i ženy mají ve společnosti i v zaměstnání stejné podmínky.

Metodika a technika výzkumu

Pro účely diplomové práce bylo sestaveno kvantitativní výzkumné šetření, které mělo ověřit, jaké postoje zaujímají ženy a muži k rozdělení společenských rolí. Tyto informace byly nasbírány prostřednictvím vlastního dotazníkového šetření. Sestaveno bylo celkem 23 strukturovaných otázek, kdy část otázek byla zcela uzavřená a část škálovaná. Otázky byly zaměřeny na témata náboženství a genderového vymezení společnosti. Otázky i odpovědi byly sestaveny tak, aby z jejich závěrů byl patrný a jasně čitelný závěr, který měl za úkol potvrdit nebo vyvrátit stanovené hypotézy. Administrace dotazníku probíhala pomocí internetového rozesílání. Výběr respondentů byl z části náhodný a z části mechanický, kdy pomocí společného studentského e-mailu bylo požádáno o vyplnění a poskytnutí dalším osobám. Výzkumný vzorek byl tedy zvolen metodou náhodného pravděpodobnostního výběru.

Celkem bylo rozesláno 210 dotazníků, jejichž návratnost byla 156, což je cca 74 %. Sběr dat probíhal na celém území České republiky od 1. ledna do 3. února 2013.

Postupy vyhodnocení dotazníkového šetření

Celkový počet osob, které se zúčastnily dotazníkového šetření, činí 156 osob, 95 žen a 61 mužů.

Výstupní hodnoty jednotlivých otázek v celém strukturovaném dotazníku byly získány z programu, ve kterém byl dotazník zadáván. Jedná se o server: <http://login.oursurvey.biz/>. Tento program pomocí jednoduchého naprogramování utřídí a vyhodnocuje jednotlivá sesbíraná data do samostatných tabulek. Z těchto tabulek jsem vycházela a pomocí tabulkového programu Microsoft Excel jsem vytvořila vlastní databázi, ze které jsem následně vyhodnocovala získané informace a zpracovala všechny použité grafy (databáze k dispozici v přílohách diplomové práce). Veškerá data získaná ze statistiky z internetového serveru byla porovnána s daty z jednotlivých dotazníků, ze kterých jsem získala hodnoty pomocí vyhodnocovací matice a následného přenesení do statistických tabulek.

Výsledky jsou vyjádřeny pomocí víceúrovňových grafů. Pro každou jednotlivou otázku bylo zpracováno příslušné grafické vyjádření. Pro zjištění struktury dotazovaných byly na konci dotazníků položeny čtyři otázky týkající se pohlaví, věku, vzdělání a rodinného stavu respondentů.

Struktura respondentů

Z celkového počtu 156 respondentů (100 %) tvoří 60.9 % ženy a 39.1 % muži. Z celkového počtu dotazovaných bylo 12 žen a 11 mužů ve věku od 18 do 25 let, 64 žen a 31 mužů ve věku od 25 do 45 let a 16 žen a 19 mužů ve věku od 45 do 70 let. Ze zjištěných skutečností vyplývá, že z 95 dotázaných žen mělo 73 respondentek vysokoškolské vzdělání, 16 středoškolské vzdělání s maturitou a pouze 3 středoškolské a 3 základní vzdělání. Získaná data u mužů ukázala, že z celkového počtu 61 odpovídajících bylo vysokoškolsky vzdělaných 28 respondentů, středoškolské vzdělání s maturitou složilo 26 respondentů, střední vzdělání mělo 6 respondentů a pouze 2 muži, kteří odpovídali na dotazník, měli jen základní vzdělání. Z výše uvedených odpovědí dále vyplývá, že z celkového počtu 156 dotazovaných bylo 23 žen a 14 mužů svobodných žijících bez partnera, 47 žen a 13 mužů svobodných žijících s partnerem, 13 žen vdaných a 30 mužů ženatých, 12 žen rozvedených a 4 rozvedení muži. Z celého počtu respondentů nebyla ani jedna vdova nebo vdovec.

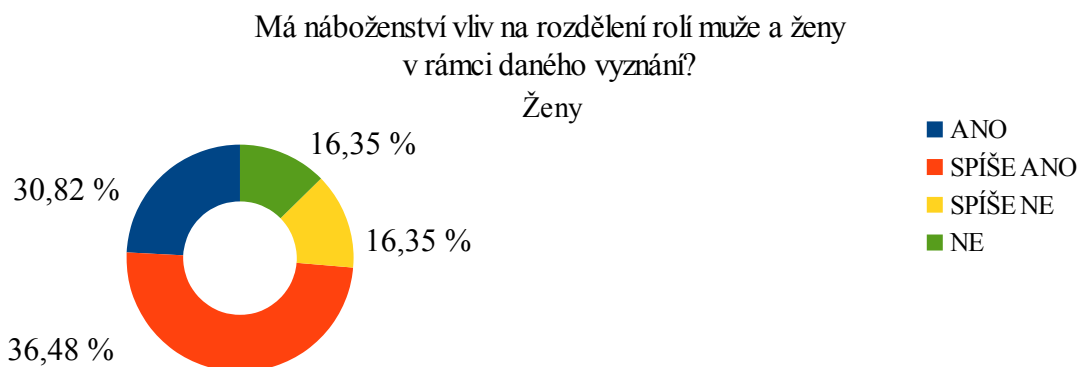
Tato data jsou do značné míry ovlivněna způsobem oslovení respondentů a šíření dotazníku.

Popis dat k otázkám 1–5

Otázky číslo 1–5 jsou koncipovány tak, abych se z jejich výsledků dalo zjistit, zda potvrdí stanovenou hypotézu, že si většina žen myslí, že náboženství má vliv na jejich postavení v rodině. Aby bylo možné tuto hypotézu ověřit, musely být odpovědi respondentů rozděleny podle toho, jak odpovídali muži a jak ženy. První graf vždy vyjadřuje postoj respondentek, druhý pak odpověď respondentů.

Otázka č. 1: Má náboženství vliv na rozdělení rolí muže a ženy v rámci daného vyznání?

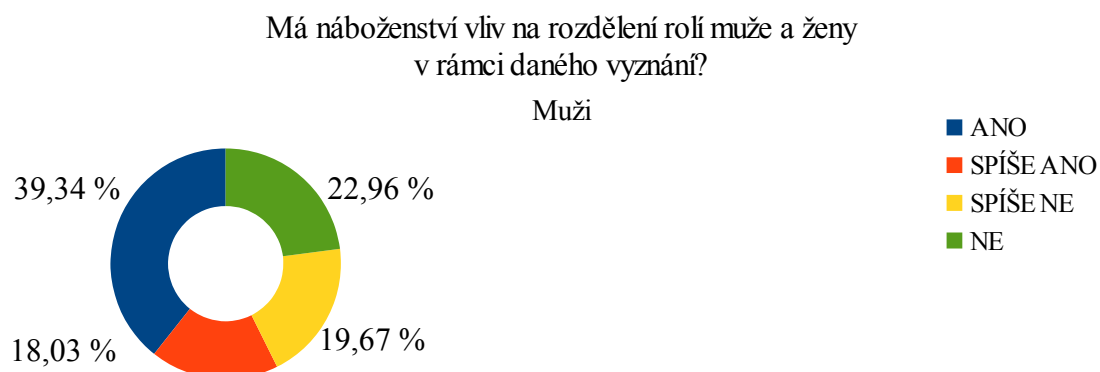
Graf. 3a: Názory žen na vliv náboženství při rozdělení rolí muže a ženy

Zdroj: vlastní výzkum

Graf 3b: Názory mužů na vliv náboženství při rozdělení rolí muže a ženy

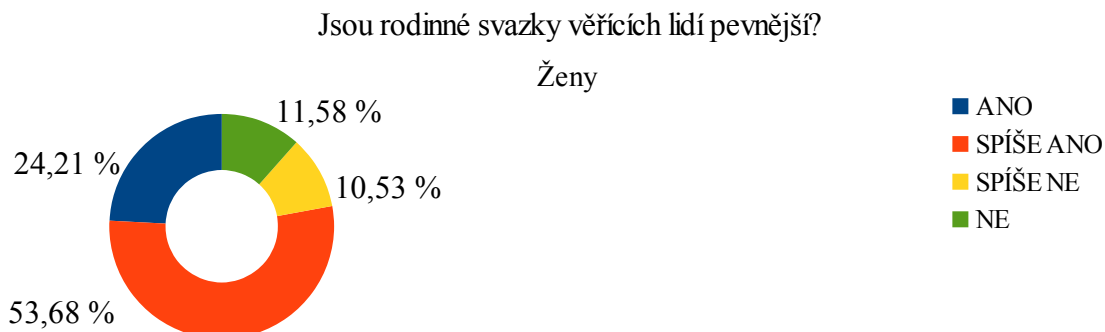

Zdroj: vlastní výzkum

Na otázky, zda má náboženství vliv na rozdělení rolí muže a ženy, odpovědělo 23 žen ano a 47 žen spíše ano. K odpovědi spíše ne se přiklonilo 13 respondentek a k odpovědi ne 12. V mužské části respondentů odpovědělo 24 mužů ano, 11 spíše ano, 12 spíše ne a 14 ne. Z těchto hodnot je patrné, že velká část dotazovaných si myslí, že vnímání rozdělení společenských rolí je do určité míry ovlivněno i náboženstvím. Je zde také patrné, že ženy vnímají ovlivnění svého společenského postavení náboženstvím více než muži.

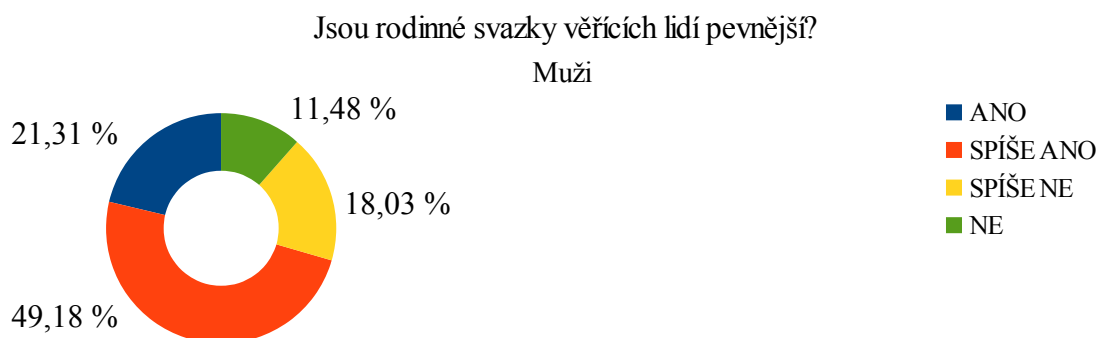
Otázka č. 2: Jsou rodinné svazky věřících lidí pevnější?

Graf 4a: Vliv víry na pevnost rodinných svazků. Názory žen.

Zdroj: vlastní výzkum

Graf 4b: Vliv víry na pevnost rodinných svazků. Názory mužů.

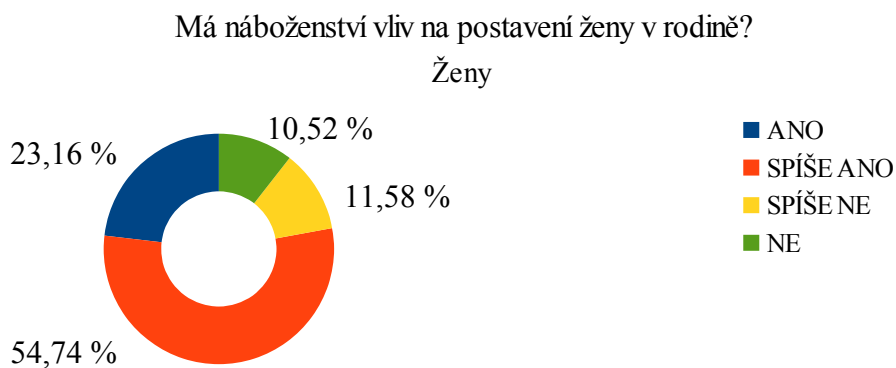

Zdroj: vlastní výzkum

Z celkového počtu respondentek se téměř 78 % domnívá, že jsou svazky ve věřících rodinách pevnější a 22 % se přiklání k odpovědi, že tomu tak není. Podobný názor na tuto otázku má i mužská část respondentů, kteří se ze 70,5 % přiklonili ke kladným odpovědím, 29,5 % pak zvolilo odpověď ne nebo spíše ne.

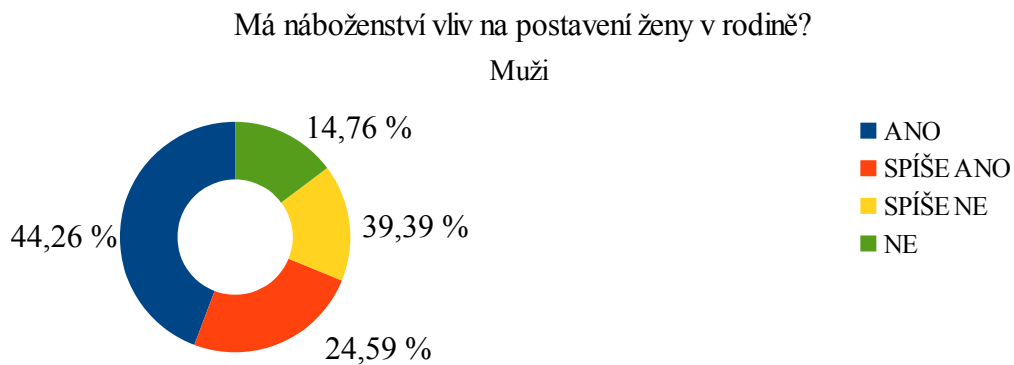
Otázka č. 3: Má náboženství vliv na postavení ženy v rodině?

Graf 5a: Vliv víry na postavení ženy v rodině. Názory žen.

Zdroj: vlastní výzkum

Graf 5b: Vliv víry na postavení ženy v rodině. Názory mužů.

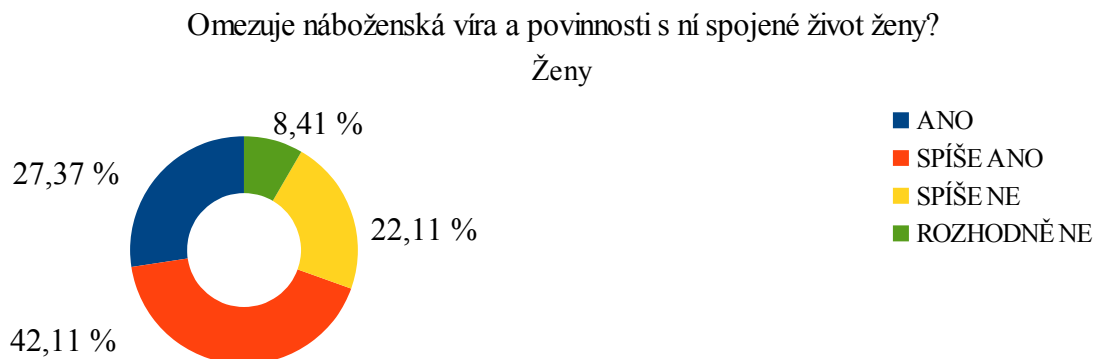

Zdroj: vlastní výzkum

I zde, stejně jako u předchozích otázek, převládají u obou pohlaví kladné odpovědi. K variantě ano nebo spíše ano se přiklonilo 77,9 % respondentek a 68,85 % respondentů.

Otázka č. 4: Omezuje náboženská víra a povinnosti s ní spojené život ženy?

Graf 6a: Názory žen na omezení života ženy v důsledku náboženské víry.

Zdroj: vlastní výzkum

Graf 6b: Názory mužů na omezení života ženy v důsledku náboženské víry.

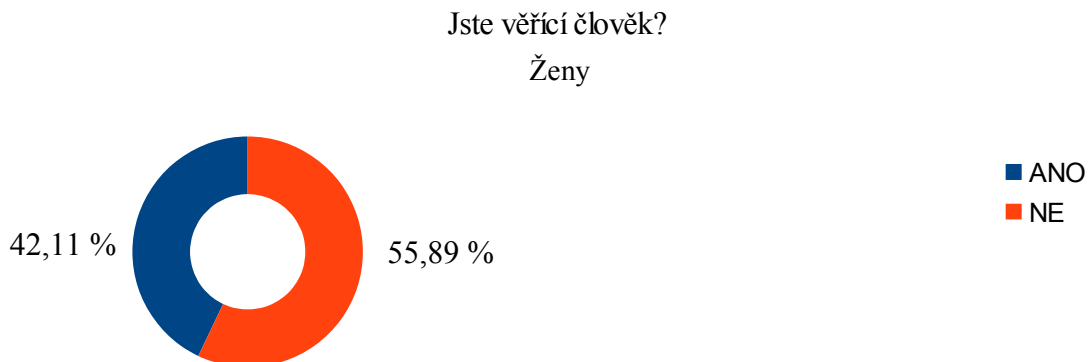

Zdroj: vlastní výzkum

Z odpovědí na otázku, zda se dotazovaný domnívá, že z náboženského vyznání a z povinností s tím spojených plynou pro ženu nějaká omezení, odpovědělo kladně z celkového počtu 95 respondentek 66 (69,48 %). V mužské populaci opět převládá shodný názor, kdy z celkového počtu 61 respondentů odpovědělo ano 42 (68,85 %).

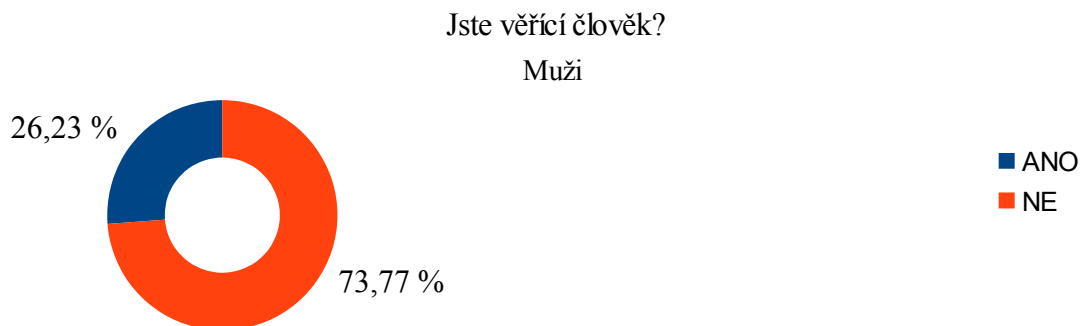
Otázka č. 5: Jste věřící člověk?

Graf 7a: Dotaz na náboženské vyznání u žen.

Zdroj: vlastní výzkum

Graf 7b: Dotaz na náboženské vyznání u mužů.

Zdroj: vlastní výzkum

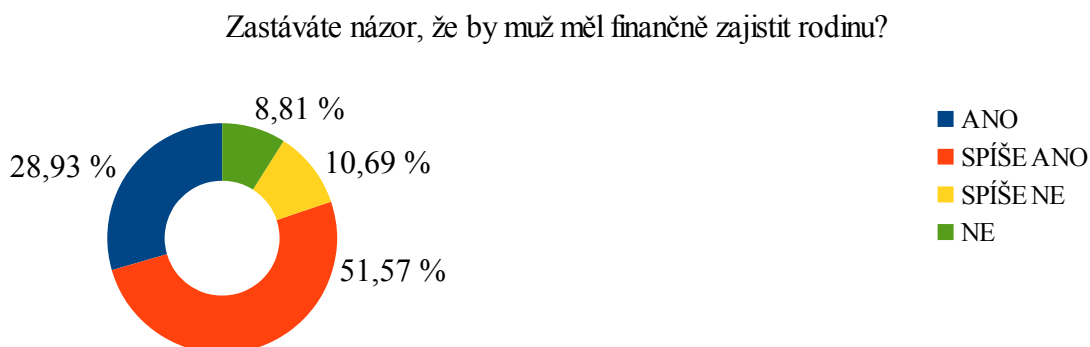
Ze zjištěných údajů vyplývá, že z celkového počtu respondentek je věřících 42,11 % a z celkového počtu respondentů vyznává nějaké náboženství 26,23 % mužů.

Popis dat k otázkám 6–18

V další části dotazníku byly otázky koncipovány tak, aby bylo z jejich vyhodnocení možné zjistit, jakým směrem se ubírá vnímání společenského rozdělení rolí a zda se potvrdí hypotéza o genderové rovnosti v zaměstnání. Pro tuto oblast otázek byly vyhodnocovány odpovědi mužů a žen jako celku, aby bylo patrné vnímání celé společnosti, nikoliv separované na mužskou a ženskou část. Pro ověření hypotézy, jaké rozdělení rolí se v naší společnosti upřednostňuje, jsou položeny otázky č. 6–11 a také otázka č. 15. O názoru dotazovaných na rovné podmínky mužů a žen ve společnosti vypovídají otázky č. 7 a 11–18. Grafické a procentuální zpracování následujících otázek tedy bude vycházet z údajů jako celku.

Otázka č. 6: Zastáváte názor, že by měl muž finančně zajistit rodinu?

Graf 8: Názor respondentů na finanční zajištění rodiny mužem.

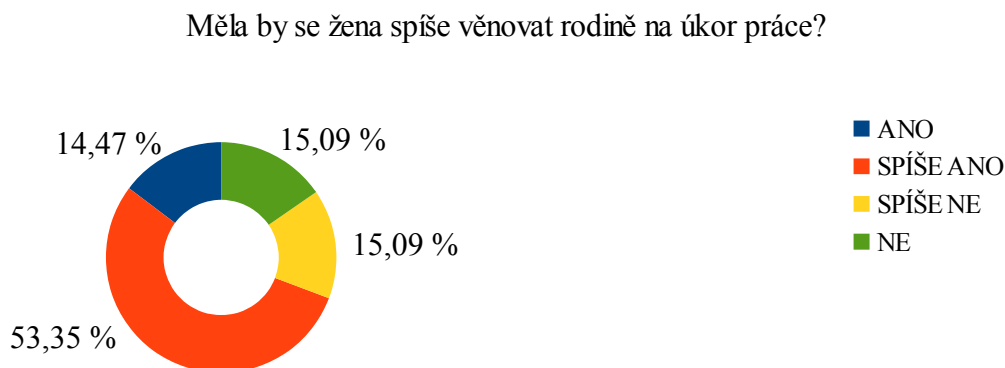

Zdroj: vlastní výzkum

Z celkového počtu 156 respondentů zaujalo k této otázce více jak 80 % kladné stanovisko. Více jak polovina kladných odpovědí, zhruba 53 %, patřila ženám.

Otázka č. 7: Měla by se žena spíše věnovat rodině na úkor práce?

Graf 9: Názor respondentů na rozdělení pozornosti ženy mezi rodinu a práci.

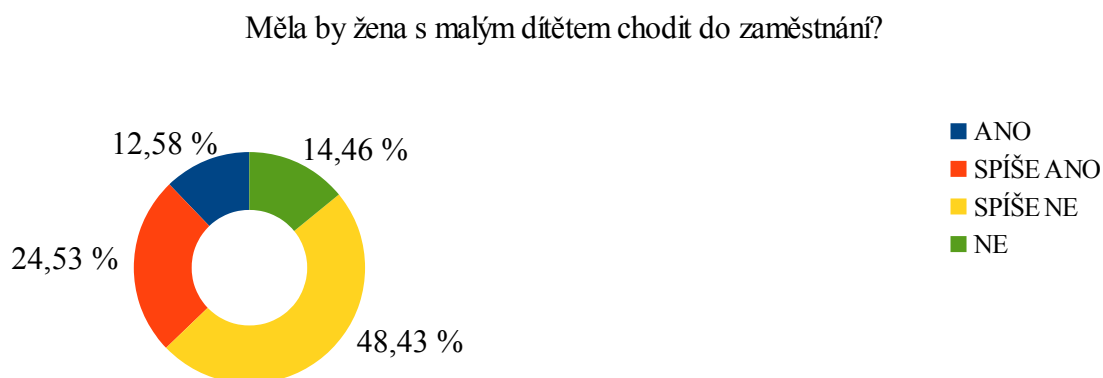

Zdroj: vlastní výzkum

V této otázce korespondují odpovědi dotázaných s otázkou číslo 6. Odpověď ano a spíše ano zde zvolilo celých 69,33 % dotázaných. Variantu ne a spíše ne zvolilo shodně 24 respondentů.

Otázka č. 8: Měla by žena s malým dítětem chodit do zaměstnání?

Graf 10: Názor dotázaných na práci žen vychovávajících malé děti.

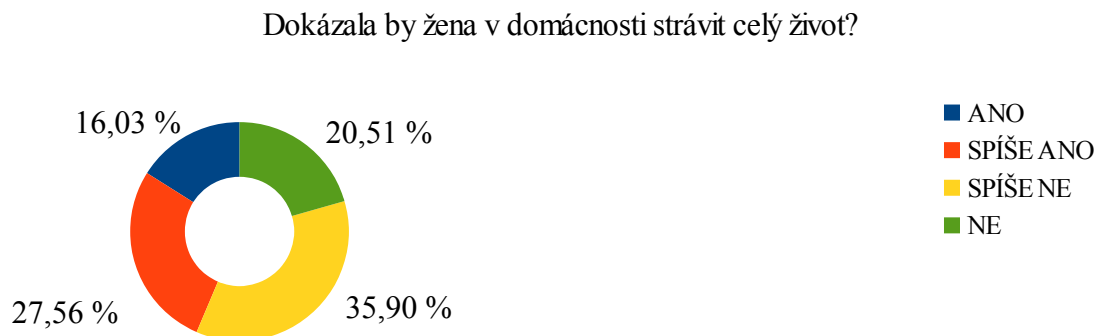

Zdroj: vlastní výzkum

Pouze 37 % respondentů je přesvědčeno, že by žena s malým dítětem měla chodit do zaměstnání. Téměř 63 % dotazovaných je přesvědčeno o opaku.

Otázka č. 9: Dokázala by žena v domácnosti strávit celý život?

Graf 11: Názory respondentů na ženy v domácnosti

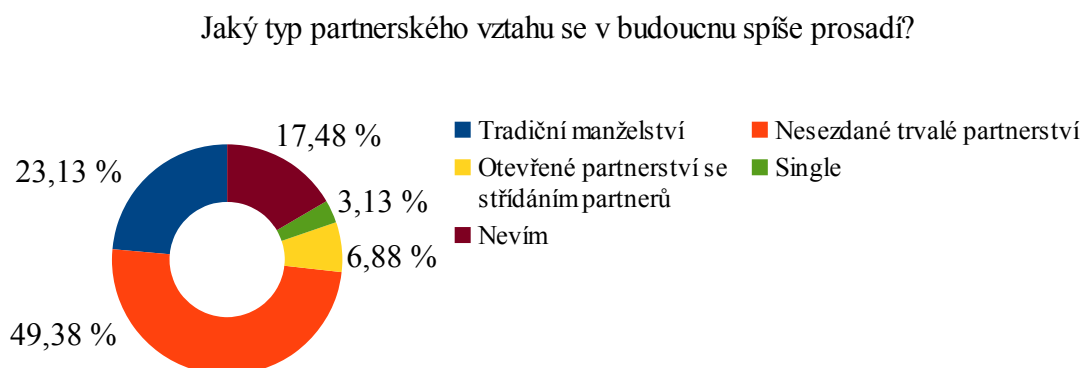

Zdroj: vlastní výzkum

V tomto případě jsou kladné a záporné odpovědi relativně vyrovnané. Odpověď ano zvolilo 68 dotázaných (43,59 %), odpověď ne 88 (56,41 %).

Otázka č. 10: Jaký typ partnerského vztahu se v budoucnu spíše prosadí?

Graf 12: Názory respondentů na typ budoucího partnerského soužití.

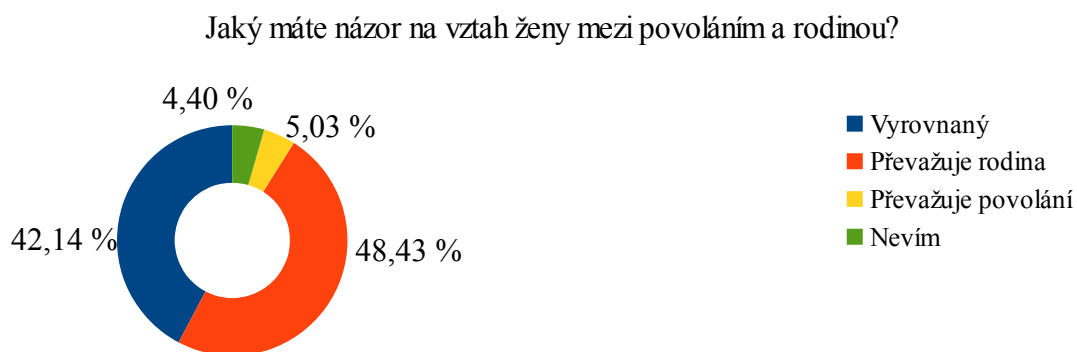
Zdroj: vlastní výzkum

V této otázce si téměř polovina (49,68 %) dotázaných myslí, že v budoucnu převáží partnerství typu nesezdaného trvalého soužití. Tato odpověď převažovala u osob žijících v manželství stejně jako u respondentů žijících bez partnera. *Nevím* na tuto otázku odpovědělo 26 respondentů.

Otázka č. 11: Jaký máte názor na volbu ženy mezi povoláním a rodinou?

Graf 13: Průzkum názoru vztahu ženy k povolání a rodině.

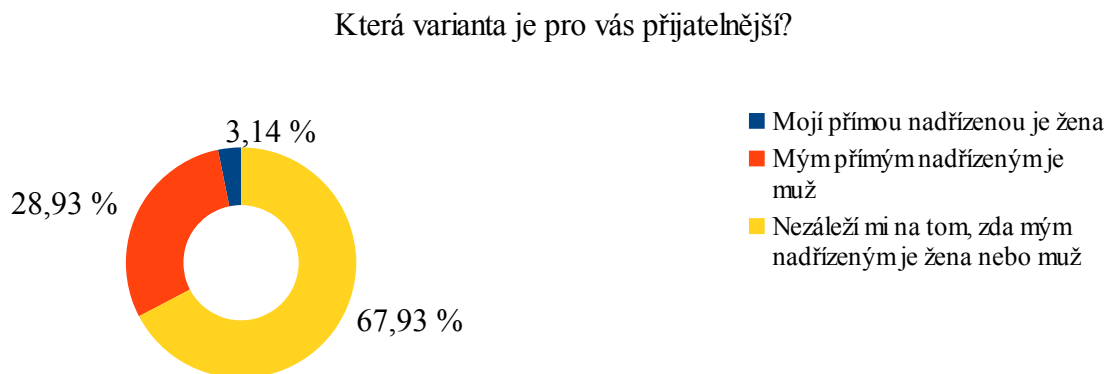

Zdroj: vlastní výzkum

Dle odpovědí můžeme vyčíst, že necelá polovina (42,31 %) považuje vztah rodiny a práce za vyrovnaný, ale stejně tak u necelé poloviny (48,72 %) převažuje jako primární rodina. Pouhá 4,49 % procenta dotázaných uvedlo, že ve vztahu rodina a povolání převažuje povolání. Stejně procento odpovědělo, že neví.

Otázka č. 12: Která varianta je přijatelnější?

Graf 14: Vztah k ženě v roli nadřízené.

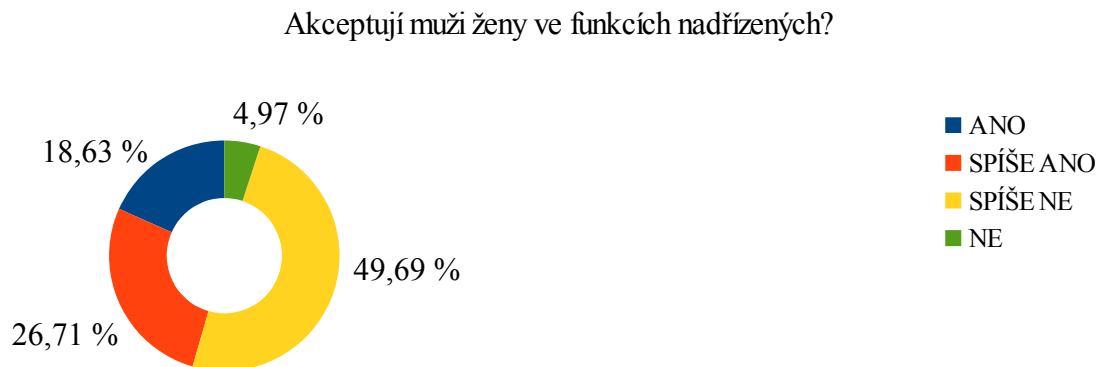

Zdroj: vlastní výzkum

Neutrální postoj zde zaujalo 67,3 % dotázaných a pouhá 3,21 % uvedlo, že ve funkci nadřízených upřednostňují spíše ženu. S přihlédnutím k faktu, že větší část dotázaných jsou právě ženy, je tento výsledek možným důsledkem celkového společenského vnímání genderového rozdělení rolí. Pouze jediná z respondentek odpověděla, že v roli šéfa by si vybrala ženu. Nadále převažovala odpověď, že na pohlaví nezáleží. U mužů pouze 4 z dotázaných by si za nadřízenou zvolili ženu. Zato celých 24 dotázaných by zvolilo muže a zbytek odpověděl, že na pohlaví nezáleží.

Otázka č. 13: Akceptují muži ženu ve funkcích nadřízených?

Graf 15: Pracovní vztah mužů k nadřízeným ženám.

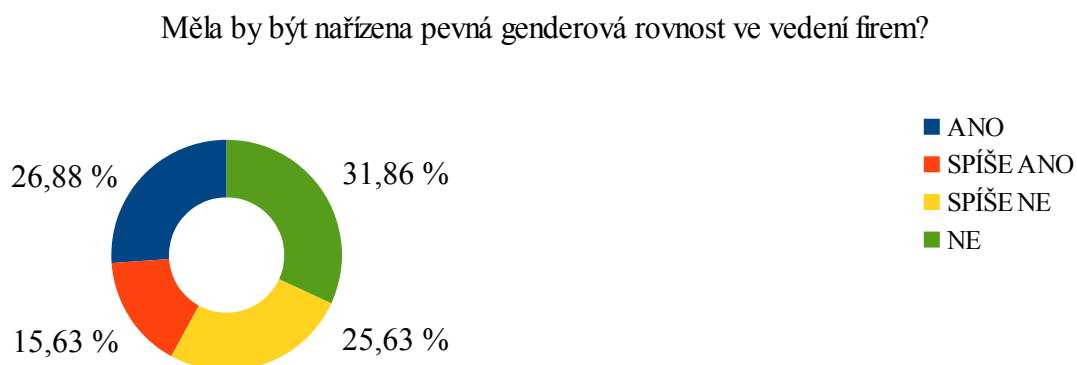

Zdroj: vlastní výzkum

Odpovědi na tuto otázku dokazují, že ženy na vedoucích pozicích nejsou zcela muži respektovány. Dokládá to odpověď více než poloviny dotázaných (54,43 %), kteří z možných odpovědí zvolili variantu spíše ne a ne. Oproti 33,3 % mužům variantu spíše ne zvolilo 60,2 % z dotázaných žen.

Otázka č. 14: Měla by být nařízena pevná genderová rovnost ve vedení firem?

Graf 16: Názor na regulaci genderové rovnosti ve vedení firem.

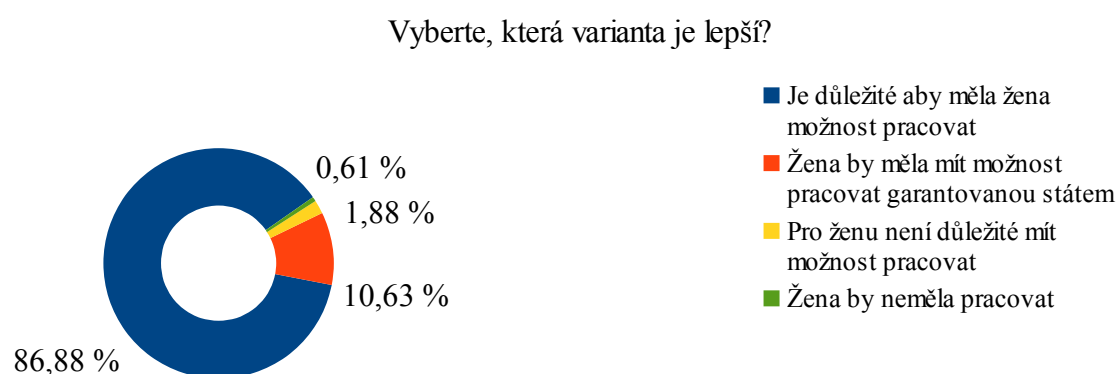

Zdroj: vlastní výzkum

Téměř 58 % se v otázce pevné genderové rovnosti ve vedení firem vyjádřilo negativně. Z toho plyne, že ne všichni z dotázaných by byli pevným příkazům v otázce počtu žen na vedoucích pozicích zcela nakloněni.

Otázka č. 15: Vyberte, která varianta je lepší

Graf 17: Názor respondentů na zaměstnanost žen

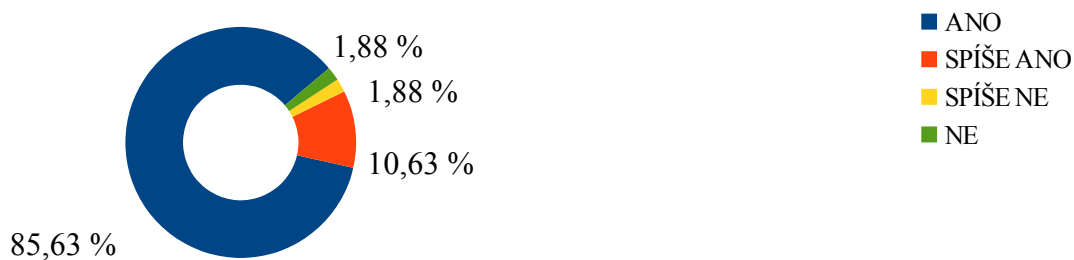
Zdroj: vlastní výzkum

Drtivá většina dotázaných (97,45 %) na tuto otázku odpověděla kladně. Pouze 4 respondenti z celkových 156 vyjádřili opačný názor.

Otázka č. 16: Jsou podle vás ženy schopny vykonávat vyšší pracovní funkce?

Graf 18: Názory respondentů na ženy ve vedoucích pozicích.

Graf č. 22: Jsou podle vás ženy schopny vykonávat vyšší pracovní funkce?

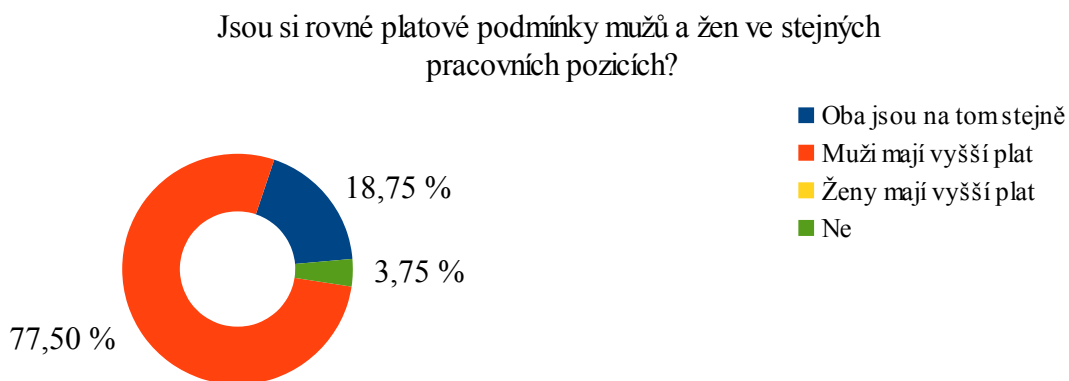

Zdroj: vlastní výzkum

Naprostá většina 85,35 % odpověděla, že ano. Pouhá 4 % (6 respondentů) se domnívají, že tomu tak není.

Otázka č. 17: Jsou si rovné platové podmínky mužů a žen ve stejných pracovních pozicích?

Graf 19: Názor na vyrovnanost platových podmínek

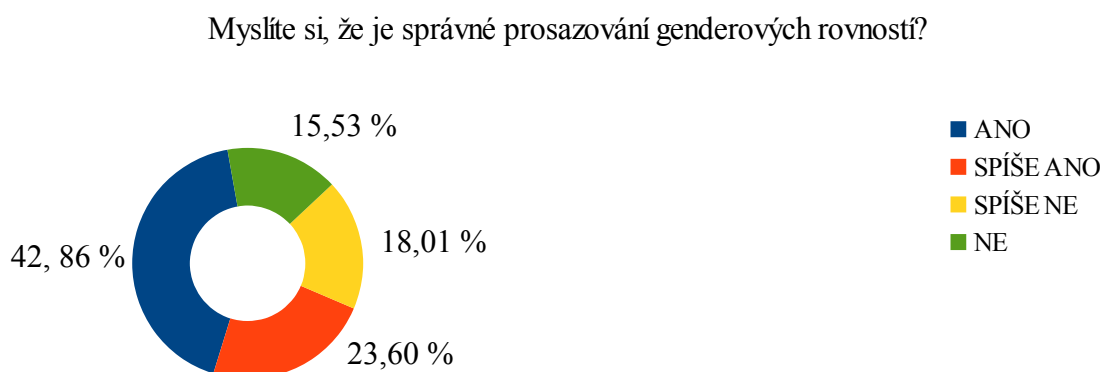

Zdroj: vlastní výzkum

Z nabízených alternativ odpovědí, ne zvolil variantu *vyšší plat mají ženy oproti mužům* jediný respondent. Výrazně převažuje odpověď, že platové podmínky mužů jsou vyšší než platové podmínky žen. Tuto možnost zvolilo 96,18 % všech dotázaných.

Otázka č. 18: Myslíte si, že je správné prosazování genderových rovností?

Graf. 20: Názory respondentů na prosazování genderové rovnosti.

Zdroj: vlastní výzkum

Zde nalezneme obdobné výsledky, jako v otázce č. 15. Ke kladné odpovědi se přiklonilo 104 respondentů (65,88 %). Názor, že prosazování genderových rovností správné není, sdílí 54 respondentů, což činí 34,17 % dotázaných.

Ověřování hypotéz a shrnutí výsledků šetření

Hypotéza č. 1: Většina žen si myslí, že má náboženství vliv na jejich postavení v rodině.

I přesto, že více jak polovina respondentek zvolila v otázce, zda jsou věřící, odpověď ne, hypotéza, že si většina žen myslí, že má náboženství vliv na jejich postavení ve společnosti, se potvrdila. Nejlépe to dokládají odpovědi na otázku, zda má náboženství vliv na rozdělení rolí muže a ženy. Zde shodně více jak 70 % odpovědí žen bylo ano. Konkrétně na tuto otázku odpovědělo kladně 49 dotázaných žen, z čehož 18 bylo věřících a 31 nevěřících. Ale i odpovědi na další otázky, jako je rozdělení rolí ve věřících rodinách, tuto domněnku z více jak 70 % potvrzují. Z těchto výsledků lze tedy

řící, že pro výzkumný vzorek, který byl v tomto případě použit, se hypotéza potvrdila. Platí to ovšem jen pro tuto skupinu respondentů, protože jejich vzorek není tak dalece reprezentativní, aby mohl být použit jako obecné měřítko pro celou společnost.

Hypotéza č. 2: Většina dotazovaných upřednostňuje tradiční rozložení rolí muže a ženy.

V případě této hypotézy nelze říci zcela jednoznačný závěr. Pro velkou část respondentů přijde nemyslitelné, aby žena strávila celý život prací v domácnosti. Z toho vyplývá, že je v dnešní době kladen důraz na to, aby žena, stejně jako muž, měla možnost pracovat a realizovat se po profesní stránce. Vezmeme-li však v potaz odpovědi na otázky vztahu rodiny a práce, finančního zajištění a péče o děti, jasně plyne, že více jak 60 % procent respondentů zvolilo možnosti, ze kterých plyne, že upřednostňují klasické rozdělení úloh muže a ženy. Zejména se to týká finančního zajištění rodiny, kdy drtivá většina zvolila možnost, že toto náleží muži. Z odpovědí vyplývá, že ženy se sice chtějí realizovat v pracovním životě a usilují o určitou nezávislost, ale stále před tím upřednostňují výchovu dětí a péči o domácnost. Takže i přesto, že lze konstatovat, že ve vnímání rodiny a rodinného života došlo k určitému lehkému posunu, i s přihlédnutím k odpovědím na otázky týkající se hmotného zajištění nebo rozdělení priorit mezi výchovu dětí a rodinou, nemůžeme zcela jednoznačně říci, že by se tato hypotéza potvrdila.

Hypotéza č. 3: Většina si myslí, že muži i ženy mají ve společnosti i v zaměstnání stejné podmínky.

Z popisu odpovědí vyplývá, že tato hypotéza se rovněž nepotvrdila. Z výsledků odpovědí zaměřených na toto téma vyplynulo, že dotázaní muži a ženy se necítí, že by ve společnosti, natož v zaměstnání měli stejné stejné podmínky. Tato hypotéza rovněž potvrzuje závěry některých částí teoretické části diplomové práce. Je zde jasně viditelná přetrvávající diferenciaci společnosti, a to zejména v oblasti práce a pracovních vztahů. Například na otázce, koho si respondenti dokážou představit v roli nadřízeného, pouze 5 ze všech 156 dotázaných odpovědělo, že si jako nadřízenou umí představit ženu. Toto tvrzení dokládá i odpověď na platové ohodnocení mužů a žen. Variantu odpovědi, že ženy mají vyšší plat než muži, ne zvolil ani jeden z dotazovaných.

Vyplňování dotazníků pomocí internetového rozesílání mohlo způsobit určité

zkreslení.. Rovněž díky ne zcela velkému výzkumnému vzorku nelze závěry šetření přenášet na celou společnost a jedná se o subjektivní pocity dotazovaných. Do budoucna by bylo dobré udělat druhý výzkum pro zjištění objektivních skutečností, například jak konkrétní typ náboženského vyznání ovlivňuje vnímání a postoje člověka k genderové problematice. I přes tento omezený výzkumný vzorek ale šetření přineslo některé jasné závěry, které potvrzují řadu pasáží v teoretické části práce. Zejména v oblasti nerovného přístupu mužů a žen v oblasti pracovních vztahů tento výzkumný vzorek potvrdil, že přetrvává jistá disbalance. Zároveň se také ukázal určitý posun ve vnímání soukromého a rodinného života. Je již částečně překonán model vnímání, kdy je žena vnímána pouze jako matka a hospodyně, ale je jí věnován určitý prostor pro vlastní seberealizaci. Nicméně v otázkách zejména materiálního zajištění rodiny přetrvává mínění, že tuto doménu života by měl zajistit především muž.

Shrnutí výzkumného šetření

Z výsledků provedeného kvantitativního výzkumného šetření vyplývá, že lze konstatovat, že v některých aspektech společenského života přetrvává tradiční rozdělení genderových rolí. Toto rozdělení můžeme vypočítat z odpovědí týkajících se rodinného života a postavení ženy v něm. Zde z odpovědí většiny dotazovaných vyplývá, že raději dávají přednost modelu, kdy žena chodí do zaměstnání, ale primární pozornost přikládá ve svém životě rodině a muž by měl fungovat jako živitel. Je jasné, že je toto vnímání ovlivněno i příklonem k náboženské víře. U lidí věřících je toto cítění hlubší. Dotazované ženy a dotazovaní muži velmi shodně uvedli, že se domnívají, že v budoucnosti převáží spíše trvalé partnerské soužití než manželství.

V otázkách rovných příležitostí mužů a žen ve společnosti byly odpovědi dotazovaných rovněž jednoznačné. Drtivá většina se domnívá, že jsou ženy sice schopné vykonávat vyšší funkce v zaměstnání, ale v roli nadřízené by si ženu dokázalo představit jen něco málo přes 3,33 % dotazovaných. Rovněž v otázkách platových podmínek mužů a žen byly odpovědi velmi shodné, a to že na stejných funkcích jsou muži finančně ohodnoceni lépe než ženy.

Závěr

Cílem této práce bylo popsat proměny a souvislosti role muže a ženy, což vlastně znamenalo zaměřit se především na problematiku genderu. Zejména v dnešní mediální společnosti je toto téma velmi aktuální a prolíná se téměř všemi sférami lidského života. Gender a genderová problematika provází život člověka od nepaměti, jen je jí v různých historických obdobích přikládána různá váha. Rozdělení role muže a ženy doznalo v průběhu staletí mnohých proměn, než dosáhlo podoby, jakou můžeme vnímat dnes. Ovšem i toto vnímání je velmi specifické a individuální.

Jak již bylo vysvětleno výše, gender je v podstatě společenský konstrukt vnímání postavení muže a ženy ve společnosti, proto je tedy jasné, že každá kultura, ale i společnost bude mít jiné genderové vnímání společenských rolí. Co v jedné společnosti může být bráno jako běžné a zcela normální, může být v jiné považováno za nemyslitelné. Proto je tedy tato práce zaměřena pouze na takzvanou středoevropskou kulturu, protože právě v té žijeme a přijímáme více či méně její vnímání.

Je možné konstatovat, že ze závěrů teoretické části této práce vyplývá, že došlo k určitému posunu ve vnímání role muže a ženy v současné moderní společnosti. Problematika genderu je prostoupena ve všech zmiňovaných sférách lidského života, ať se jedná o pojetí muže a ženy v rodině, zaměstnání nebo o některé ze světových náboženství. Od 1. světové konference OSN o ženách, která proběhla v Mexiku, již uplynulo 38 let a role muže a ženy se velmi výrazně posunuly k rovnoprávnosti. Bohužel z některých závěrů vyplývá, že v určitých oblastech lidských činností a života stále, i přes velmi pokročilou modernizaci a velký pokrok společnosti, zůstává propast mezi mužem a ženou. Je to zejména oblast zaměstnání a pracovních vztahů, politiky a obchodu. Nerovnost mezi pohlavími ve společnosti stále existuje a velmi často bývá vykonstruována na základě představ o mužských a ženských rolích a tím muže a ženy řadí do určitých sfér.

Text teoretické části práce je dokládán citacemi z příslušných relevantních zdrojů, jejichž tematika souvisí s rozdělením rolí mužů a žen. Výsledky empirického šetření, které proběhlo pomocí kvantitativního výzkumného dotazníkového šetření, do značné míry korespondují s teoretickou částí práce. Zpracování této problematiky přineslo řadu zajímavých myšlenek, které by mohly být inspirací do budoucna – např.

podrobněji popsat problematiku rovného postavení muže a ženy v legislativní a institucionální oblasti, jakožto sféře, kde jsou rozdíly v pojetí rolí muže a ženy velmi markantní. Zároveň by mohlo být přínosné popsat genderovou problematiku rovnosti pouze z pohledu muže, protože je v současné době genderová problematika řešena zejména z pohledu ženy a jejího postavení ve společnosti.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Seznam použitých českých zdrojů

ČADKOVÁ, K., LENDEROVÁ, M., STRÁNÍKOVÁ, J. (edd.). *Dějiny žen aneb Evropská žena od středověku do poloviny 20. století v zasetí histografie*. 1. vyd. Pardubice: Univerzita Pardubice, Filosofická fakulta, 2006. 601 s.

ISBN 80-7194-920-5.

DENNY, F. M. *Islám a muslimská obec*. Praha: Prostor, 1998. 194 s.

ISBN 80-85190-96-6.

GEISS, M. *Dějiny světa v souvislostech*. 1. vyd. Praha: Ivo Železný, s.r.o., 1999. 529 s.

ISBN 80-240-0453-4.

HAERI, Š. F. *Islámu: Tradice, historie, vývoj, současnost*. 1. vyd. Olomouc: Votobia, 1997. 235 s. ISBN 80-7198-212-1.

HARTMUT, K. *Ženy – muži: Gendrové role, jejich původ a vývoj*. 1. vyd. Praha: Portál, 2006. 183 s. ISBN 80-7367-145-X.

HRDLIČKOVÁ, A. *Úvod do gender studies*. 1. vyd. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2008. 165 s. ISBN 978-80-86708-41-6.

JARKOVSKÁ, L. *Rovné příležitosti dívek a chlapců ve vzdělání*. 1. vyd. Brno: Nesehnutí Brno, 2005. 25 s. ISBN 80-903228-6-7.

KLIMEŠ, L. *Slovník cizích slov*. 1. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství n. p., 1981. 790 s. ISBN 14-608-81.

KNOTKOVÁ-ČAPKOVÁ B., a kol. *Obrazy ženství v náboženských kulturách*. 1. vyd. Praha: Paseka, 2008. 351 s. ISBN 978-80-7185-890-4.

KOLEKTIV AUTORŮ, *Guinnessova encyklopedie historie světa*. 1 vyd. Praha: Mustang, 1998. 379 s. ISBN 80-7207-183-1.

KOLEKTIV AUTORŮ. *Slovník cizích slov*. 1. vyd. Praha: Levné knihy KMa, 2006. 336 s. ISBN 80-7309-347-2.

KOLEKTIV AUTORŮ. *Abc feminizmu*. 1. vyd. Brno: NESEHNUTÍ, 2004. 233 s. ISBN 80-903228-3-2.

KŘÍKAVOVÁ, A., MENDEL, M., MÜLLER, Z., DUDÁK, V. *Islám: ideál a skutečnost*. Praha: Baset, 2002. 367 s. ISBN 80-7038-012-8.

KŘÍŽÍKOVÁ, A., PAVLICA, K. *Management genderových vztahů. Postavení žen a mužů v organizaci.*, 1. vyd. Praha: MANAGMENT PRESS, 2004. 155 s. ISBN 80-7261-117-8.

LANCASTER, B. *Judaismus*. Praha: Ikar, 2000. 120 s. ISBN 80-7202-704-02.

LENDEROVÁ, M., KOPIČKOVÁ, B., BUREŠOVÁ, J., MAUR, E., (eds.). *Žena v českých zemích od středověku do 20. století*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2009. 853 s. ISBN 978-80-7106-988-1.

MAŘÍKOVÁ, H., VĚŠÍNOVÁ, E. *Společnost žen a mužů z aspektu gender*. 1. vyd. Praha: Open Society Fund, 1999, 171 s.

MICHLOVSKÝ, V. *Dějepis: Pravek a starověk pro základní školy, 1. díl*. 1. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1991. 71 s. ISBN 80-04-25949-9.

NOSEK, B., DAMOHORSKÁ, P. *Židovské tradice a zvyky*. 1. vyd. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Nakladatelství Karolinum, 2010. 271 s. ISBN 978-80-246-1518-9.

NOVÁKOVÁ, J. *Gender mainstreaming*. 1. vyd. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2002. 124 s. ISBN 80-86552-35-7.

OAKLEY, A. *Pohlaví, gender a společnost*. 1. vyd. Praha: Portál, 2000. 171 s. ISBN 80-7178-403-6.

PAVLINCOVÁ, H., A KOL. *Slovník Judaismus, křesťanství, islám*. 1. vyd. Praha: Mladá fronta, 1994. 469 s. ISBN 80-204-0440-6.

PLESKOVÁ, K., et al. *Průvodce na cestě k rovnosti žen a mužů*. 3., aktualiz. vyd. Brno: Nesehnutí, 2005. 44 s. ISBN 80-903228-7-5.

PLESKOVÁ, K., FRANK, P., BOSÁKOVÁ, M., KUGLEROVÁ, D. *Průvodce na cestě k rovnosti mužů a žen (pracovní sešit)*. 1. vyd. Brno: Nesehnutí, 2005, 41 s. ISBN 80-903228-7-5.

SADEK, V., FRANKOVÁ, A., ŠEDINOVÁ, J. *Židovské dějiny, kultura a náboženství*. 1. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1992. 59 s. ISBN 80-04-25998-7.

SPIEGEL, P. *Kdo jsou Židé?*. 2. vyd. Brno: Barrister & Principal, 2010. 228 s. ISBN 978-80-87029-07-7.

VEŠÍNOVÁ – KALIVODOVÁ, MAŘÍKOVÁ, H. *Společnost žen a mužů z aspektu gender*. 1. vyd. Praha: Open Society Fund, 1999. 171s.

ÜRÖGD, G. *Tak žil starý Řím*. 1. vyd. Brno: Orbis, 1963. 258 s.

Seznam použitých internetových zdrojů

AKTUÁLNĚ.CZ. *Paní Novák neplatí. Přechylovat se musí, řekl Senát.* [online]. ©1999–2013. [cit. 2013-02-03]. Dostupné z: <http://aktualne.centrum.cz/domaci/zivot-v-cesku/clanek.phtml?id=770224>.

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Gender: Historie – Historie genderové problematiky v ČR.* [online]. ©2013. Poslední aktualizace den 17. 2. 2009. [cit. 2013-01-30]. Dostupné z: http://www.czso.cz/csu/cizinci.nsf/o/gender_histhistorie_genderove_problematiky_v_cr.

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *4 – 37. Mezinárodní srovnání – průměrná roční mzda.* [online]. Poslední aktualizace 23. 1. 2013. [cit. 2013-01-27]. Dostupné z: [http://www.czso.cz/csu/2011edicniplan.nsf/t/AA0022931F/\\$File/1413114437.pdf](http://www.czso.cz/csu/2011edicniplan.nsf/t/AA0022931F/$File/1413114437.pdf).

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Náboženské vyznání obyvatelstva České republiky.* [online]. ©2013. [cit. 2013-02-04]. Dostupné z: http://www.czso.cz/csu/tz.nsf/i/nabozenske_vyznani_obyvatelstva_ceske_republiky_23_12_04

DENÍK. CZ. *Učitelé mají autoritu, je jich ale málo.* [online]. ©2005. [cit. 2013-01-30]. Dostupné z: http://www.karvinsky.denik.cz/zpravy_region/20090320ucitele.html.

EUROPARLAMENT. *Ženy v evropském parlamentu 8. března 2012.* s. 6. [online]. Poslední aktualizace 14. března 2012. [cit. 2013-01-27]. Dostupné z: [http://www.europarl.europa.eu/RegData/publications/2012/0001/P7_PUB\(2012\)0001_CS.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/publications/2012/0001/P7_PUB(2012)0001_CS.pdf).

EUROSKOP. *Zaměstnanost a sociální věci.* [online]. ©2005–13. [cit. 2013-01-30]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/688/sekce/zamestnanost-a-socialni-veci/>

EVROPSKÝ PARLAMENT. *Evropský parlament / Zpravodajství*. [online]. [cit. 2013-01-28]. Dostupné z: <http://www.europarl.europa.eu/news/cs/headlines/content/20120302FCS39886/4/html/Parlament-pro-kv%C3%B3ty-ke-zv%C3%BD%C5%A1en%C3%AD-zastoupen%C3%AD-%C5%BEen-v-politice-a-byznysu>.

EVROPSKÝ PARLAMENT. *Rovnost mužů a žen*. [online]. © 2009. [cit. 2013-01-30]. Dostupné z: http://circa.europa.eu/irc/opoce/fact_sheets/info/data/policies/socialemploy/article_7290_cs.htm.

EVROPSKÝ PARLAMENT. *Usnesení evropského parlamentu ze dne 13. března 2012 o rovnoprávnosti žen a mužů v Evropské unii – 2011*. [online]. Poslední aktualizace 14. března 2012. [cit. 2013-01-27]. Dostupné z: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P7-TA-2012-0069+0+DOC+XML+V0//CS>.

FEMINISMUS.CZ. *Stručná historie feminismu*. [online]. ©2003. [cit. 2013-01-16]. Dostupné z: <http://www.feminismus.cz/historie.shtml>.

FEMINISMUS.CZ. *Volební právo pro ženy se muselo vybojovat*. [online]. ©2003. [cit. 2013-01-16]. Dostupné z: <http://www.feminismus.cz/fulltext.shtml?x=183881>

FEMINISMUS STYLOVĚ. *Feminismus: ideologie směřující k totalitarismu*. [online]. ©1999. [cit. 2013-01-16]. Dostupné z: <http://feminismus.stylove.com/>.

GENDER STUDIES. *Pekingská akční platforma a další dokumenty OSN: víme, co s nimi?*. [online]. ©2008. [cit. 2013-01-30]. Dostupné z: http://www.genderstudies.cz/gender-studies/akce_detail.shtml?cmd%5B1538%5D=x-1538-2267152.

GENDEROVÁ STUDIA FSS MU. *Obor genderových studií katedry sociologie FSS MU*. [online]. © 2007. [cit. 2013-01-27]. Dostupné z: <http://www.gender.fss.muni.cz>.

KUBCOVÁ J., KUBCOVÁ Š. *Postavení ženy v židovské společnosti (dějiny a současnost)* [online]. In *Sborník z kongresu Pardubice 2009*. [cit. 2013-02-29]. Dostupné z: <http://www.planovanirodiny.cz/view.php?cisloclanku=2009111802>.

LIGA OTEVŘENÝCH MUŽŮ. *Co je LOM?*. [online]. [cit. 2013-02-05]. Dostupné z: <http://www.web.ilom.cz/co-je-lom.html>.

METODICKÝ PORTÁL. *Učitel v mateřské škole*. [online]. [cit. 2013-01-30]. Dostupné z: <http://clanky.rvp.cz/clanek/o/p/15605/UCITEL-V-MATERSKE-SKOLE.html/#b4>.

MEZINÁMI.CZ. *Ženská práva II.díl – Postavení ženy v pravěku*. [online]. ©2013. [cit. 2013-01-16]. Dostupné z: <http://www.mezinami.cz/bud-v-obraze/politika/prava-zen-2-postaveni-zeny-v-praveku/>.

NEKVINDA, L. *Registrované církve a náboženské společnosti v ČR*. In Dingir. *Religionistický časopis o současné náboženské scéně* [online] 3/1998 [cit. 2013-01-25]. Dostupné z: <http://www.dingir.cz/archiv/Dingir398.pdf>.

NESEHNUTÍ. *Feminismus* [online]. poslední aktualizace 5. 1. 2013. [cit. 2013-01-26]. Dostupné z: <http://www.nesehnuti.ecn.cz/cz/tiskoviny/fem.html>.

SVĚTOVÁ NÁBOŽENSTVÍ. *Křesťanství: Katolictví*. [online]. [cit. 2013-02-02]. Dostupné z: <http://www.svetova-nabozenstvi.cz/katolictvi/>.

ŠTAMPACH, I. O. *Směry v Judaismu*. s. 10-11.[online]. [cit. 2013-03-02] In Dingir. *Religionistický časopis o současné náboženské scéně* 1/2001. Dostupné z [www:http://www.dingir.cz/archiv/Dingir101.pdf](http://www.dingir.cz/archiv/Dingir101.pdf).

ÚPLNÉ ZNĚNÍ ZÁKONA č. 65/1965 Sb., ZÁKONÍK PRÁCE, Zákon o zaměstnanosti, 435/2004. [online]. [cit. 2013-01-27]. Dostupné z:
http://i.iinfo.cz/urs-att/p_065-65-114812361719638.htm.

ÚPLNÉ ZNĚNÍ ZÁKONA č. 65/1965 Sb., ZÁKONÍK PRÁCE, 65/1965 Sb. ke dni 1. 10. 2004. [online]. [cit. 2013-01-27]. Dostupné z:
http://i.iinfo.cz/urs-att/p_065-65-114812361719638.htm.

ÚPLNÉ ZNĚNÍ ZÁKONA č. 65/1965 Sb. ZÁKONÍK PRÁCE. Zákon o mzdě, 1/1991 Sb. [online]. [cit. 2013-01-27]. Dostupné z:
http://i.iinfo.cz/urs-att/p_065-65-114812361719638.htm.

VLÁDA ČESKÉ REPUBLIKY. *Rada pro rovné příležitosti*. [online], ©2009–2012 [cit. 2013-01-30]. Dostupné z:
<http://www.vlada.cz/cz/pracovni-a-poradni-organy-vlady/rada-pro-rovne-prilezitosti/uvod-29829/>.

Zákon č. 301/2000 Sb. ze dne 2. srpna 2000 o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů v platném znění. [online]. [cit. 2013-02-03]. Dostupné z: <http://www.zakony-online.cz/?s157&q157=1>.

ŽENSKÁ PRÁVA. *Historie feminizmu* [online], [cit. 2013-01-26]. Dostupné z:
http://www.zenskaprava.ecn.cz/images/content/historie_feminizmu_WEB.pdf.

Seznam ostatních zdrojů

GENDER, ROVNÉ PŘÍLEŽITOSTI, VÝZKUM. 2000, roč. 1, č. 1/2000. 24 s. ISSN 1213-0028.

GENDER, ROVNÉ PŘÍLEŽITOSTI, VÝZKUM. 2003, roč. 4, č. 1-2/2003. 24 s. ISSN 1213-0028.

GENDER, ROVNÉ PŘÍLEŽITOSTI, VÝZKUM. 2006, roč. 7, č. 2/2006. 24 s. ISSN 1213-0028.

SEZNAM GRAFŮ A TABULEK

Seznam grafů

Graf 1: Kategorizace zaměstnanců a podnikatelů.....	38
Graf 2: Ukazatel roční mzdy mužů a žen v ČR.....	40
Graf 3a: Názor žen na vliv náboženství při rozdělení rolí muže a ženy.....	56
Graf 3b: Názor mužů na vliv náboženství při rozdělení rolí muže a ženy.....	57
Graf 4a: Vliv víry na pevnost rodinných svazků. Názor žen.....	58
Graf 4b: Vliv víry na pevnost rodinných svazků. Názor mužů.....	58
Graf 5a: Vliv víry na postavení ženy v rodině. Názor žen.....	59
Graf 5b: Vliv víry na postavení ženy v rodině. Názor mužů.....	59
Graf 6a: Názory žen na omezení života ženy v důsledku náboženské víry.....	60
Graf 6b: Názory mužů na omezení života ženy v důsledku náboženské víry.....	60
Graf 7a: Dotaz na náboženské vyznání žen.....	61
Graf 7b: Dotaz na náboženské vyznání mužů.....	61
Graf 8: Názor respondentů na finanční zajištění rodiny mužem.....	62
Graf 9: Názor respondentů na rozdělení pozornosti ženy mezi rodinu a práci.....	63
Graf 10: Názor dotazovaných na práci žen vychovávajících malé děti.....	63
Graf 11: Názor respondentů na ženy v domácnosti.....	64
Graf 12: Názor respondentů na typ budoucího partnerského soužití.....	64
Graf 13: Průzkum názoru na vztah ženy k povolání a rodině.....	65
Graf 14: Vztah k ženě v roli nadřízené.....	66
Graf 15: Pracovní vztah mužů k nadřízeným ženám.....	67
Graf 16: Názor respondentů na regulaci genderové rovnosti ve vedení firem.....	67

Graf 17: Názor respondentů na zaměstnanost žen.....	68
Graf 18: Názor respondentů na ženy ve vedoucích pozicích.....	69
Graf 19: Názor na vyrovnanost platových podmínek.....	69
Graf 20: Názor respondentů na prosazování genderové rovnosti.....	70

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha A – Administrace vyplněných dotazníků.....	I
Příloha B – Vyhodnocovací matice.....	V
Příloha C – Kódování otázek.....	IX
Příloha D – Tabulka: Vyhodnocení dotazníků.....	XIII

PŘÍLOHY

Příloha A – Administrace vyplněných dotazníků

Dotazníky - administrace

<http://login.oursurvey.biz/index.php?w=statsQuestionform&idQuest>

Administrace Dotazníků:		Statistiky k vyplněným formulářům																				
Dotazníky	Otázky	Odpověď																				
Nastavení																						
Změna hesla																						
Odhlásit se																						
	1) Pohlaví	<table border="1"><thead><tr><th>Varianta</th><th>Počet</th><th>%</th></tr></thead><tbody><tr><td>1) Žena</td><td>95</td><td>61,01 %</td></tr><tr><td>2) Muž</td><td>61</td><td>38,99 %</td></tr></tbody></table>	Varianta	Počet	%	1) Žena	95	61,01 %	2) Muž	61	38,99 %											
Varianta	Počet	%																				
1) Žena	95	61,01 %																				
2) Muž	61	38,99 %																				
	2) Věk	<table border="1"><thead><tr><th>Varianta</th><th>počet</th><th>%</th></tr></thead><tbody><tr><td>1) 18 - 25</td><td>23</td><td>15,09 %</td></tr><tr><td>2) 25 - 45</td><td>95</td><td>61,01 %</td></tr><tr><td>3) 45 - 70</td><td>38</td><td>23,9 %</td></tr></tbody></table>	Varianta	počet	%	1) 18 - 25	23	15,09 %	2) 25 - 45	95	61,01 %	3) 45 - 70	38	23,9 %								
Varianta	počet	%																				
1) 18 - 25	23	15,09 %																				
2) 25 - 45	95	61,01 %																				
3) 45 - 70	38	23,9 %																				
	3) Dosažené vzdělání	<table border="1"><thead><tr><th>Varianta</th><th>počet</th><th>%</th></tr></thead><tbody><tr><td>1) Základní</td><td>5</td><td>3,75%</td></tr><tr><td>2) Středoškolské</td><td>9</td><td>6,25%</td></tr><tr><td>3) Středoškolské s maturitou</td><td>42</td><td>26,88%</td></tr><tr><td>4) Vysokoškolské</td><td>101</td><td>63,12%</td></tr></tbody></table>	Varianta	počet	%	1) Základní	5	3,75%	2) Středoškolské	9	6,25%	3) Středoškolské s maturitou	42	26,88%	4) Vysokoškolské	101	63,12%					
Varianta	počet	%																				
1) Základní	5	3,75%																				
2) Středoškolské	9	6,25%																				
3) Středoškolské s maturitou	42	26,88%																				
4) Vysokoškolské	101	63,12%																				
	4) Rodinný stav	<table border="1"><thead><tr><th>Varianta</th><th>počet</th><th>%</th></tr></thead><tbody><tr><td>1) Svobodná/ný bez partnera</td><td>22</td><td>13,84%</td></tr><tr><td>2) Svobodná/ný žijící s partnerem</td><td>41</td><td>27,67%</td></tr><tr><td>3) Vdaná/ ženatý</td><td>79</td><td>49,69%</td></tr><tr><td>4) Rozvedená/ný</td><td>14</td><td>8,8%</td></tr><tr><td>5) Vdova/Vdovec</td><td>0</td><td>0%</td></tr></tbody></table>	Varianta	počet	%	1) Svobodná/ný bez partnera	22	13,84%	2) Svobodná/ný žijící s partnerem	41	27,67%	3) Vdaná/ ženatý	79	49,69%	4) Rozvedená/ný	14	8,8%	5) Vdova/Vdovec	0	0%		
Varianta	počet	%																				
1) Svobodná/ný bez partnera	22	13,84%																				
2) Svobodná/ný žijící s partnerem	41	27,67%																				
3) Vdaná/ ženatý	79	49,69%																				
4) Rozvedená/ný	14	8,8%																				
5) Vdova/Vdovec	0	0%																				
	5) Má náboženství vliv na rozdělení rolí muže a ženy?	<table border="1"><thead><tr><th>Varianta</th><th>počet</th><th>%</th></tr></thead><tbody><tr><td>1) Ano</td><td>47</td><td>30,82%</td></tr><tr><td>2) Spíše ano</td><td>58</td><td>36,48%</td></tr><tr><td>3) Spíše ne</td><td>25</td><td>16,35%</td></tr><tr><td>4) Ne</td><td>26</td><td>16,35%</td></tr></tbody></table>	Varianta	počet	%	1) Ano	47	30,82%	2) Spíše ano	58	36,48%	3) Spíše ne	25	16,35%	4) Ne	26	16,35%					
Varianta	počet	%																				
1) Ano	47	30,82%																				
2) Spíše ano	58	36,48%																				
3) Spíše ne	25	16,35%																				
4) Ne	26	16,35%																				
	6) Jsou rodinné svazky věřících lidí pevnější?	<table border="1"><thead><tr><th>Varianta</th><th>počet</th><th>%</th></tr></thead><tbody><tr><td>1) Ano</td><td>36</td><td>22,64%</td></tr><tr><td>2) Spíše ano</td><td>81</td><td>52,2%</td></tr><tr><td>3) Spíše ne</td><td>21</td><td>13,84%</td></tr><tr><td>4) Ne</td><td>18</td><td>11,32%</td></tr></tbody></table>	Varianta	počet	%	1) Ano	36	22,64%	2) Spíše ano	81	52,2%	3) Spíše ne	21	13,84%	4) Ne	18	11,32%					
Varianta	počet	%																				
1) Ano	36	22,64%																				
2) Spíše ano	81	52,2%																				
3) Spíše ne	21	13,84%																				
4) Ne	18	11,32%																				
	7) Má náboženství vliv na postavení ženy v rodině?	<table border="1"><thead><tr><th>Varianta</th><th>počet</th><th>%</th></tr></thead><tbody><tr><td>1) Ano</td><td>49</td><td>31,45%</td></tr><tr><td>2) Spíše ano</td><td>67</td><td>42,77%</td></tr><tr><td>3) Spíše ne</td><td>21</td><td>13,84%</td></tr><tr><td>4) Ne</td><td>19</td><td>11,94%</td></tr></tbody></table>	Varianta	počet	%	1) Ano	49	31,45%	2) Spíše ano	67	42,77%	3) Spíše ne	21	13,84%	4) Ne	19	11,94%					
Varianta	počet	%																				
1) Ano	49	31,45%																				
2) Spíše ano	67	42,77%																				
3) Spíše ne	21	13,84%																				
4) Ne	19	11,94%																				
		Celkem odpovědělo 156 respondentů																				

	Varianta	počet	%
8) Omezuje náboženská víra a povinnosti s ní spojené život ženy?	1) Ano	47	30.82%
	2) Ano, ale jen do určité míry	63	40.25%
	3) Spíše ne	29	18.24%
	4) Rozhodně ne	17	10.69%

	Varianta	počet	%
9) Jste věřící?	1) Ano	56	35.85%
	2) Ne	100	64.15%

	Varianta	počet	%
10) Zastáváte názor, že by muž měl finančně zajistit rodinu?	1) Ano	446	28.93%
	2) Spíše ano	79	51.57%
	3) Spíše ne	17	10.69%
	4) Ne	14	8.81%

	Varianta	počet	%
11) Měla by se žena zajímat zejména o děti a domácnost?	1) Ano	23	14.47%
	2) Spíše ano	85	55.35%
	3) Spíše ne	24	15.09%
	4) Ne	24	15.09%

	Varianta	počet	%
12) Měla by žena s malým dítětem chodit do zaměstnání?	1) Ano	19	12.58%
	2) Spíše ano	39	24.53%
	3) Spíše ne	76	48.43%
	4) Ne	22	14.46%

	Varianta	počet	%
13) Dokázala by žena v domácnosti strávit celý život?	1) Ano	69	16.03%
	2) Spíše ano	43	27.56%
	3) Spíše ne	56	35.9%
	4) Ne	90	20.51%

	Varianta	počet	%
14) Jaký typ partnerského vztahu se v budoucnu spíše prosadí?	1) Tradiční manželství	37	23.13%
	2) Nesezdané trvalé partnerství	78	49.38%
	3) Otevřené partnerství se střídáním partnerů	11	6.88%
	4) „Single“	5	3.13%
	5) Nevím	26	17.48%

Celkem odpovědělo 156 respondentů

	Varianta	počet	%
15) Jaký máte názor na vztah ženy mezi povoláním a rodinou?	1) Vyrovnaný	66	42.14%
	2) Převažuje rodina	76	48.43%
	3) Převažuje povolání	7	5.03%
	4) Nevím	7	4.4%

	Varianta	počet	%
16) Která varianta je pro vás přijatelnější?	1) Mojí přímou nadřízenou je žena	5	3.14%
	2) Mým přímým nadřízeným je muž	46	28.93%
	3) Nezáleží mi na tom, zda mým nadřízeným je žena nebo muž	105	67.93%

	Varianta	počet	%
17) Akceptují muži ženy ve funkcích nadřízených?	1) Ano	29	18.63%
	2) Spíše ano	43	26.71%
	3) Spíše ne	78	49.69%
	4) Ne	8	4.97%

	Varianta	počet	%
18) Měla by být nařízena pevná genderová rovnost ve vedení firem?	1) Ano	41	26.88%
	2) Spíše ano	25	15.63%
	3) Spíše ne	41	25.63%
	4) Ne	50	31.86%

	Varianta	počet	%
19) Která varianta je lepší?	1) Je důležité, aby měla žena možnost pracovat	137	86.88%
	2) Žena by měla mít možnost pracovat garantovanou státem	16	10.63%
	3) Pro ženu není důležité mít možnost pracovat	3	1.88%
	4) Žena by neměla pracovat	1	0.61%

	Varianta	počet	%
20) Jsou podle vás ženy schopny vykonávat vyšší pracovní funkce?	1) Ano	133	85.63%
	2) Spíše ano	17	10.63%
	3) Spíše ne	3	1.88%
	4) Ne	3	1.86%

	Varianta	počet	%
21) Jsou si rovné platové podmínky mužů a žen ve stejných pracovních pozicích?	1) Oba jsou na tom stejně	29	18.75%
	2) Muži mají vyšší plat	122	77.5%
	3) Ženy mají vyšší plat	0	0%
	4) Nevím, nezajímá mě to	6	3.75%

Celkem odpovědělo 156 respondentů

	Varianta	počet	%
22) Myslíte si, že je správné prosazování genderových rovností?	1) Ano	67	42,86%
	2) Spíše ano	37	23,6%
	3) Spíše ne	29	18,01%
	4) Ne	25	15,53%

Celkem odpovědělo 156 respondentů

Zdroj: autor práce, vlastní šetření

Příloha B – Vyhodnocovací matice

Pořadové číslo respondenta	Znak																					
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
1	1	2	4	2	2	2	2	3	1	2	2	3	4	2	2	3	3	3	1	2	2	3
2	2	1	2	1	2	3	4	4	2	2	2	2	4	5	4	1	3	2	1	2	4	2
3	1	1	4	2	1	2	2	2	2	2	3	2	4	2	2	3	3	3	1	1	2	1
4	2	2	3	2	1	2	2	2	1	1	1	3	1	2	1	2	2	4	3	2	2	4
5	1	2	3	1	2	4	2	2	4	2	2	2	3	2	1	3	2	4	1	1	2	4
6	2	2	4	3	1	1	1	1	2	4	4	4	1	4	1	3	3	3	1	1	2	1
7	2	2	4	3	1	3	1	1	2	2	3	4	4	5	4	3	3	4	1	1	2	4
8	2	3	4	3	4	2	4	4	2	2	2	3	4	1	2	3	2	3	1	1	1	2
9	1	2	4	3	4	2	4	4	2	1	2	3	1	1	1	3	1	1	1	1	1	1
10	1	2	3	3	1	2	1	1	2	2	2	2	4	2	1	2	3	3	1	1	2	2
11	1	2	4	3	2	2	2	2	2	2	3	3	4	4	2	3	3	2	1	1	2	1
12	2	1	3	3	1	2	1	2	2	1	2	1	3	2	2	3	4	4	1	1	1	2
13	1	2	3	2	4	2	4	1	1	3	2	2	1	1	2	3	3	2	1	1	2	1
14	1	2	2	3	1	2	1	1	1	1	2	3	1	2	1	3	3	1	1	1	2	1
15	1	2	4	3	4	4	4	4	2	4	4	1	1	5	1	3	3	3	1	1	2	2
16	1	3	4	4	2	3	3	2	1	2	2	3	1	5	1	3	2	2	2	2	2	2
17	2	2	3	3	4	2	2	2	2	1	2	2	1	2	1	2	1	1	1	1	1	2
18	2	2	3	3	1	1	1	1	2	2	2	3	1	2	2	3	2	2	1	1	1	1
19	1	2	3	4	2	2	2	2	1	2	2	1	4	2	2	2	1	3	1	1	2	1
20	1	1	3	2	4	2	1	2	2	4	4	4	1	2	3	3	3	1	1	2	2	2
21	2	1	3	1	2	4	1	1	2	1	4	3	1	1	1	3	2	1	1	1	2	1
22	1	3	4	3	2	2	2	2	1	2	2	2	4	2	2	2	3	1	1	2	2	1
23	1	2	4	3	2	4	2	3	2	3	4	3	1	5	4	3	3	3	1	1	2	3
24	1	2	4	2	2	3	1	2	2	2	3	3	4	3	2	2	3	3	2	1	2	2
25	1	2	4	1	2	1	1	1	2	2	2	3	1	2	1	3	3	1	1	1	2	4
26	1	2	4	3	2	1	2	4	1	1	2	2	4	2	2	3	3	1	1	1	2	1
27	2	3	4	2	3	2	3	2	2	1	1	3	4	2	2	3	1	2	1	1	2	1
28	2	2	4	2	4	3	2	1	2	1	1	3	1	2	2	2	3	1	1	2	1	1
29	1	2	4	2	1	3	1	1	2	2	3	4	1	3	1	3	2	3	1	1	2	2
30	1	2	4	2	4	2	3	3	2	1	1	2	4	2	2	2	4	4	1	2	2	4
31	1	2	4	2	1	4	2	1	1	2	2	2	4	3	1	2	3	2	1	1	2	1
32	1	2	4	3	1	2	2	2	1	2	2	3	1	2	1	3	3	3	2	1	2	2
33	2	2	3	2	3	2	2	4	4	2	2	2	4	4	1	1	2	3	1	1	4	3
34	1	2	4	3	1	2	1	1	2	2	4	2	1	5	2	3	3	3	1	1	2	2
35	2	2	4	2	4	2	2	2	1	2	2	2	1	2	1	2	1	2	1	1	1	3
36	1	2	4	3	2	2	2	2	2	4	2	2	4	5	1	3	3	1	1	1	2	1
37	1	2	4	4	2	2	2	2	1	2	3	2	4	2	1	3	2	3	2	1	2	1
38	1	2	4	3	3	2	3	2	1	3	2	1	4	1	1	3	3	1	1	1	2	1

Pořadové číslo respondenta	Znak																					
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
39	1	2	4	2	2	4	2	2	2	1	2	3	1	1	1	3	3	1	1	1	2	1
40	1	2	4	4	2	2	2	4	2	4	4	3	4	2	2	3	1	1	1	1	2	1
41	1	2	4	3	1	1	2	1	2	1	4	1	1	1	1	3	3	4	1	1	2	4
42	2	2	2	3	1	3	2	2	2	3	3	3	1	1	1	1	3	4	1	1	2	3
43	1	2	4	3	2	2	2	2	1	3	3	2	1	5	1	3	2	2	1	1	2	1
44	1	1	4	2	4	2	4	3	2	4	3	2	4	1	1	3	2	2	2	1	1	4
45	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
46	2	3	4	3	2	1	2	2	1	2	1	1	4	2	1	2	3	1	1	1	1	1
47	1	2	4	2	2	3	2	1	1	2	3	2	4	1	1	3	1	4	1	1	1	1
48	1	2	4	3	1	2	2	1	1	2	3	1	1	2	2	2	3	4	1	1	2	3
49	1	3	4	3	3	3	3	3	1	1	2	4	4	2	1	3	3	2	1	1	2	1
50	1	3	4	4	2	1	1	2	4	2	2	2	1	1	3	3	1	1	1	1	1	1
51	1	3	4	3	2	2	1	1	2	2	2	3	4	2	2	3	3	2	1	1	1	1
52	1	2	4	2	2	1	2	2	2	2	2	4	4	2	2	2	1	1	1	1	2	2
53	2	2	4	3	1	2	1	1	1	2	2	2	4	2	2	3	2	4	2	1	2	2
54	1	2	3	3	3	2	4	1	2	2	3	3	4	5	2	3	1	1	1	1	2	1
55	2	2	4	3	3	3	3	1	2	2	4	3	4	2	2	3	3	2	1	1	2	3
56	1	2	4	4	2	2	2	2	2	1	2	2	1	2	1	2	3	3	1	1	2	2
57	1	3	4	3	3	3	2	3	1	3	3	4	1	1	1	3	3	2	1	1	2	2
58	1	3	1	3	2	3	3	1	2	1	2	3	4	2	1	3	2	3	1	1	2	1
59	1	2	1	4	1	2	1	1	2	4	4	3	4	2	1	3	3	1	1	1	2	1
60	1	2	4	2	1	1	3	3	2	3	2	2	1	2	2	3	2	1	1	1	1	1
61	1	3	2	3	3	4	4	2	2	1	4	3	1	5	2	3	3	1	1	1	2	1
62	2	3	3	3	1	4	1	3	2	1	1	4	1	2	3	3	3	3	1	1	2	2
63	2	2	4	3	3	1	3	3	1	1	1	3	4	2	1	2	3	2	1	1	2	1
64	1	2	4	3	2	2	2	2	2	2	2	3	1	5	1	3	2	3	1	1	2	1
65	1	2	4	3	2	2	2	2	2	3	3	2	4	3	1	3	3	2	2	1	2	1
66	1	2	4	3	2	2	2	3	2	2	2	2	1	2	2	3	3	1	1	1	2	1
67	2	4	4	4	1	1	1	2	1	2	2	2	1	5	1	2	3	4	1	1	2	4
68	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
69	1	2	4	2	2	1	2	3	1	1	1	3	4	2	1	3	4	3	3	1	2	3
70	2	2	4	3	3	2	2	3	2	2	2	3	4	1	2	2	2	4	1	1	2	4
71	2	2	4	2	2	1	3	1	2	2	2	2	4	1	2	3	2	4	1	1	2	1
72	1	2	4	3	3	2	2	1	2	1	3	3	4	2	3	3	3	1	1	1	2	1
73	1	3	4	3	2	2	2	2	2	3	4	3	4	2	1	2	3	4	1	1	2	3
74	1	2	4	1	4	1	4	4	1	4	2	3	4	3	2	3	3	4	1	1	2	1
75	1	2	4	3	1	1	1	1	2	3	2	2	1	2	1	3	3	4	1	1	2	2
76	1	2	4	3	2	2	2	2	2	4	4	2	4	4	3	3	3	3	1	1	2	3
77	1	2	4	3	2	2	2	2	2	2	2	2	1	5	2	3	3	1	1	1	2	1
78	1	3	4	1	2	1	2	2	1	2	2	1	1	2	2	2	1	3	1	1	1	1
79	1	2	4	2	2	2	3	2	1	1	4	3	4	3	1	3	3	1	1	1	2	3
80	2	3	1	3	4	2	2	1	2	2	2	3	4	1	2	3	3	4	1	1	2	3

Pořadové číslo respondenta	Znak																					
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
81	2	2	3	3	4	2	4	2	2	2	2	2	1	1	2	3	2	4	1	1	1	4
82	1	3	4	4	2	2	2	3	2	1	2	3	1	3	2	2	3	2	1	2	2	1
83	1	3	4	3	3	1	3	2	2	2	2	3	1	4	2	2	1	4	1	1	2	4
84	1	3	4	4	1	1	1	2	2	1	2	1	1	3	1	3	3	3	1	1	2	2
85	1	3	4	4	1	3	2	1	1	1	4	3	1	5	2	2	3	3	2	1	2	1
86	2	2	3	3	2	3	4	2	2	1	2	3	4	1	2	2	2	4	1	1	1	3
87	2	3	4	1	4	2	2	1	2	2	2	4	1	4	1	3	3	3	1	1	2	1
88	2	1	3	1	2	3	1	2	2	1	4	3	4	2	2	3	3	4	1	1	2	1
89	2	2	3	4	1	1	1	4	1	1	1	3	1	1	2	3	1	4	1	4	2	4
90	2	2	3	1	2	2	3	2	2	2	3	4	1	2	2	3	3	3	1	1	2	3
91	2	2	2	3	2	3	2	1	2	2	2	3	4	2	1	3	2	4	1	1	2	3
92	1	3	4	3	2	2	2	2	1	2	2	3	4	2	5	3	3	3	1	1	2	4
93	2	1	3	2	3	2	3	2	2	2	2	3	4	1	2	2	2	4	1	1	1	4
94	2	2	3	2	1	2	1	1	1	3	1	4	4	2	2	2	4	4	1	4	2	2
95	2	3	4	3	3	2	3	4	1	2	2	3	4	1	1	3	2	4	1	1	1	1
96	2	1	3	2	1	3	1	1	2	2	2	3	4	2	3	2	3	4	1	1	2	2
97	2	3	4	4	1	4	1	1	2	1	1	4	1	5	2	2	4	4	1	4	2	4
98	2	3	2	3	4	4	4	3	2	1	1	4	1	1	2	2	3	4	3	1	1	3
99	2	2	4	1	3	2	3	2	2	2	2	2	4	5	1	3	2	4	1	1	2	3
100	2	2	3	3	2	2	2	1	2	2	2	3	1	2	2	2	3	3	1	1	2	2
101	1	2	3	3	3	3	2	2	2	3	2	3	1	2	5	3	3	1	2	1	2	1
102	1	2	4	3	2	1	2	3	1	2	2	3	1	5	2	3	3	4	2	2	2	3
103	1	2	4	2	3	2	2	2	2	2	2	2	4	3	1	2	3	2	1	1	1	1
104	1	2	4	2	2	4	2	1	2	1	3	4	4	2	1	3	2	4	1	1	2	4
105	1	3	4	3	3	2	3	3	1	3	2	3	4	5	1	3	2	3	1	1	2	2
106	2	3	4	3	1	1	1	1	2	4	3	3	1	3	5	2	4	4	2	3	1	4
107	1	1	4	2	1	2	2	2	2	1	2	3	4	1	2	3	1	1	1	1	2	1
108	2	2	3	1	3	2	3	1	1	1	2	2	4	2	1	2	2	1	1	2	2	2
109	2	3	2	3	1	1	1	4	1	4	4	4	1	5	2	3	1	4	1	1	4	4
110	1	2	3	3	3	1	2	3	1	2	4	4	4	1	2	3	3	3	1	1	2	2
111	2	3	4	3	4	1	1	1	1	1	1	3	4	2	2	2	3	1	1	1	2	1
112	2	3	3	3	1	1	1	2	1	1	1	1	4	1	1	2	1	1	1	1	2	2
113	1	2	4	3	4	4	4	4	1	3	2	3	1	5	1	3	3	3	2	1	2	1
114	2	2	3	3	3	2	2	3	2	3	2	3	4	1	2	3	2	3	2	2	1	2
115	1	2	3	3	2	2	2	2	1	2	2	3	4	2	1	3	3	2	1	1	2	2
116	1	1	4	2	2	2	1	2	1	2	2	2	4	1	2	3	2	2	2	3	2	2
117	1	2	4	3	2	2	2	3	2	2	2	3	1	2	2	3	2	3	1	1	2	2
118	2	1	2	3	1	4	1	2	2	2	2	3	1	2	1	3	3	3	1	1	2	3
119	1	2	3	3	2	1	2	3	1	1	2	1	4	2	2	3	4	1	1	1	2	1
120	2	3	4	4	1	2	3	2	2	2	2	4	1	2	2	3	2	4	1	1	2	4
121	2	3	4	3	3	4	1	1	1	1	1	3	1	5	2	2	2	4	1	1	2	1
122	2	3	4	3	2	2	1	3	1	2	1	3	4	5	2	2	1	3	1	1	1	2

Pořadové číslo respondenta	Znak																					
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
123	2	3	4	3	3	3	3	3	2	2	2	3	4	2	1	3	1	4	1	1	2	3
124	2	1	4	1	2	2	2	2	2	1	2	3	4	2	2	3	2	2	1	1	2	1
125	2	3	3	3	4	1	4	4	1	2	2	3	4	2	1	3	1	4	1	1	2	4
126	2	1	4	1	4	1	1	2	2	2	2	2	1	2	5	2	2	1	1	1	1	1
127	1	1	3	2	2	2	2	2	2	2	2	3	1	2	2	3	3	1	1	1	1	1
128	2	1	3	1	4	4	4	4	2	2	3	4	1	3	2	2	2	4	1	1	4	3
129	2	1	3	1	1	1	1	1	1	1	1	4	4	2	2	2	3	4	1	1	2	4
130	2	1	3	1	4	1	4	4	2	1	4	4	4	2	1	3	4	1	1	1	2	1
131	1	2	4	2	1	1	1	2	2	2	2	2	1	2	2	3	2	4	1	1	2	1
132	1	1	3	2	2	4	2	3	2	3	3	3	1	2	2	3	3	3	1	1	2	2
133	1	3	4	3	4	2	2	2	1	3	1	4	4	2	2	2	3	2	1	1	2	1
134	2	3	4	3	1	1	1	2	2	1	1	2	1	2	2	2	3	3	2	1	2	2
135	2	2	3	1	1	2	2	2	2	2	3	3	1	5	2	3	1	4	1	1	4	3
136	1	2	4	3	4	4	4	2	2	4	3	1	4	1	1	2	1	1	1	1	1	1
137	1	2	4	2	1	2	1	3	2	4	4	1	4	1	1	2	3	4	1	1	2	4
138	1	1	4	1	1	1	2	2	1	1	2	4	4	5	3	3	1	3	1	1	4	2
139	1	2	3	2	2	2	2	3	1	2	2	3	1	2	2	3	3	3	1	2	2	3
140	2	2	4	2	3	2	1	2	2	2	2	1	4	2	1	3	1	4	1	1	2	3
141	1	2	4	2	2	2	2	3	2	2	1	3	4	2	2	3	2	1	1	2	2	2
142	1	2	4	3	4	2	1	1	2	2	2	3	4	1	2	3	2	2	1	2	2	3
143	2	2	4	1	1	2	1	1	2	2	2	2	4	2	1	3	2	1	1	1	2	1
144	2	2	3	2	3	2	2	1	2	2	1	3	1	2	2	2	1	3	1	1	2	1
145	1	2	2	4	1	2	1	1	2	2	2	2	4	2	1	3	2	1	1	1	2	1
146	1	2	4	3	2	2	2	2	2	2	2	2	4	2	1	3	3	2	1	1	2	1
147	1	1	4	2	1	2	1	1	2	2	3	3	1	2	1	3	2	3	1	2	2	2
148	2	2	4	1	1	2	1	1	2	1	4	3	4	5	1	3	1	4	4	1	1	4
149	2	2	3	3	1	2	4	3	2	3	2	3	4	1	1	3	2	4	2	2	1	4
150	2	2	4	3	1	2	1	2	1	4	4	2	4	1	2	3	3	4	1	1	2	4
151	1	2	4	3	2	3	3	3	1	2	2	3	4	1	2	3	2	2	1	1	2	2
152	2	2	4	2	3	2	1	3	2	1	4	1	4	1	1	3	3	4	1	1	2	4
153	1	2	4	2	3	1	3	4	1	1	2	3	4	2	2	3	1	1	1	1	2	1
154	1	3	3	3	2	2	1	1	1	2	2	1	4	1	2	3	3	1	1	1	2	1
155	1	2	4	2	2	3	2	3	1	1	2	1	4	2	2	2	2	3	2	1	2	3
156	2	2	3	4	2	3	3	2	2	2	2	3	1	2	2	2	3	4	1	3	2	3

Zdroj: autor práce, vlastní šetření

Příloha C – Kódování otázek

1) Pohlaví

Žena = 1

Muž = 2

2) Věk

18 – 25 = 1

25 – 45 = 2

45 – 70 = 3

3) Dosažené vzdělání

Základní = 1

Středoškolské = 2

Středoškolské s maturitou = 3

Vysokoškolské = 4

4) Rodinný stav

Svobodná/ný bez partnera = 1

Svobodná/ný žijící s partnerem = 2

Vdaná/ný = 3

Rozvedená/ný = 4

Vdova/vdovec = 5

5) Má náboženství vliv na rozdělení rolí muže a ženy?

Ano = 1

Spíše ano = 2

Spíše ne = 3

Ne = 4

6) Jsou rodinné svazky věřících lidí pevnější? "

Ano = 1

Spíše ano = 2

Spíše ne = 3

Ne = 4

7) Má náboženství vliv na postavení ženy v rodině?

Ano = 1

Spíše ano = 2

Spíše ne = 3

Ne = 4

8) Omezuje náboženská víra a povinnosti s ní spojené život ženy?

Ano = 1

Ano, ale jen do určité míry = 2

Spíše ne = 3

Rozhodně ne = 4

9) Jste věřící?

Ano = 1

Ne = 2

10) Zastáváte názor, že by muž měl finančně zajistit rodinu?

Ano = 1

Spíše ano = 2

Spíše ne = 3

Ne = 4

11) Měla by se žena zajímat zejména o děti a domácnost?

Ano = 1

Spíše ano = 2

Spíše ne = 3

Ne = 4

12) Měla by žena s malým dítětem chodit do zaměstnání?

Ano = 1

Spíše ano = 2

Spíše ne = 3

Ne = 4

13) Dokázala by žena v domácnosti strávit celý život?

Ano = 1

Spíše ano = 2

Spíše ne = 3

Ne = 4

14) Jaký typ partnerského vztahu se v budoucnu spíše prosadí?

Tradiční manželství = 1

Nesezdané trvalé partnerství = 2

Otevřené partnerství se střídáním partnerů = 3

"Single" = 4

Nevím = 5

15) Jaký máte názor na vztah ženy mezi povoláním a rodinou?

Vyrovnaný = 1

Převažuje rodina = 2

Převažuje povolání = 3

Nevím = 4

16) Která varianta je pro vás přijatelnější

Mojí přímou nadřízenou je žena = 1

Mým přímým nadřízeným je muž = 2

Nezáleží mi na tom, zda je mým nadřízeným žena nebo muž = 3

17) Akceptují muži ženy ve funkcích nadřízených?

Ano = 1

Spíše ano = 2

Spíše ne = 3

Ne = 4

18) Měla by být nařízena pevná genderová rovnost ve vedení firem?

Ano = 1

Spíše ano = 2

Spíše ne = 3

Ne = 4

19) Která varianta je lepší?

Je důležité, aby měla žena možnost pracovat = 1

Žena by měla mít možnost pracovat garantovanou státem = 2

Pro ženu je důležité mít možnost pracovat = 3

Žena by neměla pracovat = 4

20) Jsou podle vás ženy schopny vykonávat vyšší pracovní funkce?

Ano = 1

Spíše ano = 2

Spíše ne = 3

Ne = 4

21) Jsou si rovné platové podmínky mužů a žen ve stejných pracovních pozicích?

Oba jsou na tom stejně = 1

Muži mají vyšší plat = 2

Ženy mají vyšší plat = 3

Nevím, nezajímá mě to = 4

22) Myslíte si, že je správné prosazování genderových rovností?

Ano = 1

Spíše ano = 2

Spíše ne = 3

Ne = 4

Příloha D – Tabulka: Vyhodnocení dotazníku

Statistika odpovědí

Otázka	Odpověď	Počet
Pohlaví		
	Muž	61
	Žena	95
Věk		
	18 - 25	23
	26 - 45	95
	46 - 70	38
Dosažené vzdělání		
	Základní	5
	Středoškolské	9
	Středoškolské s maturitou	42
	Vysokoškolské	101
Rodinný stav		
	Svobodná/ný bez partnera	22
	Svobodná/ný žijící s partnerem	41
	Vdaná/ ženatý	79
	Rozvedená/ný	14
Má náboženství vliv na rozdělení rolí muže a ženy v rámci daného vyznání?		
	Ano	47
	Spíše ano	58
	Spíše ne	25
	Ne	26
Jsou rodinné svazky věřících lidí pevnější?		
	Ano	36
	Spíše ano	81
	Spíše ne	21
	Ne	18
Má náboženství vliv na postavení ženy v rodině?		
	Ano	49
	Spíše ano	67
	Spíše ne	21
	Ne	19
Omezuje náboženská víra a povinnosti s ní spojené život ženy?		
	Ano	47
	Ano, ale jen do určité míry	63
	Spíše ne	29
	Rozhodně ne	17
Jste věřící?		

Ano	56
Ne	100
Zastáváte názor, že by muž měl finančně zajistit rodinu?	
Ano	46
Spíše ano	79
Spíše ne	17
Ne	14
Měla by se žena zajímat zejména o děti a domácnost?	
Ano	23
Spíše ano	85
Spíše ne	24
Ne	24
Měla by žena s malým dítětem chodit do zaměstnání?	
Ano	19
Spíše ano	39
Spíše ne	76
Ne	22
Dokázala by žena v domácnosti strávit celý život?	
Ano	69
Spíše ano	43
Spíše ne	56
Určitě ne	90
Jaký typ partnerského vztahu se v budoucnu spíše prosadí?	
Tradiční manželství	37
Nesezdané trvalé partnerství	78
Otevřené partnerství se střídáním partnerů	11
"Single"	5
Nevím	26
Jaký máte názor na vztah ženy mezi povoláním a rodinou?	
Vyrovnaný	66
Převažuje rodina	76
Převažuje povolání	7
Nevím	7
Jaká varianta je pro vás přijatelnější?	
Mojí přímou nadřízenou je žena	5
Mým přímým nadřízeným je muž	46
Nezáleží mi na tom, zda mým nadřízeným je žena nebo muž	
	105
Akceptují muži ženy ve funkcích nadřízených?	
Ano	29
Spíše ano	43
Spíše ne	78
Ne	8
Měla by být nařízena pevná genderová rovnost ve vedení firem?	
Ano	41
Spíše ano	25
Spíše ne	41

Ne	50
Která varianta je lepší?	
Je důležité, aby měla žena možnost pracovat	137
Žena by měla mít možnost pracovat garantovanou státem	16
Pro ženu není důležité mít možnost pracovat	3
Žena by neměla pracovat	1
Jsou podle vás ženy schopny vykonávat vyšší pracovní funkce?	
Ano	134
Spíše ano	17
Spíše ne	3
Ne	3
Jsou si rovné platové podmínky mužů a žen ve stejných pracovních pozicích?	
Oba jsou na tom stejně	29
Muži mají vyšší plat	122
Ženy mají vyšší plat	0
Nevím, nezajímá mě to	6
Myslíte si, že je správné prosazování genderových rovností?	
Ano	67
Spíše ano	37
Spíše ne	29
Ne	25

Zdroj: autor práce, vlastní šetření

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Jméno autora: Karolína Pavlíková

Obor: Andragogika

Forma studia: Kombinovaná

Název práce: Proměny a souvislosti role muže a ženy

Rok: 2013

Počet stran textu bez příloh: 76

Celkový počet stran příloh: 15

Počet titulů českých použitých zdrojů: 27

Počet internetových zdrojů: 29

Počet ostatních zdrojů: 5

Vedoucí práce: PhDr. Marie Farková